

**UNIVERZA NA PRIMORSKEM
PEDAGOŠKA FAKULTETA**

**MAGISTRSKO DELO
ANDREJKA LEBAN**

KOPER 2019

UNIVERZA NA PRIMORSKEM

PEDAGOŠKA FAKULTETA

Magistrski študijski program druge stopnje

Razredni pouk

Magistrsko delo

**PRIPRAVA OSEBNEGA IZOBRAŽEVALNEGA
NAČRTA ZA NADARJENEGA UČENCA NA
IZBRANI ŠOLI S SLOVENSKIM UČNIM JEZIKOM
V ITALIJI**

Andrejka Leban

Koper 2019

Mentorica:

doc. dr. Mojca Kukanja Gabrijelčič

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici doc. dr. Mojci Kukanja Gabrijelčič za spodbude, usmeritve in napotke pri izdelavi magistrskega dela.

Hvala učencu, njegovi družini in učiteljici, ki so s privolitvijo omogočili izvedbo osebnega izobraževalnega načrta.

Iskreno se zahvaljujem tudi vsem učiteljicam, ki so sodelovale pri intervjuju.

Ne nazadnje hvala tudi vsem družinskim članom in prijateljem, ki so mi stali ob strani v teh študijskih letih.

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Andrejka Leban, študentka magistrskega študijskega programa druge stopnje Razredni pouk,

izjavljam,

da je magistrsko delo z naslovom Priprava osebnega izobraževalnega načrta za nadarjenega učenca na izbrani v šoli s slovenskim učnim jezikom v Italiji

- rezultat lastnega raziskovalnega dela,
- so rezultati korektno navedeni in
- nisem kršila pravic intelektualne lastnine drugih.

Podpis:

V Kopru, dne _____

IZVLEČEK

Magistrsko delo z naslovom Priprava osebnega izobraževalnega načrta za nadarjenega učenca na izbrani šoli s slovenskim učnim jezikom v Italiji obravnava področje nadarjenosti na osnovnošolski stopnji.

V teoretičnem delu smo poleg opredelitve temeljnih pojmov s področja nadarjenosti in talentiranosti analizirali tudi zakonodajna ter programska izhodišča, ki se nanašajo na odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci tako v Sloveniji kot v Italiji.

V praktičnem delu smo raziskali in prikazali nekatere težave, s katerimi se soočajo učitelji pri delu z nadarjenimi učenci v šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Izhajajoč iz ugotovitev, da se v šolah v Italiji ne kaže velike pozornosti za nadarjene učence in da so učitelji premalo osveščeni ter strokovno usposobljeni za delo s tovrstnimi učenci, smo želeli predstaviti osebni izobraževalni načrt (v nadaljevanju OIN), ki smo ga pripravili za potencialno nadarjenega učenca iz prvega razreda osnovne šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji. S pomočjo slednjega smo želeli prispevati k učno diferenciranemu oz. individualiziranemu delu z učencem in razvoju njegovih potencialov. Sočasno smo želeli prikazati tudi učiteljem primer dobre prakse, tj. možnosti in nekatere didaktične strategije spodbujanja nadarjenosti pri svojih učencih.

Nazadnje smo v sklepnem delu skušali odgovoriti na raziskovalna vprašanja, ki so bila del empirične raziskave. Predstavili smo in temeljito opisali evalvacijo dela s potencialno nadarjenim učencem in predstavili nekatere didaktično-metodične napotke za nadaljnje delo z njim.

Ključne besede: nadarjenost, potencialno nadarjeni učenec, osebni izobraževalni načrt, učna diferenciacija in individualizacija, poučevanje nadarjenosti.

ABSTRACT

Preparation of a Program Plan for a Gifted Student at Slovenian Primary School in Italy

The Master Thesis entitled Preparation of a Program Plan for a Gifted Student at Slovenian Primary School in Italy analyses the features of talent and talented pupils at the elementary school level.

The theoretical part of this dissertation analyses the main concepts of giftedness and talent and their manifestations, and studies the effects that the legislation and the nature of a school programme have on discovering and working with gifted pupils both in Slovenia and Italy.

The practical part explores and illustrates some of the problems that teachers face when working with gifted pupils in schools with in Italy with Slovenian as teaching language. Based on the findings that schools do not pay much attention to gifted kids in schools in Italy and that teachers are under-educated and trained to work with such pupils, this work presents a Personalized Education Plan (PEP) prepared for a potentially gifted pupil from the first grade of the primary school with Slovenian as teaching language in Italy. The primary goal of this method was to contribute to the differentiation and personalisation of teaching techniques and the development of the kid's potentials. Simultaneously it exhibits examples of best practice, which teachers can apply to motivate gifted pupils.

The final part exposes the answers to the research questions that were the starting point of this work, which consisted of evaluating the work with a potentially gifted pupil and displaying directions for further work with him.

Key words: giftedness, potential gifted pupil, Personalized Education Plan, differentiation and individualisation, teaching gifted children.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
2	TEORETIČNI DEL	2
2.1	Opredelitev temeljnih pojmov	2
2.2	Nadarjenost.....	3
2.2.1	Značilnosti nadarjenih učencev	5
2.2.2	Odkrivanje nadarjenih učencev	9
2.2.3	Vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci v Sloveniji	10
2.2.4	Osebni individualni načrt	12
2.3	Zakonodajna in programska izhodišča na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci	22
2.3.1	Zakonodajna in programska izhodišča na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v Sloveniji.....	22
2.3.2	Zakonodajna in programska izhodišča na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v Italiji.....	25
2.3.3	Primerjava Slovenije in Italije z vidika zakonodajnih in programskih izhodišč na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci	29
3	PRAKTIČNI DEL	32
3.1	Problem, namen in cilji	32
3.2	Raziskovalna vprašanja	33
3.3	Načrt	33
3.4	Izvedba	35
3.5	Razprava in evalvacija	87
4	SKLEPNE UGOTOVITVE	91
5	LITERATURA IN VIRI	94
6	PRILOGE	98

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Enotna preglednica diferencirane učne enote Ekologija.....	17
Preglednica 2: Diferencirani učni cilji pri matematiki	38
Preglednica 3: Naloge po Bloomovi taksonomiji in mnogoterih vrstah intelligentnosti po Gardnerju za temo Prostor	40
Preglednica 4: Naloge po Bloomovi taksonomiji in mnogoterih vrstah intelligentnosti po Gardnerju za izbrano umetnostno besedilo Zrcalce.....	42

KAZALO SLIK

Slika 1: Rebus.	47
Slika 2: Pripovedovalna pahljača.	47
Slika 3: Nepopolna risba – učenčev izdelek.	53
Slika 4: Risanje ob glasbi – učenčev izdelek.	54
Slika 5: Skrita žival – učenčev izdelek.	55
Slika 6: Krogi – učenčev izdelek.	56
Slika 7: Naloga dopolnjevanja okenc.	67
Slika 8: Naloga iz kombinatorike.	68
Slika 9: Naloga iz logike.	68
Slika 10: Moje prevozno sredstvo – učenčev izdelek.	72
Slika 11: Predmet iz kock – naloga.	74
Slika 12: Perspektiva – naloga.	75
Slika 13: Konstrukcija iz kock – naloga.	76
Slika 14: Tloris – naloga.	77
Slika 15: Črke v zrcalu.	78
Slika 16: Zrcaljenje čez črto – učenčev izdelek.	79
Slika 17: Igra Zapomnim si, kartonček 1.	82
Slika 18: Igra Zapomnim si, kartonček 2.	82
Slika 19: Igra Zapomnim si, kartonček 3.	82
Slika 20: Igra Zapomnim si, kartonček 4.	83
Slika 21: Igra Zapomnim si, kartonček 5.	83
Slika 22: Igra Zapomnim si, kartonček 6.	84

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Vprašalnik za učenca	98
Priloga 2: Naloge INVALSI-ja iz matematike za 2. razred osnovne šole iz leta 2015	101
Priloga 3: PowerPoint živali	102
Priloga 4: Naloge v italijanščini	110
Priloga 5: Polstrukturirani intervju z učiteljico 1	113
Priloga 6: Polstrukturirani intervju z učiteljico 2	117
Priloga 7: Polstrukturirani intervju z učiteljico 3	120

1 UVOD

Vsak otrok ima svoje osebne lastnosti, potrebe in interese. Nekateri otroci že od rojstva prehitujejo razvojne mejnike in se od ostalih vrstnikov razlikujejo glede na vedenjski, socialni in intelektualni razvoj. Skratka, imajo posebne darove in talente ter izkazujejo izjemne sposobnosti na različnih področjih. To so potencialno nadarjeni otroci, ki pa potrebujejo spodbudno okolje, da bodo lahko razvili svoj potencial. Nadarjeni so pomembni za napredek v družbi, zato se jim moramo veliko posvečati vsi, ki smo z njimi v interakciji. Prav vzgojno-izobraževalna ustanova je najpomembnejši varuh učenčeve nadarjenosti (Bezić, 1998).

Veliko vlogo pri tem imamo učitelji, ki bi morali poskrbeti, da nadarjenim otrokom in mladostnikom nudimo spodbudno okolje, v katerem lahko »zacvetijo«. Področje nadarjenosti pa v Italiji še ni dovolj raziskano oz. italijanski šolski sistem temu ne daje velike teže. Iz teh razlogov se je porodila želja za naše magistrsko delo.

Teoretični del vključuje pregled glavnih terminoloških opredelitev s področja nadarjenosti. Analizirali smo zakonodajna in programska izhodišča za delo z nadarjenimi učenci v Sloveniji ter jih primerjali z italijanskimi. Posebna pozornost je namenjena tudi osebemu vzgojno-izobraževalnemu načrtu (OIN) za nadarjene učence.

V praktičnem delu magistrskega dela predstavimo osebni vzgojno-izobraževalni načrt, ki smo ga pripravili za učenca iz 1. razreda osnovne šole na Goriškem. V OIN poleg opisa učenca in njegovih potreb ter želja najdemo tudi učno diferencirane cilje za matematiko, primere učne diferenciacije nalog po Bloomovi taksonomiji kognitivnih ciljev in teoriji mnogoterih vrst inteligentnosti po Gardnerju za različne tematike, vključno z drugimi nalogami, ki spodbujajo funkcionalno mišljenje, logično mišljenje, ustvarjalnost, spomin ipd.

Izbrana vsebina je zelo uporabna predvsem za učitelje osnovnih šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji, saj lahko pridobijo vpogled v odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci ter nabor dodatnih idej in primerov dobre prakse za nadaljnje vzgojno-izobraževalno delo.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Opredelitev temeljnih pojmov

Pri opredeljevanju nadarjenosti oz. nadarjenega učenca pogosto uporabljamo termine, kot so nadarjen, talentiran, izjemen, visoko sposoben, boljši, nadpovprečen, pameten, genij idr. (Težak, 2008). V magistrskem delu sprva opredelimo ključne pojme, kot so učna uspešnost, talentiranost in nadarjenost, saj se pogosto med seboj prepletajo in povzročajo večjo terminološko zmedo.

Učno uspešni učenci so tisti učenci, ki kažejo visoke učne dosežke, izražene v šolski oceni ali rezultatu na testu (Kukanja Gabrijelčič, 2015). Učna uspešnost je sicer povezana z individualnimi značilnostmi posameznika, intelektualnimi sposobnostmi, govorno kompetentnostjo in osebnostnimi značilnostmi (Marjanovič-Umek, Sočan in Bajc, 2007). Uspešnost je namreč zaznamovana z genetskim vplivom, pa tudi s sistemom izobraževanja, motivacijo učenca, fiziološkimi, psihološkimi in socialnimi vplivi ter zunanjimi vplivi okolja (Kukanja Gabrijelčič, 2015).

Nekateri avtorji ne ločujejo terminov nadarjenost in talentiranost, drugi nadarjenost povezujejo z intelektualnimi sposobnostmi, talentiranost pa z odlikovanjem na različnih umetniških področjih, spet tretji zaznamujejo talentiranost s terminom kreativnost oz. ustvarjalnost. V literaturi torej naletimo na oba termina, ki nista dosledno uporabljena: ponekod sta razumljena kot sinonima, spet drugje pa kot hierarhično ločeni kategoriji, ko je talentiranost razumljena kot podkategorija nadarjenosti (Koren, 1987).

Feldhusen (2003, v Kukanja Gabrijelčič, 2017) pravi, da ko govorimo o nadarjenosti in talentih, se ne smemo omejiti samo na kognitivne sposobnosti, ki se odražajo na akademskem področju, pač pa moramo prepoznati širši sklop človekovih talentov, ki so pomembni za družbeno blaginjo in razvoj na številnih področjih. Po Konceptu (1999) so talentirani tisti, ki imajo visoke sposobnosti na specifičnem področju (športnem, glasbenem, umetniškem, naravoslovnem itd.).

Eden izmed prvih strokovnjakov, ki se je začel ukvarjati s talentiranostjo, je Stern (1916, v Mönks, 2008), ki trdi, da so talenti vedno le možnosti za uresničitev, nujno potrebni pogoji, ne pomenijo pa dosežka samega. Njegovo idejo je dalje prevzel tudi Mönks (2008), ki definira talentiranost kot potencial vsakega posameznika za dobre ali izjemne dosežke na enem ali več področjih.

Oba avtorja nista podala prave definicije talentiranosti in nadarjenosti. Eden izmed prvih avtorjev, ki strogo loči oba termina, je psiholog François Gagné (1999, v Kukanja

Gabrijelčič, 2015). V svojem »modelu razlikovanja nadarjenosti in talenta« definira nadarjenost kot uporabo prirojenih in spontano uporabljenih darov oz. sposobnosti na najmanj enem področju sposobnosti, talent pa kot izjemno obvladovanje sistematično razvitih sposobnosti in znanj na najmanj enem področju človekove aktivnosti (to so intelektualno, kreativno, socialno, zaznavno in mišično področje ter nadzor nad motoriko) (Gagné, 2000). Gagné torej poudarja razliko med nadarjenostjo, ki je prirojena, in talentiranostjo, ki je priučena, ter trdi, da posameznik ne more biti talentiran, če ni nadarjen, obraten primer pa ne drži (Gagné, 2000).

Glede predstavljenih pogledov na terminološke opredelitve lahko zaključimo, da je na tem področju še veliko neskladij in vrzeli. V nadaljevanju svojega magistrskega dela prevzamemo definicijo iz Koncepta (1999), ki opredeljuje termina na podlagi Marlandove definicije. Izraz »nadarjenost« se torej uporablja za visoko splošno sposobnost, ki omogoča doseganje izjemnih rezultatov na več področjih hkrati, izraz »talentiranost« pa za visoke specifične sposobnosti, ki vodijo do uspeha na specifičnem področju (umetniškem, socialnem, športnem, glasbenem itd.).

V Sloveniji izhajamo iz Koncepta (1999), v katerem so pojmi jasno definirani, v Italiji pa obstaja še večja terminološka zmeda, saj ne obstajajo zakonodajna ali programska izhodišča, ki bi točno opredeljevala pojme s področja nadarjenosti in talentiranosti. Zaradi tega se uporabljajo različni pojmi, kot so »iperdotati mentali«, »superdotati«, »ad alto potenziale cognitivo«, »plusdotati«, »di talento«, »accellenze« (Aistap), njihov pomen pa lahko vsakdo prosto interpretira. Kljub temu italijanski avtorji in strokovnjaki na tem področju nadarjene otroke imenujejo »plusdotati« ali kar s tujko »gifted«, talentirane pa »di talento« oz. z angleško enačico »talented«.

2.2 Nadarjenost

Skozi čas so strokovnjaki različno pojmovali nadarjenost, zato v svetovni literaturi zasledimo različne definicije. Razlog pa je predvsem v tem, da nadarjeni niso homogena skupina, a se nadarjenost kaže v različnih oblikah in obsegih (Koncept, 1999).

V preteklosti so nadarjenost enačili le z visokim inteligenčnim količnikom, kasneje pa so morali definicijo dopolniti in razširiti, saj se je takšna opredelitev pokazala za preskromno (Težak, 2008).

Novo paradigmo nadarjenosti, ki presega osredotočenost le na umske sposobnosti, je postavil Feldman (1991, v Kukanja Gabrijelčič, 2015, str. 19–20), ki jo

je označil kot »razvojni proces, ki se realizira na podlagi številnih domen; splošne-kulturne, specifično predmetne, idiosinkratične (lastne, specifične) in samosvoje«. Čeprav so bile izvedene različne raziskave in študije nadarjenosti, različni avtorji niso enotni pri njeni definiciji. Zaradi neenotne opredelitve v nadaljevanju predstavimo nekaj osnovnih temeljev, na katerih so nastale sodobnejše opredelitve.

Po Wittyjevi definiciji, ki jo je sprejelo tudi Ameriško združenje za nadarjene, so nadarjeni tisti, ki so konsistentno superiorni na kateremkoli področju človekove aktivnosti. Witty govori tudi o potencialni nadarjenosti oz. trdi, da nadarjenosti ni mogoče oceniti samo na podlagi doseženih rezultatov, pač pa je treba upoštevati tudi ustrezne pogoje, da lahko posameznik razvije nadarjenosti (Golovec in Žagar, 1990).

Pomemben prispevek k opredelitvi nadarjenosti je dodal Renzulli v svoji teoriji o nadarjenosti, v kateri je predstavil t. i. trikrožni model nadarjenosti. Slednji predpostavlja, da so za izjemne dosežke na specifičnih področjih aktivnosti nujne nadpovprečne sposobnosti, izredna ustvarjalnost in nekatere osebnostne lastnosti, zlasti zavzetost za opravljanje nalog oz. motivacija (Dobnik, 1998).

Zelo odmevna je Marlandova definicija nadarjenosti iz leta 1972, ki se jo najpogosteje uporablja tudi na slovenskih tleh. Marland navaja, da so »nadarjeni in talentirani otroci tisti, ki jih je identificiralo usposobljeno strokovno osebje, imajo resnično visoke sposobnosti in zmožnosti visokih dosežkov« (Kukanja Gabrijelčič, 2017, str. 11). To so otroci in mladostniki z izkazanimi ali potencialnimi visokimi dosežki na področjih: splošne intelektualne sposobnosti, specifične učne (šolske) zmožnosti, ustvarjalno ali produktivno mišljenje in voditeljske, umetniške ter psihomotorične sposobnosti (Ferberžer, 2002; Koncept, 1999; Marland, 1972, v Kukanja Gabrijelčič, 2017).

V Zakonu o osnovni šoli (2011) so danes nadarjeni učenci opredeljeni kot tisti, »ki izkazujejo visoko nadpovprečne sposobnosti mišljenja ali izjemne dosežke na posameznih učnih področjih, v umetnosti ali športu«.

Na podlagi teoretičnih izhodišč poudarjamo, da pojmov nadarjenost in talentiranost ne smemo enačiti, saj nadarjeni učenci izstopajo na več področjih hkrati, talentirani pa le na enem specifičnem področju.

2.2.1 Značilnosti nadarjenih učencev

Nadarjeni učenci se od ostalih vrstnikov v marsičem razlikujejo. Nekatere osebnostne lastnosti so tipične zanje in jih pri ostalih sošolcih ne najdemo oz. so manj izrazite.

Nadarjeni učenci po navadi prekašajo svoje vrstnike in dosegajo nadpovprečne rezultate na več področjih. Take otroke lahko prepoznamo že zelo zgodaj, saj kažejo določene sposobnosti že v predšolskem obdobju. Golovec in Žagar (1990) navajata lastnosti, po katerih lahko prepoznamo nadarjene otroke že na predšolski stopnji: po navadi prej shodijo in spregovorijo v primerjavi z večino otrok njihove starosti. Imajo zelo razlite jezikovne sposobnosti, kažejo veliko zanimanje za branje, številke in umetniške dejavnosti, kot so petje, ples, igranje na inštrument, risanje itd. Imajo več interesov in se odlikujejo v vsem, kar počnejo. Zelo so radovedni, imajo izreden smisel za humor, bujno domišljijo, dober spomin in bogato besedišče. So široko razgledani, dojamejo odnose vzrok-posledica, razumejo odnose med predmeti (zgoraj-spodaj, levo-desno, dolg-kratek), uvidijo bistvo. So dobri in hitri opazovalci, predvsem so pozorni na podrobnosti. Lahko se dalj časa osredotočijo na eno dejavnost, ne da bi jim bilo dolgčas. Radi rešujejo probleme in iščejo zanimive rešitve. Razmeroma zgodaj se zanimajo za življenjska in moralna vprašanja. Kažejo izredno občutljivost za krivico. V interakciji z ostalimi vrstniki delujejo kot vodje, najraje pa se družijo s starejšimi otroki in odraslimi.

Robinson in Clinkenbeard (2008, v Juriševič, 2012) ugotavljata, da se nadarjeni učenci na kognitivnem področju od svojih vrstnikov razlikujejo predvsem v stopnji kognitivnih procesov, ki je pri nadarjenih bistveno višja. Pospešen razvoj prinaša tudi določene potrebe. Zaradi želje po znanju nadarjeni otroci postavljajo veliko vprašanj. Pomembno pa je, da teh ne ignoriramo, temveč nanje vedno poskušamo odgovoriti. Na tak način bomo spodbujali njihov intelektualni razvoj in sposobnost razmišljanja na višji ravni ter jim pokazali, da podpiramo njihova posebna zanimanja. Le tako bodo razvijali svoj potencial.

Osebnostne lastnosti, ki jih najdemo pri nadarjenih, lahko razdelimo na štiri področja: miselno-spoznavno, učno-storilnostno, motivacijsko ter socialno-čustveno področje. Najbolj tipične osebnostne lastnosti so (Koncept, 1999, str. 5–6):

»Miselno-spoznavno področje:

— *razvito divergentno mišljenje (fluentnost, fleksibilnost, originalnost, elaboracija),*

- *razvito logično mišljenje (analiza, abstrahiranje, posploševanje, sposobnost sklepanja),*
- *nenavadna domišljija,*
- *natančnost opazovanja,*
- *dober spomin,*
- *smisel za humor.*

Učno-storilnostno področje:

- *široka razgledanost,*
- *visoka učna uspešnost,*
- *bogato besedišče,*
- *hitro branje,*
- *spretnost v eni od umetniških dejavnosti (glasba, ples, risanje, dramatizacija itd.),*
- *motorična spretnost in vzdržljivost.*

Motivacija:

- *visoke aspiracije in potreba po doseganju odličnosti,*
- *radovednost,*
- *raznoliki in močno izraženi interesi,*
- *vztrajnost pri reševanju nalog,*
- *visoka storilnostna motivacija,*
- *uživanje v dosežkih.*

Socialno-čustveno področje:

- *nekonformizem,*
- *močno razvit občutek za pravičnost,*
- *neodvisnost in samostojnost,*

- sposobnost vodenja in vpliva na druge,
- izraziti smisel za organizacijo,
- empatija.«

Nadarjeni učenci lahko doživljajo razvojne probleme v odnosih do vrstnikov, staršev in drugih družinskih članov, učiteljev, drugih vzgojiteljev in ne nazadnje tudi do samih sebe.

Težave na področju medosebnih odnosov se pojavijo, ko se postopoma zavedajo, da ne zaznavajo sveta enako kot drugi. Zaradi tega se pogosto začnejo umikati pred prijatelji, učitelji in drugimi. Večkrat so zaradi različnih sposobnosti in interesov preveč kritični in nepotrpežljivi do vrstnikov. V razredu želijo organizirati, kontrolirati, izzivati, popravljati druge otroke in imeti voditeljsko vlogo pri igri ter drugih šolskih dejavnostih. Potreba nadarjenih otrok po samostojnem delu in igri lahko povzroči, da se ne utegnejo zmeraj pozitivno odzvati na pobude in interese drugih vrstnikov. Ostali sošolci občutijo pritisk, ukazovanje, vsiljevanje idej s strani nadarjenih, zato imajo težave pri sprejemanju takih sošolcev in se neradi družijo z njimi. To lahko privede do izolacije nadarjenih učencev (Ferbežer, 2008). Dobro je, da učitelji pri tem primerno postopajo, tako da poskrbijo za pozitivno klimo v razredu, da organizirajo pouk in druge šolske dejavnosti tako, da bodo temeljile na konstruktivnem vzajemnem sodelovanju med vsemi učenci. Nadarjeni učenci se naučijo sodelovanja, sklepanja kompromisov, prilagajanja ipd., ostali sošolci pa so lahko deležni pomoči in usmerjanja s strani nadarjenih učencev.

Nadarjeni učenci so zelo odkriti in kritični, predvsem do staršev in učiteljev. Kadar poudarjajo slabosti vedenja staršev in njihovih disciplinskih posegov, se lahko slednji razjezijo. Do takih konfliktov največkrat pride v družinah, kjer imajo starši nizko izobrazbo. Podobne probleme lahko imajo tudi učitelji, ki se počutijo podrejene v prisotnosti visoko inteligentnega otroka. Njihova intenzivna vedoželjnost lahko vznemirja učitelje in starše, saj stalno postavljajo vprašanja in dvomijo v odgovore. Če se odrasli negativno odzovejo na potrebe nadarjenih učencev, se bodo ti umaknili vase in si prizadevali biti podobni ostalim, kar pogubno vpliva na uresničevanje njihovih zmožnosti (Ferbežer, 2008).

Problemi se pojavljajo tudi v odnosu do samih sebe. Nadarjeni učenci izražajo zgodnjo težnjo po iskanju identitete, potrebujejo pomoč pri poznavanju lastnega »jaza«, svojih interesov, spretnosti in raziskovanju svojih vrednot. Nadarjeni oblikujejo

samopodobo v skladu z zaznavnimi presojami drugih, zato je kakovost otrokovih odnosov do sebe odvisna od kakovosti medosebnih odnosov. Če jim pomembni ljudje v njihovem življenju večkrat izražajo negativna sporočila, se bodo polagoma začeli negativno vrednotiti. Ti otroci za svojo drugačnost pogosto krivijo sebe (Ferbežer, 2008).

Nadarjeni učenci niso homogena skupina. Osebnostne značilnosti lahko vodijo v zanimanje za neobičajna področja, zavračanje vsakodnevnih nalog, odklanjanje delovne rutine in mehničnega urjenja, nepotrpežljivost do drugih počasnih otrok, zavračanje stoge kontrole in pogosta razočaranja nad avtoriteto. Nadarjeni z visoko predstavno zmožnostjo težijo k domišljijem svetu. To si lahko napačno razlagamo kot dnevno sanjarjenje, nezrelost ali celo lenobo (Ferbežer, 2008).

Značilnosti, ki lahko nadarjenega učenca ovirajo pri uspešnem delu, so zajete tudi v Konceptu (1999, str. 6):

- *»slaba koncentracija,*
- *hiperaktivnost,*
- *čustvena in socialna nezrelost,*
- *težko motiviramo,*
- *nezainteresiranost za šolo,*
- *nizka samopodoba,*
- *nesposobnost pri skupinskem delu«.*

Potrebe nadarjenih, ki jih težko odkrivamo, so lahko vezane na vedenjske, čustvene in/ali razvojne motnje, primanjkljaje na posameznih področjih učenja, slabe učne navade, posebne razmere v družinah in druge okoliščine. Pri odkrivanju moramo biti pozorni na podskupine nadarjenih otrok, kajti med nadarjene ne spadajo samo učno uspešni, temveč tudi kulturno in socialno prikrajšani ter dvojno izjemni učenci.

Kulturno prikrajšani nadarjeni učenci so tisti, ki živijo v revščini in imajo zato omejene možnosti, da bi celostno izkoristili svoj potencial. Slednji večkrat niso motivirani, saj doma ne prejemajo primerne podpore. Občutki deprivacije kulturno prikrajšanih staršev pogosto vodijo v napetosti v družini, kar negativno vpliva na otrokov razvoj ter zavira njegovo uspešno učno napredovanje (Butler-Por, 1987, v Ferbežer, 1998).

Baum in Owen (1988, v Reid, Kavkler, Viola, Košak Babuder in Magajna, 2007) ugotavljata, da je 35 % otrok, ki so identificirani kot otroci s specifičnimi učnimi težavami, nadarjenih. Dvojno izjemni otroci so nadarjeni učenci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja. Po navadi imajo dobre kompenzacijske sposobnosti, ki prikrijejo primanjkljaje. Njihovo delo se zato izkaže za povprečno, saj njihova šibka področja znižujejo njihovo celotno funkcioniranje pri testiranju. Pomagamo jim lahko s pogovorom, s poudarjanjem njihovih močnih področij, da dvignemo njihovo samozavest, z učenjem kompenzacijskih strategij za zmanjševanje učinkov njihovih primanjkljajev, z zastavljanjem kratkoročnih ciljev ipd. Nudimo jim tudi možnost vključevanja v različne programe za zmanjševanje in odpravljanje specifičnih učnih težav (Lep, 2012).

2.2.2 Odkrivanje nadarjenih učencev

V svetu poznamo več identifikacijskih strategij, na podlagi katerih si države pripravijo svoj način prepoznavanja nadarjenih. Modeli identifikacije temeljijo predvsem na specifičnih diagnostičnih testih in ne toliko na mnenjih pedagoških delavcev, v Sloveniji pa imajo v postopku odkrivanja nadarjenih pomembno vlogo tudi slednji (Kukanja Gabrijelčič in Čotar Konrad, 2015). Zaradi organizacijskih, finančnih, etičnih in drugih razlogov dolgotrajnih in dragih testiranj ni mogoče aplicirati na celotno populacijo učencev, zato je treba najprej opraviti izbor učencev, ki kažejo potencialno nadarjenost, nakar samo njih nadalje testirati. Glede na ta problem je skupina za pripravo Koncepta (1999) izdelala svoj model odkrivanja nadarjenih otrok, ki predpostavlja sodelovanje med vsemi pedagoškimi delavci, starši, šolsko svetovalno službo ali drugimi strokovnjaki. Odkrivanje nadarjenih učencev po tem modelu zajema tri faze: evidentiranje, identifikacijo ter seznanitev in mnenje staršev (Koncept, 1999).

Prva stopnja je evidentiranje otrok, ki bi lahko bili nadarjeni. Učitelji izberejo skupino učencev, ki izpolnjuje vsaj enega od naslednjih kriterijev: učni uspeh (številčna oz. opisna ocena), dosežki (na glasbenem, likovnem, športnem in drugih področjih), konjički, uspešnost na tekmovanjih, mnenje učiteljev (učitelj mora biti pozoren predvsem na tiste, ki nimajo odličnega uspeha, ki imajo vedenjske, specifično učne ali druge težave) ali mnenje šolske svetovalne službe (Koncept, 1999).

Učenci, ki so bili evidentirani, preidejo naprej v obravnavo druge faze, tj. identifikacija. Identifikacija pomeni poglobljeno in podrobnejšo obravnavo evidentiranih učencev, ki vključuje oceno učiteljev, test sposobnosti in test ustvarjalnosti. Učitelji učence ocenijo tako, da izpolnijo ocenjevalne lestvice, ki naj bi zajele naslednja

področja: razumevanje in pomnjenje snovi, sposobnost sklepanja, ustvarjalnost, motiviranost in interesi, vodstvene sposobnosti, telesno-gibalne sposobnosti in izjemni dosežki na različnih področjih. Testa sposobnosti in ustvarjalnosti izvede in ovrednoti šolski psiholog (Koncept, 1999).

Kot nadarjeni učenci so identificirani tisti, ki so vsaj pri enem izmed treh kriterijev dosegli nadpovprečen rezultat: na ocenjevalni lestvici za učitelje vsaj 90 točk na kateremkoli področju, 120 ali več točk na IQ-testu ter na testu ustvarjalnosti med 10 % najboljših rezultatov evidentiranih učencev (Koncept, 1999).

V tretji oz. zadnji fazi svetovalna služba skupaj z razrednikom seznani starše otrok, ki so bili identificirani za nadarjene, in pridobi tudi njihovo mnenje (Koncept, 1999).

Po izsledkih študije Eurydice (Eurydice, 2006) je v evropskih državah v povprečju od 3 % do 10 % nadarjenih učencev, medtem ko je za Slovenijo odstotek bistveno višji (giblje se okrog 25 % identificiranih nadarjenih učencev) (Bezić, 2011 v Juriševič, 2012), kar sproža določene pomisleke. Kukanja Gabrijelčič in Čotar Konrad (2015) razlog za odstopanja pripisujeta razlikam med slovenskimi šolami in šolami drugod po svetu v postopku odkrivanja nadarjenih otrok. Faza identifikacije nadarjenih učencev v Sloveniji temelji na načelu »ali-ali-ali«, kar pomeni, da je učenec obravnavan za nadarjenega, če njegov nadpovprečni rezultat odgovarja le enemu izmed meril (test sposobnosti, test ustvarjalnosti ali učiteljeva ocena), v tujini pa se nadarjenost identificira po sistemu »in-in-in«, se pravi, da se mora učenec odlikovati po vseh treh kriterijih. Zaradi tega je v Sloveniji več kot četrтина učencev nadarjenih (26 %), dvakrat več kot drugod po svetu (5–10 %) (Bezić, 2009, v Kukanja Gabrijelčič in Čotar Konrad, 2015). Vprašljivi sta predvsem veljavnost in objektivnost ocenjevalnih lestvic za učitelje (ONLAD07) ter kompetentnost učiteljev za ocenjevanje nadarjenosti (Bela knjiga).

2.2.3 Vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci v Sloveniji

V Sloveniji se v skladu z zakonodajnimi podlagami v zadnjih letih pristopa bolj sistematično do odkrivanja in dela z nadarjenimi otroki kot v preteklosti. S Konceptom (1999) so se poenotili postopek prepoznavanja nadarjenih učencev, delo z njimi in financiranje dejavnosti. Delo z nadarjenimi učenci je uvrščeno v letni delovni načrt osnovne šole (Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju, 2011).

11. člen Zakona o osnovni šoli (1996) predvideva, da mora šola »nadarjenim učencem zagotavljati ustrezne pogoje za vzgojo in izobraževanje tako, da jim prilagodi

vsebine, metode in oblike dela ter jim omogoči vključitev v dodatni pouk, druge oblike individualne in skupinske pomoči ter druge oblike dela«.

Pri delu z nadarjenimi učenci je treba upoštevati naslednja temeljna načela Koncepta (1999, str. 10):

- *»širitev in poglobljanje temeljnega znanja,*
- *hitrejše napredovanje v procesu učenja,*
- *razvijanje ustvarjalnosti,*
- *uporaba višjih oblik učenja,*
- *uporaba sodelovalnih oblik učenja,*
- *upoštevanje posebnih sposobnosti in močnih interesov,*
- *upoštevanje individualnosti,*
- *spodbujanje samostojnosti in odgovornosti,*
- *skrb za celostni osebni razvoj,*
- *raznoverstnost ponudbe ter omogočanje svobodne izbire učencem,*
- *uveljavljanje mentorskih odnosov med učenci in učitelji oziroma drugimi izvajalci programa,*
- *skrb za to, da so nadarjeni učenci v svojem razrednem in šolskem okolju ustrezno sprejeti,*
- *ustvarjanje možnosti za občasno druženje glede na njihove potrebe in interese«.*

Šole se poslužujejo predvsem notranje učne diferenciacije in individualizacije, interesnih dejavnosti in dodatnega pouka za nadarjene učence.

Za notranjo učno diferenciacijo in individualizacijo je značilno, da ohranjata naravno okolje oz. heterogene oddelke: zmožnosti, potrebe in interese posameznikov skušata upoštevati v času rednega pouka v razredu. Oba pristopa predpostavljata prilagajanje učnih ciljev, vsebin, sredstev, metod in oblik dela za učence, ki izstopajo v svojih nadpovprečnih sposobnostih (Roberts in Inman 2007, v Kukanja Gabrijelčič, 2017).

Kukanja Gabrijelčič (2017) ugotavlja, da s pomočjo učne diferenciacije lahko:

1. učence ločujemo glede na miselno-spoznavne in čustveno-socialne oz. motivacijske značilnosti,
2. ustrezno izvajamo didaktično diferenciacijo učnih ciljev glede na potrebe, interese, kognitivni razvoj,
3. ustrezno izvajamo didaktično diferenciacijo vsebine (v globino in ne na količino),
4. izvajamo didaktično diferenciacijo učnih oblik in metod, s poudarkom na alternativnih strategijah,
5. spreminjamo učno okolje, prilagajamo prostor, poudarjamo skupinsko delo in sodelovalno učenje, prilagajamo tempo itd.

Učna individualizacija še bolj postavlja v ospredje posameznika, upoštevajoč individualne razlike med učenci. Učenje je čimbolj individualizirano in prilagojeno nagnjenjem, potrebam, željam ter posebnostim slehernega učenca in mu omogoča samostojno učno delo (Strmčnik, 1987, v Kukanja Gabrijelčič, 2015).

2.2.4 Osebni individualni načrt

Učitelji morajo za vsakega nadarjenega otroka pripraviti osebni individualni načrt (v nadaljevanju OIN) ali tudi t. i. učno individualizirani program (UIP). Gre za program, prilagojen značilnostim nadarjenega učenca, s poudarkom na razvijanju višjih miselnih procesov in na tem, da omogoča lasten tempo, zagotavlja primerno učno okolje, čustveno varnost in intelektualne izzive. Pri pripravi tega sodelujejo vsi učitelji oddelčnega učiteljskega zbora, šolska svetovalna služba in zunanji mentorji, kot so na primer različni strokovnjaki ipd. (Kukanja Gabrijelčič, 2017).

Poleg osredotočenosti na razvijanje sposobnosti pri različnih predmetih mora OIN biti zasnovan širše in globlje, da zaobjame tudi področja, ki vplivajo na otrokov celostni razvoj: ustvarjalnost, socialne spretnosti, čustveno področje, razvijanje pozitivne samopodobe ipd. (Sandling, 2003; Van Tassel-Baska, 1998, v Kukanja Gabrijelčič, 2015).

Ustvarjalne dejavnosti v OIN naj bi spodbujale fleksibilno, divergentno, fluentno, originalno mišljenje, inovativnost in izvirnost, zagotavljale možnost umetniškega, glasbenega, telesnega izražanja, vključevanje igre vlog in simulacije v vzgojno-izobraževalni proces, dajale možnost učencem, da razstavijo svoje izdelke, omogočale

zunajšolsko povezovanje ipd. Na področju razvoja socialnih spretnosti pa naj bi OIN spodbujal vodstvene in organizacijske sposobnosti, skupinsko in sodelovalno delo, raziskovanje in vključevanje v razne tabore, društva ter zagotavljal socialno-emocionalne podpore učencu (Deal, 2003; Sandling, 2003; Van Tassel-Baska, 1998, v Gabrijelčič Kukanja, 2015).

Pred pripravo OIN mora učitelj zbrati podatke o nadarjenem učencu in izpolniti profil, v katerem bodo razvidni učenčev splošni učni uspeh in uspeh pri vsakem predmetu, rezultati preizkusa intelektualnih sposobnosti in ustvarjalnosti, posebne učne potrebe ali prilagoditve, interesi, želje ter vrste inteligenc – moči in nagnjenja (Kukanja Gabrijelčič, 2017).

Predno se učitelj loti diferenciacije, si mora zastaviti tudi določene smernice, ki mu bodo pomagale pri iskanju najprimernejših pristopov za nadarjene učence (Barnes 2007; Heacox, 2009, v Gabrijelčič Kukanja, 2015):

- nadomestitev: katere vsebine lahko nadomestimo z zahtevnejšimi/abstraktnejšimi,
- povezovanje: kako lahko s prilagajanjem učnega načrta pospešimo tempo pouka,
- preoblikovanje: kako preoblikujemo učence, da bo bolj poglobljeno in celovito,
- drugačen pristop: kako lahko pospešimo učni tempo, da bomo imeli čas za poglobljeno/zahtevnejše učenje, prilagojeno interesom nadarjenih učencev,
- izločitev: katere vsebine, ki jih učenci že obvladajo, lahko črtamo, da se bodo lahko posvečali učenju na višjih ravneh,
- preureditev: kako lahko spremenimo učni načrt, da bodo učenci imeli čas za razvijanje izvirnih zamisli.

Pri izdelavi OIN mora učitelj slediti naslednjim stopnjam (Kukanja Gabrijelčič, 2015):

- definirati cilje;
- upoštevati individualne učne zmožnosti, interese, želje;
- oblikovati pester, raznovrsten in didaktično bogat učni program;
- pripraviti vire in literaturo, gradiva, didaktična sredstva, pripomočke idr.

Prilagojeni cilji morajo biti celoviti, vsebinsko, vrednostno in pomensko čimbolj prilagojeni nadarjenim učencem, povezani z različnimi dejavnostmi, vsebinami, spretnostmi, miselnimi procesi ipd. Potrebno pa je, da so slednji konkretizirani in usmerjeni v zadovoljevanje potreb učenca, zato morajo biti tudi dovolj prožni, da mu bodo dopuščali, da svobodno izbira/dodaja učne vsebine, sredstva in postopke glede na svoje interese in želje. Pri tem si učitelj pomaga z različnimi taksonomijami učnih ciljev (Bloom, SOLO, Marzano ipd.) (Kukanja Gabrijelčič, 2017).

Kot primer podajamo prilagojene cilje za 7. razred pri predmetu zgodovina na temo prazgodovina na Slovenskem, ki jih je diferencirala Kukanja Gabrijelčič (2017, str. 102):

»Cilji iz učnega načrta: pojasnijo osnovne razvojne poteze materialne in duhovne kulture prazgodovinskih ljudi na tleh današnje Slovenije; razložijo vpliv naravnih možnosti in sosednjih kultur na uveljavljanje posameznih pridobitev, ki so pomagale k izboljšanju življenjskih pogojev oz. uveljavitvi nove stopnje razvoja materialne kulture na tleh današnje Slovenije.

Cilji za nadarjene učence: analizirajo in nadalje vrednotijo razvoj materialne in duhovne kulture prazgodovinskih ljudi na tleh današnje Slovenije ter primerjajo z današnjimi; ocenjujejo vpliv naravnih možnosti in sosednjih kultur na uveljavljanje posameznih pridobitev, ki so pomagale k izboljšanju življenjskih pogojev na tleh današnje Slovenije, ter naravne možnosti primerjajo z današnjimi.«

S cilji se povezuje tudi učna vsebina. Slednjo lahko diferenciramo tako, da se osredotočimo na bistvene, najpomembnejše koncepte in na večanje večplastnosti in vsestranskega učenja. Učencem lahko omogočimo izbiro različnih tem, ki jih želijo globlje raziskati. Poleg tega lahko na osnovi teme iz učnega načrta izberemo določene vsebine, ki jih morajo samostojno predelati (Kukanja Gabrijelčič, 2017).

Ko je učitelj diferenciral učne vsebine in cilje, mora oblikovati primerne dejavnosti, ki jih bo med poukom izvedel. Pri oblikovanju pouka pa se lahko poslužuje tudi sodobnih didaktičnih strategij, ki so še posebej primerne pri delu z nadarjenimi učenci. Slednje so: raziskovalni pouk, problemski pouk, projektni pouk, pouk s pomočjo IKT, delovno usmerjeni pouk, avtentični pouk in izkustveno učenje. Poleg omenjenega lahko učitelj ponudi učencem različne obogatitvene dejavnosti in programe, kot so kreativne delavnice, dnevne tematske dejavnosti, sobotne šole, različni tabori, priprava na tekmovanja, igre vlog in simulacije, izdajanje časopisa, delo v knjižnici in arhivu, ekskurzije, gledališke predstave itd. (Kukanja Gabrijelčič, 2017).

Učitelj pri oblikovanju dejavnosti lahko sledi diferenciaciji s pomočjo Bloomove taksonomije učnih ciljev in Gardnerjeve teorije različnih vrst inteligentnosti.

Bloomova taksonomija vključuje šest taksonomskih stopenj, med katerimi so zadnje tri najbolj primerne za nadarjene učence (Anderson idr., 2016):

- poznavanje/znanje: prepoznavanje ali obnova nekaterih vsebin;
- razumevanje: dojemanje bistva sporočil;
- uporaba: aplikacija naučenega v konkretnih problemskih situacijah;
- analiza: razstavljanje sporočil na različne sestavine in ugotavljanje razmerij med njimi;
- sinteza: samostojno povezovanje idej na nov način in odkrivanje ter oblikovanje novih, lastnih idej;
- vrednotenje: presoja različnih idej, izdelkov, drugih intelektualnih produktov v skladu z različnimi kriteriji.

Iz Gardnerjeve teorije raznoterih inteligentnosti izhaja, da je smiselno pri poučevanju uporabljati pester nabor učnih metod, s katerimi spodbujamo in omogočamo uporabljanje različnih vrst inteligentnosti (Gardner, 1995):

- Jezikovna inteligentnost: sposobnost učinkovitega besednega izražanja in razumevanja kompleksnih besednih sporočil. Označuje jo občutljivost za pomen besed in za različne funkcije jezika.
- Glasbena inteligentnost: sposobnost ustvarjanja in poustvarjanja glasbe, prepoznavanja melodij in sledenja ritmu. Ljudje, ki imajo visoko razvito glasbeno inteligentnost, so izjemno občutljivi na barvo, ritem, trajanje in glasnost zvokov.
- Logično-matematična inteligentnost: sposobnost abstraktnega in logičnega razmišljanja.
- Prostorska inteligentnost: sposobnost tvorbe vidnih predstav o poteku ali videzu stvari ter sposobnost najti se v prostoru in presoditi razmerja med predmeti v prostoru.
- Naravoslovna inteligentnost: sposobnost sistematičnega opazovanja, razumevanja in natančnega razlikovanja naravnih in umetnih vzorcev ali sistemov.

- Telesno-gibalna inteligentnost: sposobnost spretnosti uporabe telesa, nadzorovanja in koordinacije telesnih gibov.
- Osebna inteligentnost: sposobnost zavedanja in razumevanja lastnega doživljanja in vedenja.
- Medosebna inteligentnost: sposobnost razumevanja drugih ljudi in uravnavanja medčloveških odnosov.

Naloge za nadarjene učence morajo biti izzivalno naravnane in raznolike, poglobljati morajo znanje, spodbujati k ugotavljanju zveze med vzroki in posledicami, sklepanju, vrednotenju itd.

V nadaljevanju so predstavljene dejavnosti za 7. razred osnovne šole za učno enoto Ekologija. Preglednica 1 vsebuje Bloomove ravni zahtevnosti in Gardnerjeve vrste inteligentnosti.

Preglednica 1: Enotna preglednica diferencirane učne enote Ekologija (povzeto po Kukanja Gabrijelčič, 2017, str. 127–128)

Bloomova taksonomija/ Gardnerjeve vrste inteligentnosti	Poznavanje – znanje	Razumevanje	Uporaba	Analiza	Sinteza	Vrednotenje
Besedno- jezikovna	Preberi zadnje naravovarstveno poročilo in izpiši čim več različnih virov onesnaževanja, ki se nahajajo v tvojem (širšem) okolju.	Ugotovi, kateri je največji vir onesnaževanja v domačem okolju. Opiši ga v poročilu.	Na primeru iz domačega okolja utemelji, kakšne bodo dolgoročne posledice onesnaževanja zraka (vode, zemlje).	Napiši esej in v njem primerjaj dejavnike (glavne povzročitelje) onesnaževanja okolja v evropskih in azijskih državah.	Si v vlogi novinarja, ki je obiskal Indonezijo. Napiši kritični članek o svetovnih razsežnostih, ki jih povzroča onesnaževanje reke Citarium.	Kritično oceni ukrepe posameznih držav v boju proti onesnaževanju planeta in jih predstavi v razpravi.
VIDNO- PROSTORSKA	Oglej si slikovno gradivo o dejavnikih onesnaževanja okolja in predstavi, kako	Oglej si posnetek kroženja kislega dežja in zraven poročaj	S pomočjo ogleda dokumentiranega filma utemelji, kakšne bodo	Izdelaj plakat, ki ponazarja razlike med spoštljivim in nespoštljivim odnosom določene države	V vlogi okoljevarstvenika izdelaj maketo, ki ponazarja posledice onesnaževanja	Z uporabo slikovnega gradiva vrednoti posledice onesnaževanja okolja, ki ga povzročajo različni

Bloomova taksonomija/ Gardnerjeve vrste inteligentnosti	Poznavanje – znanje	Razumevanje	Uporaba	Analiza	Sinteza	Vrednotenje
	posamezen dejavnik onesnažuje okolje.	o posnetku oz. dogajanju.	dolgoročne posledice onesnaževanja okolja za Evropo.	do okolja (ponazoritev podobnosti in razlik).	okolja (npr. taljenje ledenikov, izliv nafte v morje itd.).	dejavniki: industrija, promet, kmetijstvo itd.
LOGIČNO-MATEMATIČNA	Poglej si grafe rasti onesnaženja zraka in iz njih razberi obdobja z najbolj onesnaženim zrakom.	Grafično prikaži izumiranje številnih živalskih vrst zaradi različnih posledic onesnaževanja Zemlje v zadnjih 50 letih.	Za različne vrste materialov načrtuj predvideni čas, ki ga potrebujejo za razgradnjo (npr. plastika, les, ipd.).	Primerjaj in grafično predstavi 20 najbolj onesnaženih mest na svetu (analiziraj gostoto prebivalstva, največjo industrijo idr.).	Oceni povečanje oz. zmanjšanje števila prebivalstva za izbrane države kot posledico onesnaževanja okolja. Postavi hipotezo o št. prebivalstva leta 2050.	Zagovarjaj tezo o ponovni uvedbi enega avtomobila na družino.

Bloomova taksonomija/ Gardnerjeve vrste inteligentnosti	Poznavanje – znanje	Razumevanje	Uporaba	Analiza	Sinteza	Vrednotenje
NARAVOS- LOVNA	Za šolsko razstavo poišči čim več raznolikih virov in podatkov o onesnaženosti narave pri nas in v EU.	Izdelaj, zasnuj podroben oris razstave s področja varovanja okolja.	Izvedite čistilno akcijo okoli šole.	Analiziraj simulacijo čistilne naprave za čiščenje odpadnih vod in primerjaj pozitivne ter negativne vidike za njeno namestitev v domačem okolju.	V vlogi okoljevarstvenikov razišči posledice nafte v morju za tamkajšnje živali in okolje ter izdelajte načrt pomoči.	Oceni in vrednoti posledice izlitja nafte v morje za tamkajšnje okolje, živali in ljudi.
GLASBENA	Poslušaj nekaj vsebin izmed nabora tujih pesmi, ki govorijo o onesnaževanju	Izbrano vsebino pesmi ustrezno pojasni.	Napiši svojo pesem na okoljevarstveno tematiko.	Med seboj primerjaj posnetke pesmi z okoljevarstveno vsebino	Izmisli si in odigraj okoljevarstveno himno, ki bo opozarjala na onesnaževanje	Oceni sporočilno vrednost izbranih tujih pesmi, ki opozarjajo na posledice

Bloomova taksonomija/ Gardnerjeve vrste inteligentnosti	Poznavanje – znanje	Razumevanje	Uporaba	Analiza	Sinteza	Vrednotenje
	okolja (angl. <i>List of songs about environment</i>).			(inštrumenti, melodičnost itd.).	okolja.	onesnaževanja okolja.
TELESNO-GIBALNA	S pantomimo prikaži izbrani dejavnik (živ ali neživ) onesnaževanja okolja.	Na humoren način odigraj predvajan reklamni oglas za promoviranje čistega okolja.	Pokaži načine, s katerimi pripomoremo k čistejšemu okolju (npr. hoja, kolesarjenje itd.).	Z igro vlog prikaži ravnanje ekološko ozaveščenih in neozaveščenih ljudi ter ga med seboj primerjaj.	Izmislite si plesno koreografijo (bojni ples) za ohranjanje čistega okolja.	Odigrajte različne poglede svetovnih voditeljev na boj za ohranjanje čistega okolja in vrednotite njihovo razmišljanje.
OSEBNA	Na list papirja napiši seznam stvari, ki jih lahko narediš za čistejše okolje.	Pojasni svoja stališča do varovanja okolja.	Na podlagi ustreznega okoljevarstvene ga pristopa (npr. vestnega	Analiziraj ideje in sporočilo prebranega gradiva (poročila) s področja razvitih	Napiši pismo svetovnim voditeljem o svojih občutkih, ki jih doživljaš ob	Samovrednoti svojo ekološko ozaveščenost in konkretno

Bloomova taksonomija/ Gardnerjeve vrste inteligentnosti	Poznavanje – znanje	Razumevanje	Uporaba	Analiza	Sinteza	Vrednotenje
	(ločevanje odpadkov, javni prevoz itd.).		ločevanja odpadkov) napovej svoj prispevek k ekološki ozaveščenosti.	in nerazvitih držav sveta.	pogledu na dnevne ekološke katastrofe.	delovanje.
MEDOSEBNA	Napiši javno pismo oz. peticijo proti onesnaževanju Zemlje.	V skupini skušajte oblikovati način za ohranjanje čistega okolja.	Na šoli izvedite intervju o tem, kako zaposleni skrbijo za okolje.	S sošolci razpravljajte o podobnostih in razlikah v dejavnostih onesnaževanja v evropskih in azijskih državah.	Razvijte hipotezo o posledicah onesnaževanja okolja za naš planet in jo predstavite na okrogli mizi.	Izvedite diskusijo za in proti odpravi nekaterih glavnih onesnaževalcev domačega okolja.

Učitelj lahko nadarjenemu otroku, ki ima višje učne potenciale, omogoči, da hitreje napreduje v učni vsebini, ki jo že obvlada. Ravno to omogoča šolska akceleracija, ki jo največkrat razumemo v smislu hitrejšega napredovanja nadarjenih učencev iz razreda v razred, preskakovanja razredov in hitrejšega dokončanja razreda (Nagel, 1987). Šolska akceleracija se je izkazala za dolgoročno razvojno pomoč nadarjenemu učencu, saj nadarjeni učenec lahko na tak način prej pride do zahtevnejših pedagoško spodbudnih okoliščin. Kot posledico šolske akceleracije je pričakovati manj osamljenosti in osebnega nezadovoljstva ter boljšo socialno in čustveno prilagoditev nadarjenega učenca. Pogoji za šolsko akceleracijo pa je podrobno proučevanje strukture osebnosti in značilnosti nadarjenega učenca (predvsem ko gre za neodločnost, labilnost, pomanjkanje samozavesti). Poleg tega sta ključni tudi ustrezna koordinacija in kooperativnost tima učiteljev, ki delajo z nadarjenim otrokom (Ferberžer, 2002).

Če učenec izrazito odstopa od ostalih sošolcev pri določenem predmetu, mu lahko nudimo možnost predmetne akceleracije: nadarjeni otrok obiskuje samo določen predmet z učenci višjih razredov. Na tak način uskladimo učenčeve potrebe po višjih kognitivnih sposobnostih in izzivih, na področju čustev pa se razvija skladno z vrstniki.

2.3 Zakonodajna in programska izhodišča na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci

2.3.1 Zakonodajna in programska izhodišča na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v Sloveniji

Glede na šolsko zakonodajo in druga programska izhodišča je razvoj nadarjenih učencev v Republiki Sloveniji zagotovljen, vendar se skrb zanje razlikuje od šole do šole. Pomembno vlogo pri delu z nadarjenimi in talentiranimi otroki imajo ravnatelji, učitelji in drugi strokovni delavci, za kar morajo biti strokovno usposobljeni, motivirani in pripravljeni na prilagojeno delo z njimi. Da bi lahko nadarjeni učenci razvijali svojo nadarjenost, bi morali biti deležni vseh možnosti, ki jim zakonsko pripadajo.

Zakonska določila in pomembni dokumenti, ki se ukvarjajo z nadarjenimi in talentiranimi učenci v Republiki Sloveniji, so naslednji:

- Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (1995, 1997, 2011),
- Zakon o osnovni šoli (1996),
- Zakon o osnovni šoli (2006) s spremembami in dopolnitvami (2007, 2011, 2013),

- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja – ZOFVI (1996),
- Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli v Sloveniji (1999),
- Operacionalizacija Koncepta odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli v Sloveniji (2000, 2008).

Zakon o osnovni šoli (ZOsn, 2011, 11. člen) opredeljuje nadarjene učence z besedami:

»Nadarjeni učenci so učenci, ki izkazujejo visoko nadpovprečne sposobnosti mišljenja ali izjemne dosežke na posameznih učnih področjih, v umetnosti ali športu. Šola tem učencem zagotavlja ustrezne pogoje za vzgojo in izobraževanje tako, da jim prilagodi vsebine, metode in oblike dela ter jim omogoči vključitev v dodatni pouk, druge oblike individualne in skupinske pomoči ter druge oblike dela.«

Do sprejetja tega zakona so nadarjeni učenci spadali pod učence s posebnimi potrebami (ZOsn, 2007, 5. člen).

Zakonodaja RS zagotavlja nadarjenim učencem njihovo primerno obravnavo in delo z njimi v šoli. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje (ZOFVI) določa, da »oddelčni učiteljski zbor obravnava vzgojno-izobraževalno problematiko v oddelku, oblikuje program za delo z nadarjenimi učenci, vajenci oziroma dijaki itd.« (ZOsn, 1996, 62. člen). Obenem pa zagotavlja tudi financiranje sredstev iz državnega proračuna za tekmovanja učencev in za posebne oblike dela z nadarjenimi učenci (ZOFVI, 1996, 81. člen).

Nadarjenim učencem se poleg prilagajanj oblik in metod dela znotraj rednega vzgojno-izobraževalnega procesa nudi tudi dodatni pouk, opredeljen v 23. členu ZOsn (1996).

Čeprav je šolanje v Sloveniji obvezno od 1. do 9. razreda osnovne šole (ZOsn, 1996, 3. člen), se uspešnejšim učencem omogoča hitrejše napredovanje oz. t. i. šolska akceleracija, kar pomeni, da obvezno šolanje za take učence ne traja devet let: »Učencem, ki dosegajo nadpovprečne rezultate v učenju, mora osnovna šola na predlog staršev, učiteljev ali šolske svetovalne službe omogočiti, da prej kot v devetih letih končajo osnovnošolsko izobraževanje in s tem izpolnijo osnovnošolsko obveznost. O hitrejšem napredovanju učenca odloča učiteljski zbor v soglasju s starši« (ZOsn, 1996, 79. člen).

Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (v nadaljevanju Bela knjiga) uvršča med cilje osnovne šole tudi tistega, ki »zagotavlja možnosti razvoja nadarjenosti na različnih področjih ter z ustrezno pomočjo in s spodbudami učencem prispeva k optimalnemu razvoju vsakega posameznika v skladu z njegovimi sposobnostmi in nadarjenostjo« (Bela knjiga, 2011, str. 118). Zaradi ozaveščenosti o pomenu vzgoje in izobraževanja nadarjenih učencev posveča šesto poglavje vzgoji in izobraževanju tovrstni skupini ljudi. V izhodiščih analizira stanje v evropskem in slovenskem kontekstu s poudarkom na opredelitvah, inkluziji in oblikah dela z nadarjenimi. Sledijo predlagane rešitve za prepoznavanje in delo z nadarjenimi učenci na podlagi pozitivnih učinkov izvajanja Koncepta, izkušenj s šolanjem nadarjenih v drugih šolah in programih ter dobrih praks iz različnih evropskih držav. Smernice usmerjajo k inkluzivnemu pedagoškemu pristopu, ki ima kot cilj spodbujanje celostnega razvoja nadarjenih otrok (Bela knjiga, 2011).

S problemom opredelitve, prepoznavanja in dela z nadarjenimi učenci se ukvarja tudi Koncept odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli v Sloveniji (1999; v nadaljevanju Koncept). Glavne sestavine dokumenta: (1) teoretske podlage: opredelitev nadarjenosti, značilnosti nadarjenih učencev, izhodišča za odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci; (2) postopek odkrivanja nadarjenih učencev: evidentiranje učencev, identifikacija nadarjenih učencev, seznanitev in mnenje staršev; (3) načela za delo z nadarjenimi učenci ter (4) predlagane oblike dela z nadarjenimi učenci v vseh treh triadah osnovne šole (Koncept, 1999).

Na podlagi slednjega je nastal dodaten dokument Operacionalizacija Koncepta: odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli, v katerem so natančneje opredeljeni koraki uvajanja in izvajanja Koncepta ter predstavljene osnovne aktivnosti, ki jih vsebujejo, in sicer: (A) informiranje in izobraževanje vodstvenih in svetovalnih delavcev osnovnih šol, (B) priprava na uvajanje Koncepta na posamezni šoli, (C) odkrivanje nadarjenih učencev, (D) delo z nadarjenimi učenci in (E) analiza izvajanja programov, evalvacija uresničevanja Koncepta ter dopolnjevanje in načrtovanje novih programov (Operacionalizacija Koncepta, 2000).

Oba programska dokumenta predvidevata postopek prepoznavanja in dela z nadarjenimi učenci, skladno z Zakonom o osnovni šoli (1996).

2.3.2 Zakonodajna in programska izhodišča na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v Italiji

Za šolsko izobraževanje v Italiji skrbi Ministrstvo za šolstvo, univerzo in raziskovanje (Ministero dell' Istruzione, Università e Ricerca – MIUR). Šolanje v Italiji je razdeljeno na dva sklopa. Prvi sklop izobraževanja (it. *primo ciclo d' istruzione*) vključuje 5-letno osnovno šolo (it. *scuola primaria*) in 3-letno srednjo šolo prve stopnje (it. *scuola secondaria di primo grado*), ob koncu katerega morajo učenci opraviti državni izpit, da lahko nadaljujejo šolsko pot; v drugi sklop izobraževanja (it. *secondo ciclo d' istruzione*) pa spada srednja šola druge stopnje (it. *scuola secondaria di secondo grado*), ki se prav tako zaključuje z državno matura. Z ministrskim odlokom 139/2007 obvezno izobraževanje v Italiji traja 10 let (od 6. do 16. leta starosti), se pravi, da zajema prvi sklop izobraževanja ter prvi dve leti drugega sklopa. Z zakonom 53/2003 je ponujena možnost šolske akceleracije oz. predčasen vstop v osnovno šolo za otroke, stare 5 let in pol, ki bodo pred 30. aprilom novega šolskega leta (v 1. razredu) izpolnili šesto leto starosti.

Šolski sistem omogoča svobodo poučevanja (33. člen italijanske ustave) in temelji na avtonomiji šol (117. člen). MIUR izdaja le okvirne smernice za učne programe in ocenjevanje. Sodeluje pa tudi z deželnimi šolskimi uradi, ki imajo nalogo uskladiti in načrtovati upravne in pedagoške dejavnosti za šole posamezne dežele.

Šole pa morajo sestaviti svoj kurikulum, ki sloni na Državnih smernicah za kurikulum otroškega vrtca in prvega cikla izobraževanja oz. na t. i. *Annali della Pubblica Istruzione. Indicazioni nazionali per il curricolo della scuola dell' infanzia e del primo ciclo d'istruzione* (v nadaljevanju Državne smernice) iz leta 2012. Da bi država vsem državljanom zagotovila enake možnosti izobraževanja, je določila splošna pravila, ki se jih morajo držati vse šole. Te norme vključujejo določitev splošnih ciljev za vsak predmet, ki bi jih učenec dosegel po vsakem vzgojno-izobraževalnem obdobju, bolj specifičnih ciljev glede kompetenc učencev, predmetnik in obvezne urnike, standarde v zvezi s kakovostjo storitev ter sistem vrednotenja (MIUR, 2012).

Na začetnih straneh Državnih smernic (2012) je orisana šola v novih okoliščinah, v katerih se poudarja kompleksnost vzgoje in izobraževanja v današnjem času. Naloge šole postajajo čedalje težje, saj mora slednja uskladiti pravice in potrebe vseh učencev ter skupna pravila. Šola je namreč pozvana, da omogoča izobraževanje, ki bi se vse bolj odzivalo na osebne potrebe in razlike učencev, da bi na tak način valoriziralo edinstvenost vsakega posameznika. Učitelji pa morajo pri tem preprečiti, da se razlike

spremenijo v neenakosti. Pozornost pa se osredotoča predvsem na invalidnosti oz. vključevanje učencev s posebnimi potrebami v skupne šole.

V Italiji naj bi se diferenciacija uporabljala v heterogenih skupinah znotraj razreda, čeprav v zakonskih določilih ni eksplicitno zapisana. Zaradi avtonomije šol in učiteljev pa se slednja izvaja le po presoji šole oz. učitelja. Večji poudarek se namenja učencem z nižjimi sposobnostmi in njihovem doseganju minimalnih standardov znanja. Učna diferenciacija je zato namenjena le učencem s posebnimi potrebami in priseljencem, da bi s pomočjo te dosegli minimalne cilje za razvoj kompetenc (Državne smernice, 2012).

Nadarjeni in talentirani učenci sploh niso omenjeni v zakonodajnih izhodiščih in so tako rekoč prezrti (Mönks in Pflüger, 2005). Posebne izobraževalne potrebe nadarjenih učencev so uradno priznane in predstavljene v priporočilih Sveta Evrope (Parlamentarna skupščina Sveta Evrope, 1994). Ta dokument spodbuja evropske države, da poskrbijo za ustrezne izobraževalne ukrepe za učence z izjemnim potencialom in izpostavljajo potrebo po spodbujanju njihovega celostnega razvoja. Kljub tem priporočilom se italijanski šolski sistem še vedno ni aktiviral.

Čeprav je po podatkih raziskave, ki jih navajata Mönks in Pflüger (2005), v italijanskih šolah veliko talentiranih in nadarjenih učencev, država ne predvideva posebnega dela z njimi. Učitelji jih s težavo prepoznajo, kajti ne razpolagajo z opazovalnimi lestvicami ter drugimi instrumenti evidentiranja in identifikacije. Učitelji lahko po lastni izbiri iščejo ter prepoznavajo nadarjene in talentirane učence, jim nudijo možnost, da se udeležijo različnih natečajev, tekmovanj, olimpijad ipd. (Mönks in Pflüger, 2005). Tudi oblike in način dela z njimi med rednim vzgojno-izobraževalnim procesom so odvisni od posameznega učitelja. Velika večina italijanskih učiteljev sploh ne zna prepoznati nadarjenih učencev (predvsem, če so slednji učno neuspešni ali dvojno izjemni), kako se lotiti individualiziranega dela z njimi, svetovati staršem, na koga se lahko obrnejo itd.

Kljub prikazanemu stanju se v Italiji počasi odvijajo premiki, predvsem na področju izobraževanja učiteljev. Na fakulteti za psihologijo na Univerzi v Pavii od leta 1994 organizirajo seminarje za izobraževanje učiteljev na področju dela z nadarjenimi (Kukanja Gabrijelčič, 2015).

Večkrat so prav starši tisti, ki se zavedajo potenciala svojega otroka, poskrbijo za testiranje in njegovo plačilo (npr. Wechsler Intelligence Scale for Children) ter sami poiščejo pomoč pri zasebnih institucijah. Veneto je sicer edina italijanska dežela, ki je

že vrsto let pozorna na to tematiko. S projektom izobraževanja talentov ET – Education to Talent¹ zagotavlja sredstva za izvedbo testiranja potencialno nadarjenih učencev in usposabljanja učiteljev (Carlino, 2017).

Starši sposobnejših učencev, ki zaključujejo srednjo šolo prve stopnje, vpisujejo svoje otroke v elitnejše šole, na katerih je zaradi prevelikega povpraševanja in posledične omejitve mest glavni pogoj prav šolski uspeh iz preteklih let. Dijakom srednjih šol druge stopnje lahko nudijo možnost izmenjave, vendar se izbor učencev, ki se želijo nekaj časa izobraževati v tujini, ne izvaja samo na podlagi njihovih sposobnosti, temveč tudi na podlagi finančnih zmogljivosti družine.

Leta 2016 je uradno nastalo (zametki delovanja segajo v leto 2014) nepridobitniško društvo AGET Italia (Associazione Genitori Education to Talent) z glavnim sedežem v Padovi. Gre za edino društvo v Italiji, ki ga sestavljajo starši otrok z visokim kognitivnim potencialom, in otrok, ki so že bili označeni za nadarjene. Društvo organizira delavnice za svoje člane, srečanja s profesorji, arheologi in drugimi strokovnjaki, sodelovanja z raznoraznimi ustanovami in zavodi, kot je npr. CIRA (Istituto Nazionale di Fisica Nucleare – Državni zavod za jedrsko fiziko), z »Accademia della Crusca« idr. Zavzema pa se tudi za širjenje tematike o nadarjenosti po šolah, z upanjem, da bo problematika prezrtosti nadarjenih učencev v šolah sprožila zainteresiranost v parlamentu in Ministrstva za šolstvo, univerzo in raziskovanje. AGET deluje predvsem v Italiji, ima pa stike v tujini za izmenjavo izkušenj in dobrih praks ter za sodelovanje na raziskovalnih projektih v državah, kjer nadarjenost obravnavajo že dlje časa (AGET Italia).

Zaradi prezrtosti nadarjenih s strani šolske politike so bile znotraj države – poleg društva staršev – ustanovljene različne lokalne in zasebne institucije z namenom, da bi osveščale ljudi o nadarjenosti ter se ukvarjale z nadarjenimi učenci. Te so npr. LabTalent (Laboratorio Italiano di Ricerca e Sviluppo del Potenziale, Talento e Plusdotazione – italijanski laboratorij za raziskavo in razvoj potencialov, talentov in

¹ Center za produktivnost iz Veneta (Centro Produttività Veneto) je predstavil ta projekt v sodelovanju z Oddelkom za razvojno psihologijo in socializacijo Univerze v Padovi (Dipartimento di Psicologia dello Sviluppo e della Socializzazione dell'Università di Padova), Združenjem za usklajevanje specializiranih učiteljev in raziskave o razmerah prikrajšanosti (Associazione per il Coordinamento degli Insegnanti Specializzati e la Ricerca sulle Situazioni di handicap), organizacijo Omnicom in podjetjem Ulss 16 iz Padove – enota za nevropsihiatrijo.

nadarjenosti), AISTAP (Associazione per lo sviluppo del talento e della plusdotazione – Društvo za razvoj talenta in nadarjenosti), Associazione Italiana Farfalle (Italijansko združenje Metulji) in STEP-NET (Rete per il Supporto e lo Sviluppo del Talento, delle Emozioni e del Potenziale – Omrežje za podpora in razvoj talentov, čustev in potenciala), GATE-ITALY (Gifted And Talented Education – Italy) in druge. Vse so nepridobitniškega značaja in se ukvarjajo z nadarjenimi otroki in mladostniki. Ponujajo raznolik program, ki vključuje strokovno pomoč staršev v obliki izobraževanj, delavnic, svetovanj ipd., organizacijo delavnic, poletnih taborov in predavanj za otroke, srečanja s strokovnjaki, izmenjave z drugimi nadarjenimi učenci v tujini, izobraževanja, namenjena učiteljem, da bi znali spodbujati razvoj potenciala svojih učencev v heterogenih razredih ter se znali primerno pripraviti na delo z njimi.

Step-net je med drugim oktobra 2014 sestavila zakonski predlog skupaj s smernicami v zvezi z obravnavanjem nadarjenih otrok, ki pa doslej še ni bil sprejet (Step-net).

Prebivalci slovenske narodne skupnosti, ki živijo v deželi Furlaniji-Juljski krajini, imajo možnost izobraževanja v šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Učencem in dijakom na Tržaškem in Goriškem² je omogočeno šolanje v slovenščini vse do konca drugega sklopa izobraževanja (it. *secondo ciclo d'istruzione*), tj. do mature. Šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji se naslanjajo na italijanski model izobraževanja, ki je delno prirejen zaradi slovenščine kot učnega jezika in učnega predmeta. Kar se tiče odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci, morajo učitelji slediti italijanski zakonodaji. Kot ostali kolegi po Italiji samostojno izberejo, ali se bodo posvečali tovrstni skupini učencev ali ne. Težava se pojavi v primeru, da učitelji niso strokovno usposobljeni za odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci, saj na šolah ne obstaja šolska svetovalna služba, niti ni drugih strokovnjakov, ki bi lahko nudili pomoč. Obenem obstaja še problem, ker učitelji svojih učencev ne morejo napotiti v zgoraj omenjene ustanove, ki se ukvarjajo z nadarjenimi in talentiranimi otroki, saj se učenci izobražujejo v slovenskem jeziku (uporabljajo slovensko učbeniško gradivo, poznajo slovensko terminologijo pri posameznih predmetnih področjih ipd.). Zaradi tega potencial nadarjenega učenca v italijansko govorečem okolju ne bi prišel v ospredje; pa tudi rezultati testiranj, izvedenih v italijanskem jeziku, bi bili bistveno slabši.

² V Benečiji imajo možnost dvojezičnega izobraževanja samo za prvi sklop izobraževanja.

2.3.3 Primerjava Slovenije in Italije z vidika zakonodajnih in programskih izhodišč na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci

Podobnosti med izobraževalnim sistemom v Italiji in Sloveniji skorajda ni zaslediti. Italijanska zakonodaja ne predvideva odkrivanja in sistematičnega vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi učenci, saj nima zapisanih zakonskih izhodišč, ki bi jamčila pravice glede vzgoje in izobraževanja tovrstne skupine učencev.

Ena izmed razlik v slovenskem in italijanskem šolskem sistemu je pristop izobraževanja in vzgoje nadarjenih učencev. V Sloveniji šola poskrbi za odkrivanje in nadaljnje testiranje otrok, ki kažejo potencialno nadarjenost; v Italiji pa so starši tisti, ki se morajo za to zanimati in poskrbeti za finančno izvedbo testiranja v zasebnih institucijah, z izjemo Veneta.

V svetu sta se uveljavila dva organizacijska pristopa izobraževanja nadarjenih: segregacijski in integrativni (Žagar, 2006). Prvi temelji na izločanju nadarjenih v posebne oddelke oz. šole, v katerih poteka izobraževanje po prilagojenih programih, drugi pa predpostavlja, da se nadarjeni šolajo skupaj z drugimi sošolci (Kukanja Gabrijelčič, 2017). Literatura sicer ponuja še druge možnosti znotraj skupnega šolanja, kot so npr. učna diferenciacija, zunajšolske dejavnosti in druge aktivnosti, namenjene sposobnejšim učencem (Eurydice, 2006).

Z diferenciacijo in individualizacijo vzgojno-izobraževalnega dela dosegamo optimalen razvoj vsakega učenca. Slednje se v Sloveniji izvaja po vseh šolah, saj je slovenski izobraževalni prostor v programskih in zakonodajnih izhodiščih naklonjen nadarjenim in talentiranim učencem v smislu spodbujanja njihovih potencialov. Na italijanskih šolah pa se izvaja le diferenciacija za učence s posebnimi potrebami in priseljence.

Parlamentarna skupščina Sveta Evrope³ je na 31. zasedanju 7. oktobra 1994 sprejela priporočilo št. 1248, v katerem je govora o izobraževanju nadarjenih otrok.

³ Parlamentarna skupščina Sveta Evrope (PS SE) je posvetovalno telo, ki ga sestavljajo predstavniki nacionalnih parlamentov 47 držav članic. PS SE na svojih zasedanjih razpravlja o delovnih področjih Sveta Evrope in aktualnih mednarodnih temah ter sprejema priporočila, naslovljena na Odbor ministrov Sveta Evrope ali države članice.

V omenjenem dokumentu navaja naslednje (Otrokove pravice v Evropi, 1999, str. 263–265):

1. *»Skupščina ponovno potrjuje, da je izobraževanje človekova pravica, in je prepričana, da bi moralo biti kar najbolj prilagojeno vsakemu posamezniku.*
2. *Iz praktičnih razlogov morajo biti izobraževalni sistemi organizirani tako, da zagotavljajo izobraževanje, ki ustreza večini otrok, vendar pa bodo vedno tudi otroci s posebnimi potrebami, za katere je treba zagotoviti posebno ureditev. Ena od takšnih skupin so zelo nadarjeni otroci.*
3. *Nadarjeni otroci bi morali imeti možnost, da jim v njihovo korist in v korist družbe kot celote z ustreznim načinom izobraževanja omogočimo poln razvoj njihovih sposobnosti. Prav nobena država si ne more privoščiti, da bi zavrgla talente. Če ne bi pravočasno zaznali intelektualnih in drugih zmožnosti, bi to pomenilo izgubo človeških virov. Za to pa potrebujemo ustrezna orodja.*
4. *Posebne oblike izobraževanja pa nikakor ne smejo dajati privilegijev eni skupini otrok v škodo drugih.*
5. *Skupščina zatorej priporoča, da Odbor ministrov pozove pristojne oblasti držav podpisnic Evropske kulturne konvencije, da v svoji izobraževalni politiki upoštevajo naslednje:*
 - i. *zakonodaja mora priznavati in spoštovati individualne razlike; zelo nadarjeni otroci prav tako kot druge skupine potrebujejo ustrezne oblike izobraževanja, da bi lahko popolnoma razvili svoje sposobnosti;*
 - ii. *temeljne raziskave o nadarjenosti in talentih ter uporabne raziskave, s katerimi bi na primer izboljšali identifikacijske postopke, je treba razvijati hkrati; raziskave o mehanizmi uspeha nam lahko pomagajo pri reševanju problema neuspeha v šoli;*
 - iii. *medtem pa morajo programi stalnega strokovnega izpopolnjevanja učiteljev vsebovati strategije za prepoznavanje zelo sposobnih otrok ali otrok s posebnimi talenti. Informacije o nadarjenih otrocih bi morale biti na voljo vsem, ki se ukvarjajo z otroki (učiteljem, staršem, zdravnikom, socialnim delavcem, ministrstvom za izobraževanje itd.);*
 - iv. *ukrepe za posebej nadarjene otroke na posameznih predmetnih področjih bi morali po možnosti zagotoviti v rednem šolskem sistemu, od predšolske vzgoje naprej. Prilagodljivi izobraževalni programi, večje možnosti za*

mobilnost, bogatitvena dodatna gradiva, avdio-vizualni pripomočki in projektno učenje so načini in tehnike, s katerimi pospešujemo razvoj vseh otrok, ne glede na to, ali so zelo nadarjeni ali ne, ter omogočamo kar najzgodnejše zaznavanje posebnih potreb;

v. redni šolski sistem bi moral biti toliko prilagodljiv, da bi omogočal izpolnjevanje potreb zelo uspešnih ali talentiranih učencev;

vi. vse posebne ukrepe za zelo nadarjene ali talentirane učence je treba izvajati diskretno, da se izognemo inherentni nevarnosti ožigosanja in vsem njegovim nezaželenim posledicam za družbo.

- 6. Pojem 'nadarjenosti' je treba pojasniti z delovno definicijo, ki bo sprejemljiva in razumljiva v različnih jezikih. Zato Skupščina nadalje priporoča, da Odbor ministrov prouči ustanovitev ad hoc odbora s to nalogo; sestavljajo naj ga psihologi, sociologi in izobraževalci vseh ustreznih specializacij.»*

Čeprav naj bi točke v zgoraj omenjenem priporočilu veljale za vse evropske šole, se skrb za nadarjene otroke razlikuje od države do države. Individualizacija, prilagajanje metod in oblik dela nadarjenim učencev med rednim vzgojno-izobraževalnim procesom ter ustrezno strokovno izpopolnjevanje učiteljev za delo s tovrstno skupino učencev so za nekatere države še prava utopija. Italija, kljub priporočilu Sveta Evrope, ne kaže zainteresiranosti za nadarjene in talentirane otroke. V zadnjih letih pa se stanje izboljšuje, saj se zasebne ustanove angažirajo, da bi to problematiko prenesli tudi na državno raven, da bi pridobili naklonjenost Ministrstva za šolstvo, univerzo in raziskovanje.

3 PRAKTIČNI DEL

3.1 Problem, namen in cilji

Nadarjeni in talentirani učenci v Italiji niso omenjeni v zakonodajnih in programskih izhodiščih, zato ne obstajajo nobeni organizirani ter sistematični predlogi za delo z njimi. Za učitelje v šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji pa se pojavlja še dodatna težava, saj ne morejo usmeriti svojih učencev v zasebne (italijanske) ustanove, ki se ukvarjajo s tovrstno skupino učencev, poleg tega pa na šoli nimajo šolske svetovalne službe. Glede na predstavljena vsebinska izhodišča smo s študijem literature proučili različne pristope in didaktične strategije, ki so jih strokovnjaki oblikovali na področju vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi učenci. S primeri dobre prakse v slovenskih osnovnih šolah smo pripravili osebni izobraževalni načrt oz. OIN (diferencirane učne priprave, naloge za spodbujanje različnih področij ipd.) za potencialno nadarjenega učenca ter tako prispevali k učno diferenciranemu oz. individualiziranemu delu z učencem ter razvoju njegovih potencialov.

Namen teoretičnega dela je:

1. predstaviti področje odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v Italiji,
2. na primeru izbrane osnovne šole s slovenskim učnim jezikom prikazati področje odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci ter
3. pripraviti primer osebnega izobraževalnega načrta za nadarjenega učenca.

Namen praktičnega dela v magistrskem delu je pripraviti in praktično preizkusiti osebni izobraževalni načrt za potencialno nadarjenega učenca, ki obiskuje šolo s slovenskim učnim jezikom v Italiji, ga ustrezno evalvirati ter izoblikovati napotke za nadaljnje delo z njim.

Cilji magistrskega dela so naslednji:

1. analizirati področje odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v Italiji ter spoznanja primerjati s slovenskimi zakonodajnimi in programskimi izhodišči (kar smo že predstavili v teoretičnem delu magistrskega dela);
2. analizirati značilnosti in potrebe potencialno⁴ nadarjenega učenca;

⁴ Termin »potencialno nadarjen« uporabljamo, ker v Italiji ne poznajo standardiziranih merskih instrumentov za identifikacijo nadarjenih učencev. Glede na značilnosti študije primera – dečka, ki obiskuje 1. razred – predvidevamo, da kaže izrazitejše znake nadarjenosti na

3. ugotoviti, kako se potencialno nadarjeni učenec odziva na učno diferencirano in individualizirano delo znotraj rednega pouka;
4. predstaviti učiteljem na izbrani šoli osebni izobraževalni načrt za nadarjenega učenca ter nekatere didaktične strategije in pripomočke, ki so primerni za delo z nadarjenimi učenci.

3.2 Raziskovalna vprašanja

Na podlagi zastavljenih ciljev smo oblikovali naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Katere so najbolj prepoznavne značilnosti potencialno nadarjenega učenca?
2. Kako pripraviti osebni izobraževalni načrt za nadarjenega učenca?
3. Kako ustrezno diferencirati in individualizirati vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenim učencem?
4. Na kakšen način bi lahko v šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji spodbujali potencialne nadarjenih učencev?

3.3 Načrt

Temeljni del magistrskega dela je študija primera in izdelava osebnega izobraževalnega načrta za nadarjenega učenca iz 1. razreda na izbrani osnovni šoli s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Dejavnosti, zapisane v OIN, smo razdelili po srečanjih, ki smo jih izvajali maja in junija 2017. Poleg osebnega izobraževalnega načrta smo izvedli tudi intervju s tremi učiteljicami, da bi bolje razumeli stanje strokovne usposobljenosti učiteljev in dela z nadarjenimi in talentiranimi otroki v vzgojno-izobraževalni ustanovi.

OIN vsebuje:

- opis značilnosti potencialno nadarjenega učenca;
- ocenjevalno lestvico OLNAD07 – instrument v fazi evidentiranja nadarjenega učenca;
- vprašalnik za učenca kot osnovo za pripravo individualiziranega programa (izhajali smo iz interesov, potreb, želja učenca);

splošnem intelektualnem področju in na specifično predmetnem (logično-matematičnem) področju.

- učno diferenciacijo določenih ciljev in učnih vsebin za logično-matematično področje:
- naloge po Bloomu in Gardnerju za izbrana tematska področja (učne enote);
- naloge za razvoj logičnega mišljenja s pomočjo avtorskih nalog in vaj iz INVALSI⁵ matematike za 2. razred osnovne šole iz leta 2015;
- naloge, ki spodbujajo funkcionalno mišljenje (npr. majhne strehe iz blaga nas varujejo dežja – kaj je to?);
- naloge, ki spodbujajo asociativno mišljenje (primer: Kaj imajo skupnega računalnik in mlečni zobki?);
- naloge za spodbujanje nadarjenosti na različnih področjih:
 - miselno-spoznavno področje (primer: sestavi kratko zgodbo z naslednjimi besedami: ogenj, copata, raketa),
 - učno-storilnostno področje (primer: en svinčnik stane 20 centov. Koliko denarja porabiš, če kupiš 5 svinčnikov?),
 - motivacijsko področje (primer: v magični vrečki otipaj predmet in ugotovi, kateri predmet je to),
 - čustveno-socialno področje (primer: povej zakaj, si ponosen nase).
- naloge za spodbujanje ustvarjalnosti:
 - fluentnost idej (primer: poišči čim več besed, ki se končajo na »KA«),
 - fleksibilnost (primer: naštej čim več asociacij na besedo »svinčnik«),
 - originalnost idej (primer: kaj bi se zgodilo, če bi imel 4 roke?),
 - elaboracija (primer: sestavi uganko na rešitev »kapa«).
- igre, ki razvijajo spomin.

⁵ Invalsi je preizkus znanja, ki ga pripravi istoimenski državni inštitut (Istituto Nazionale per la Valutazione del Sistema dell' Istruzione oz. Državni inštitut za evalvacijo vzgojno-izobraževalnega sistema). Izbrali smo omenjeni test iz leta 2015, ker smo ga analizirali v svojem diplomskem delu. Rezultate potencialno nadarjenega učenca smo lahko primerjali z rezultati celotne populacije italijanskih drugošolcev in petdesetih tretješolcev, vključenih v raziskavo v našem diplomskem delu.

3.4 Izvedba

Osebni izobraževalni načrt za nadarjenega učenca

1. Opis učenca

Učenec obiskuje 1. razred osnovne šole s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Gre za otroka iz mešanega zakona, mati govori le italijanski jezik, oče pa je pripadnik slovenske manjšine v Italiji. Učenec tekoče govori v italijanščini, njegovo besedišče v slovenskem jeziku pa je skromnejše. Pogosto pri govoru uporablja svojevrstno mešanico obeh jezikov. V prvem polletju je obiskoval pošolski pouk v zasebni vzgojno-izobraževalni ustanovi, kjer se je posvečal pisanju nalog in drugim aktivnostim, ki jih ta ponuja. Po nekaj mesecih se je iz slednje izpisal in popoldneve preživil pretežno z babico in s 4-letnim bratcem ter se začel ukvarjati tudi z nogometom.

Učenec opazno izstopa med sošolci in kaže potencialno nadarjenost na splošnem intelektualnem in specifično predmetnem (logično-matematičnem) področju. Kljub visokim ocenam njegov učni uspeh ni v skladu z njegovimi sposobnostmi in pričakovanji učiteljev. Učenec namreč kaže značilnosti dvojno uspešnega nadarjenega učenca. Njegova pozornost med rednim vzgojno-izobraževalnim procesom je slaba; kažejo se tudi znaki hiperaktivnosti, kot so pozibavanje na stolu, mahanje in udarjanje z roko ob klop, tolčenje z nogo ob tla, hoja po učilnici ipd. Njegova motivacija za šolsko delo je pomanjkljiva, saj ga šolska rutina dolgočasi. Učenčeva šolska klop je neurejena, zaradi česar pogosto išče šolske potrebščine in jih ne najde. Kljub sanjivosti in navidezni neposlušnosti obvlada šolsko snov. Zelo je vedoželjen, razgledan in zgovoren z ljudmi, ki jih dobro pozna ali jim zaupa. Ima izreden spomin, zaradi katerega se tudi izkaže za učno uspešnega učenca. Njegova zanimanja presegajo klasično šolsko znanje. Zanima se za igre na tabličnem računalniku, gleda dokumentarne oddaje o živalskem svetu, očara ga delovanje določenih mehanizmov (npr. klavir).

Težave ima pri navezovanju socialnih stikov z vrstniki; slednji ga večkrat ne razumejo in ga imajo za posebneža. Med odmori se najraje igra sam. Rad je v družbi odraslih oseb, ki ga poslušajo in odgovarjajo na njegova vprašanja.

2. Značilnosti učenca na kognitivnem področju

Učenčeve značilnosti na kognitivnem področju se kažejo predvsem v hitrem sprejemanju in procesiranju informacij, široki razgledanosti, bujni domišljiji, natančnosti opazovanja, reševanju problemov na ustvarjalen način in izrednem spominu. Učenec

ima tudi zelo razvito sposobnost logičnega in divergentnega mišljenja, sposoben pa je tudi abstraktnejših miselnih procesov. Zmožen je reševati neobičajne in kompleksne računske naloge, primerne za učence višjih razredov. Zelo je radoveden in vedoželjen ter rad sprašuje po razlagi za najrazličnejša vprašanja.

S pomočjo ocenjevalne lestvice OLNAD07, ki jo je izpolnila razredničarka ob koncu 1. razreda, ugotavljamo, da učenec presega 90. percentil na učnem (55/56 točk) in tehničnem področju (52/56 točk). Ocenjevalna lestvica za filmsko področje se je izkazala za neveljavno, saj je učiteljica ocenila le tri trditve. Povedala je, da to področje ne pride do izraza pri tako majhnih učencih, sploh v šoli, pa tudi učenca še premalo pozna.

Glede na rezultate ocenjevalne lestvice z učenega področja lahko strnemo, da učenec z zanimanjem uporablja enciklopedije, knjige in druge učne pripomočke, s pomočjo katerih se pogloblja v zahtevnejše vsebine, namenjene starejšim učencem. Učenec si hitreje od drugih učencev zapomni več podatkov in smiselnega gradiva ter opazi podrobnosti, ki jih drugi ne. Razlikuje pa tudi bistveno od nebistvenega. Zelo je vedoželjen in išče odgovore na svoja vprašanja. Pri skoraj vseh predmetih dosega najvišje standarde znanja. Pri učenju je samoiniciativen.

Razredničarka je pri točkovanju s pomočjo ocenjevalne lestvice s tehničnega področja določene predmete, omenjene v trditvah, priredila starostni stopnji šestletnika (tako da je mehanske aparate, kot so kolesa in motorji, nadomestila s preprostejšimi mehanizmi, kot so modelčki avtomobilov, mehanizmi pri kemičnih svinčnikih ipd.). Vedenja s tehničnega področja, ki popolnoma veljajo za učenca, so naslednja: učenec se rad igra s konstrukcijskimi igrami (npr. lego kockami itd.), rad razstavlja, popravlja in sestavlja mehanske aparate in pripomočke, je spreten pri izdelovanju modelov, popravljanju ipd., ima dobro razvito prostorsko predstavljalnost ter je pri delu natančen in pozoren na podrobnosti.

3. Ugotavljanje interesov in potreb nadarjenega učenca ter značilnosti na konativnem področju – osnova za pripravo OIN

Na podlagi vprašalnika za učenca (priloga 1) ugotavljamo naslednje.

Učenec se v šoli dobro počuti. Nekateri sošolci so z njim prijazni, ostali pa se ga raje izogibajo. Zavedajo se, da se od ostalih razlikuje. Med odmorom se zato najraje igra sam. Tudi med poukom mu najbolj leži samostojno delo. Med predmeti mu je najljubša matematika, nima pa rad angleščine. Pri matematiki se počuti najboljši in pri delu tudi uživa. Nekatere naloge se mu zdijo dolgočasne, nekatere pa zelo zanimive.

Želel bi si zahtevnejših nalog oz. predmetne akceleracije. Rad bi tekmoval na matematičnih tekmovanjih, kot je na primer matematični kenguru. Med rednim vzgojno-izobraževalnim procesom je pripravljen pomagati ostalim v razredu, vendar sošolci raje sprejemajo pomoč ostalih učencev. V primeru, da sam ne zna rešiti naloge, najprej dobro pomisli in jo skuša rešiti; drugače pa vpraša učiteljico za pomoč, od katere želi le dodatna pojasnila in namige, nato pa želi samostojno priti do odgovora. V primeru, da kaj nakuha, prevzame krivdo in pove predstojnikom po pravici. Najbolj ga je strah, da učiteljica kriči, če pozabi domačo nalogo.

Ima tri prijatelje, najraje pa se druži z družinskimi člani, predvsem z mlajšim bratom in bratrancem. Veliko se pogovarja z babico, s katero preživlja večino popoldneva. Vodilno vlogo ima samo takrat, ko se igra z bratcem. Dvakrat tedensko trenira nogomet.

Učenec kaže izredno zanimanje za matematiko, pa tudi za dejavnosti, povezane z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo. Predlagal je, da bi v predmetnik dodal predmet, povezan z inženirstvom oz. robotiko. Ko bo velik, bi rad postal računalniški inženir. V prostem času se najraje igra s tabličnim računalnikom; dve uri dnevno igra videoigrice (Minecraft, Roblox) in si ogleduje posnetke na YouTubeu. Uživa tudi pri izdelovanju objektov iz lego kock.

Med dejavnostmi, ki mu bolj ležijo, so prevladovale tiste, ki so povezane z matematiko (računanje, štetje), inovativne dejavnosti (snemati filmček), dejavnosti, pri katerih pride do izraza domišljija (izmisliti si izštevanko/fantastično pripoved, spremeniti konec zgodbe itd.). Učenec raje ustno komunicira (pogovor, klepetanje, ustno spraševanje itd.) kot pisno. Med njegovimi izbirami prevladujejo naloge, ki spodbujajo uporabo višjih kognitivnih procesov (iskanje rešitev na problem, izdelovanje makete ali strukture s kockami, izmišljanje novih zgodb, improvizacija ipd.) in ne le reprodukcije prebranega ali slišane (odgovori na vprašanja, obnove, dramatizacija besedila, prepis s table itd.). Pri igri ima raje vodeno igranje od prostega ter igranje s prijatelji (in ne s sošolci) kot samostojno.

4. Priprava učne diferenciacije ciljev⁶ in vsebin s področja matematike za nadarjenega učenca iz 1. razreda

Preglednica 2: Diferencirani učni cilji pri matematiki

Področje	Cilji	Diferencirani cilji za nadarjenega učenca
Geometrija z merjenjem	Učenci znajo: opredeliti položaj predmeta glede na sebe oz. na druge predmete in se pri opisu položajev pravilno izražati (nad/pod, zgoraj/spodaj, desno/levo itd.);	Učenec:
	po navodilih se premikati po prostoru in na ravnini (na listu papirja) ter navodilo tudi oblikovati;	razišče okolico šole in načrtuje različne poti v šolo ter jih skicira;
	prepoznati osnovne geometrijske oblike in jih opisati;	poišče podobnosti in razlike med geometrijskimi oblikami;
	izdelati modele likov iz papirja ter jih opisati;	sestavi različne kompozicije iz likov in jih primerja med sabo;
	risati prostoročno in s šablono črte in like;	z uporabo geometrijskega orodja in brez riše kompozicijo iz črt in likov;
	primerjati količine (najdaljši, najkrajši, največji);	oceni in primerja količine ter jih izmeri in zapiše z merskim številom in enoto;
Aritmetika in algebra	šteti, zapisati in brati števila do 20, skupaj s številom 0;	šteje, zapisuje, bere in računa s številom do 100;
	oceniti število predmetov v	

⁶ Učni cilji so povzeti po učiteljičinem letnem načrtu za matematiko za 1. razred osnovne šole (Učni načrt za matematiko); učne cilje za nadarjenega učenca pa smo sami diferencirali.

Področje	Cilji	Diferencirani cilji za nadarjenega učenca
	množici, ki ima več kot 10 elementov;	
	ločiti med glavnim in vrstilnim pomenom števila;	vrednoti uporabo glavnih in vrstilnih števnikov in jih uporabi na primeru;
	urediti po velikosti množico naravnih števil do 20;	urediti po velikosti množico naravnih števil do 100;
	določiti predhodnik in naslednik danega števila;	
	prepoznati in nadaljevati preprosta zaporedja števil;	oblikuje in nadaljuje zaporedja števil do 100;
	primerjati števila do 20 po velikosti: enako, večje, manjše;	primerja števila do 100 po velikosti;
	seštevati in odštevati v množici naravnih števil do 20;	seštevata in odštevata v množici naravnih števil do 100;
	uporabiti računske operacije pri reševanju problemov;	sestavi matematični problem, pri katerem uporabi obe računski operaciji (seštevanje in odštevanje);
	ugotoviti na konkretni ravni, da se vrstni red seštevancev lahko zamenja;	
	ugotoviti na konkretni ravni, da sta seštevanje in odštevanje nasprotni operaciji;	utemelji pomen nasprotnih operacij in sestavi matematični problem z uporabo teh;
Druge vsebine	razvrščati predmete, telesa, like, števila glede na eno izbrano lastnost in s tem oblikovati množice in podmnožice;	poišče podobnosti in razlike med različnimi predmeti, telesi in liki;

Področje	Cilji	Diferencirani cilji za nadarjenega učenca
	odkriti in ubesediti lastnost, po kateri so bili predmeti, telesa, liki, števila razvrščeni;	oblikuje miselni vzorec o lastnostih teles in likov;
	pravilno uporabljati izraze večji, manjši, daljši, krajši, prej, potem;	
	urediti elemente po različnih kriterijih (od najdaljšega do najkrajšega, od večjega do manjšega);	
	prepoznati, nadaljevati in oblikovati matematični vzorec.	sestavi svojo igraro iz odpadnega materiala ali nariše risbo, pri kateri je razvidna uporaba različnih vzorcev.

5. Naloge po Bloomovi taksonomiji in mnogoterih vrstah inteligentnosti po Gardnerju za izbrana tematska področja (učne enote)

Preglednica 3: Naloge po Bloomovi taksonomiji in mnogoterih vrstah inteligentnosti po Gardnerju za temo Prostor (zemljepis)

	Analiza	Sinteza	Vrednotenje
Besedno-jezikovna	Primerjaj zemljevid okolice z obstoječim stanjem v naravi in ga opiši.	Utemelji in zapiši, zakaj senca spreminja svojo lego.	Zapiši razloge za in proti uporabi GPS-naprav.
Vidno-prostorska	Glede na tloris hiše razvrsti pohištvo v ustrezne prostore.	Izdelaj maketo šole.	Oceni težavnost označene poti glede na izohipse in barve na zemljevidu.

	Analiza	Sinteza	Vrednotenje
Logično-matematična	Na podlagi danega zemljevida sklepaj, koliko časa potrebuješ od šole do kulturnega doma.	Izdelaj diagram, kdaj je sonce zašlo za mesec maj. Pomagaj si z različnimi pripomočki.	Oceni, koliko časa bi potreboval, da bi prišel do označenega kraja, če veš, da hodiš 5 km na uro.
Naravoslovna	Poišči podobnosti in razlike med vegetacijo ob cesti z veliko prometa in gozdno stezo.	Izdelaj kompas.	Napovej, kako se bomo v prihodnosti orientirali v prostoru.
Glasbena	Poišči rime na besede: kompas, tloris, merilo, legenda.	Sestavi pesem z naslovom orientacija.	Potrdi z dokazi, zakaj poslušanje glasne glasbe v prometu ni priporočljivo.
Telesno-gibalna	Primerjaj hojo po snegu in hojo po asfaltu.	Načrtuj, kako bi slepo osebo vodil po prostoru.	Zagovarjaj trditev: Hoja je koristna za zdravje.
Osebna	Presodi, kako luna vpliva na tvoje počutje.	Predstavljalj si, da si se izgubil v gozdu, in zapiši kratek dnevnik.	Izrazi mnenje o izjavi: Geografske karte so nesmiselne, saj imamo vsi GPS-naprave.
Medosebna	V skupini razpravljajte o vplivu sodobne tehnologije na orientacijo.	Intervjuvajte stare starše, kako so se orientirali v njihovih časih.	V skupini s pomočjo danih sličic predebatirajte, kdo je vljudno vprašal za pot.

Preglednica 4: Naloge po Bloomovi taksonomiji in mnogoterih vrstah inteligentnosti po Gardnerju za izbrano umetnostno besedilo Zrcalce (slovenščina)

	Analiza	Sinteza	Vrednotenje
Besedno-jezikovna	Sklepaj, kdo in zakaj je izgubil zrcalce v gozdu.	Izmisli si drugačen konec zgodbe.	Vrednoti izjavo: »To je medvedja glava. Le kako so mogli trditi nekaj tako neumnega.«
Vidno-prostorska	Oglej si ilustracije živali v zgodbi in jih primerjaj z resničnimi živalmi.	Naslikaj sliko, ko bi se vse živali skupaj pogledale v zrcalce.	Kritično argumentiraj dejstvo, da živali v zgodbi nosijo obleke.
Logično-matematična	Razvrsti ilustracije v pravilni časovni vrstni red.	Nariši, kaj bi videl v ogledalu, če bi se ti zrcalil v njem in bi nosil majico z napisom »Smej se«.	Oceni višino vsake živali, ki nastopa v zgodbi.
Naravoslovna	V ilustracijah poišči različne rastline in jih poimenuj.	Poišči rastline, ki jih najdeš v zgodbi, in izdelaj herbarij.	Oceni pomen ohranjanja čistega gozda za živali, ki živijo v njem.
Glasbena	Primerjaj zvočni posnetek in knjigo.	Izmisli si čim več rim na besedo zrcalce.	Izmisli si pesem, ki govori o zrcalu.
Telesno-gibalna	Migaj po prostoru kot zajec, veverica, šoja in medved.	Izoblikuj načrt za telesno vadbo posamezne živali.	Napovej, kdo bi bil zmagovalec, če bi se živali iz zgodbe pomerile v plavanju, plezanju po drevesu in teku.
Osebna	Pomisli, kako bi ti ravnal v taki situaciji, in svoje	Napiši, kako bi se ti počutil, če bi ti kdo odnesel nekaj, kar	Presodi, zakaj si ostale živali niso upale oporekati

	Analiza	Sinteza	Vrednotenje
	ravnanje primerjaj z ravnanjem medveda.	misliš, da ti pripada.	medvedu.
Medosebna	Razprava o tem, ali se je vredno prepirati, in o iskanju kompromisov.	Igra vlog – zaigrajte prizor v gozdu.	Pogovor med sošolci – kako bi ravnali, če bi želeli vsi isti predmet.

6. Opis učnega dela z učencem

Z učencem smo imeli individualna srečanja zunaj rednega pouka, ki so meseca maja potekala v šolskih prostorih. Razredničarka nam je večkrat dala naloge, ki so jih ostali učenci skupaj reševali v razredu. Da ne bi zaostajal pri učni snovi, je potencialno nadarjeni učenec slednje reševal samostojno pod našim nadzorom. Po končanih obveznostih smo nadaljevali z različnimi dejavnostmi, ki smo jih načrtovali v osebнем individualnem načrtu.

Junija, v času poletnih počitnic, smo se z učencem srečevali v parku, kjer smo v sproščenem okolju nadaljevali z načrtovanim programom in izkoristili čas tudi za sprostitev.

V nadaljevanju predstavimo potek dela za vsako srečanje posebej z navedbo zanimivih opažanj ter sprotno evalvacijo dela.

Prvo srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: miselno-spoznavno (ustvarjalno in produktivno mišljenje)

Tema: Domišljijski svet

Cilji: Učenec razvija ustvarjalnost in divergentno razmišljanje.

Učne metode: pogovor

Učne oblike: frontalna, individualna

Učna sredstva in pripomočki: delovni list

Opis dejavnosti: v sproščenem pogovoru smo učencu postavljali vprašanja, s katerimi smo spodbujali njegovo ustvarjalnost: fluentnost, fleksibilnost, originalnost in

elaborativno mišljenje. V nadaljevanju navajamo naloge in učenčeve odgovore nanje ter njegov odziv.

Naloga s področja spodbujanja fluentnosti: poišči čim več besed, ki se začnejo na »PI«.

V odgovoru na zastavljeno vprašanje nam je učenec podal le tri rešitve (pica, pismo, pipa) in po minutnem molku dodal, da mu »PI« ni všeč. Kljub možnosti, da sam izbere drug zlog, na katerega bo iskal besede, je dejavnost zavrnil in si želel v razred.

Naloga s področja fleksibilnosti mišljenja: Kaj imajo skupnega mlečni zobki in računalnik?

Odgovor učenca se je glasil: »Oblika tastov na tastieri so kot veliki zobi (op. a. oblika tipk na tipkovnici je podobna obliki zob).« Pogovor smo nadaljevali s podvprašanji, kot so: kaj imajo računalniki poleg tipkovnice, S pomočjo česa se premikamo po ekranu, Kdo ti ponoči pobere zobek, ko ti pade. Učenec je ugotovil, da gre za računalniško miško, vendar jo je poimenoval s tujko (mouse) in priznal, da ni vedel, da se temu v slovenščini reče »miška«. Povedal je še, da mu mlečni zobek odnese »la fatina dei denti (op. a. zobna vila)«.

Naloga s področja izvirnega razmišljanja: Kaj bi se zgodilo, če bi človek imel štiri roke?

Navajamo odgovor učenca: »Če bi imel štiri roke, bi vozil boljše in bi delal boljše sklece, ma bi bil tudi bolj grd. Dve roki bi imel normalno, dve roki pa tukaj (pokaže nad boki v višini popka). Bi bil boljši od Spidermana, kadar bi se plezal po zidu (vstane s stola in se dela, kot da pleza po steni).«

Naloga s področja elaborativnega razmišljanja: Sestavi uganko na rešitev »kapa«.

Sprva ni razumel, da si mora sam izmisliti uganko, in nas spraševal, zakaj smo mu že podali odgovor. Ko smo mu bolje razložili nalogo, je – ne da bi premišljeval – rekel: »Če je sonce, je na glavi; če ne, pa ne. Kaj je to?«

Pomembne opazke in evalvacija dela: s potekom prvega srečanja smo zadovoljni, kljub temu da učenec ni bil navdušen nad vsemi nalogami.

Opazili smo, da čeprav je učenec dvojezičen, je očitno, da pri njem dominira italijanščina; učenec razmišlja v italijanskem jeziku, nato pa misel prevede v slovenščino. Omenjena težava učenca ovira predvsem pri nalogah, ki zajemajo besedno-jezikovno raven oz. pri katerih pride do izraza bogato besedišče. Pri nalogi, ki

spodbuja fluentnost, se je učenec zavedal, da ne zna naštetih veliko primerov, kar je posledično privedlo do odpora do dela in želje, da bi počel kaj drugega. Učenca smo s težavo motivirali za nadaljnje delo.

Poleg primanjkljajev v učenčevem besedišču velja omeniti tudi kulturne navade in osebne izkušnje iz domačega okolja, ki so ga nekoliko ovirale pri delu (primer: v nekaterih državah namreč poznajo zobno vilo, ne pa zobne miške). Pri asociativnem mišljenju se je učenec osredotočil na vidno-prostorsko raven oz. na obliko predmeta (primer oblike zob in tipk) bolj kot na asociacijo na jezikovni-besedni ravni (dvojni pomen besede miška), ki smo jo sicer pričakovali.

Pri dejavnostih smo obenem opazili, da se učenec rad navezuje na lastna zanimanja (avtomobili, sklece, Spiderman).

Drugo in tretje srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: učno-storilnostno (specifične šolske zmožnosti pri predmetu slovenščina)

Tema: Umetnostno besedilo Pod medvedovim dežnikom, Svetlana Makarovič

Cilji: učenec:

- posluša in bere umetnostno besedilo, ga podoživlja in analizira;
- ovrednoti vedenje glavnih junakov;
- poišče podrobnosti in razlike med to pravljico in že obravnavanimi pravljicami;
- izmisli si pesem;
- presodi vedenje literarnih junakov in ga primerja s svojim.

Učne metode: metoda pogovora, metoda razlage, metoda pripovedovanja, metoda poslušanja, metoda dela z besedilom

Učne oblike: frontalna, individualna

Učna sredstva in pripomočki: knjiga Pod medvedovim dežnikom, učni list z dodatnimi nalogami za uvodno motivacijo

Opis dejavnosti: celotno obravnavo umetniškega besedila Pod medvedovim dežnikom smo prilagodili potencialno nadarjenemu učencu (saj slednji zaradi bolezni ni prisostvoval pouku, ko so ostali v razredu obravnavali pravljico) in jo izvedli samostojno z njim. Sledili smo korakom, ki jih predvideva komunikacijski model obravnave umetniških besedil: na prvem srečanju smo vključili uvodno motivacijo in literarno-

estetsko branje ter del analize besedila, na drugem srečanju smo pravljico obnovili, zaključili z analizo besedila in se nato posvetili poglobljanju literarno-estetskega doživetja. V nadaljevanju opišemo dejavnosti in učenčev odziv nanje.

Za uvodno motivacijo smo pripravili uganke, premetanko, rebus in vprašanje, ki spodbuja asociativno mišljenje. Prva uganke se je glasila: Spomladi se zbudi in votlino zapusti, hlača po gozdu, lačen brunda: »Pretopla mi je bunda.« Učenec je takoj odgovoril: »Ah, facile, orso (op. a.: enostavno, medved).« Po opozorilu, naj pove po slovensko, je rekel, da gre za medveda.

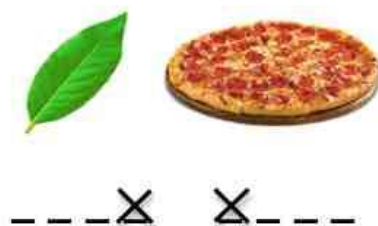
Spraševali smo ga po odgovoru na naslednjo uganke: »Ne verjamem, da piškote peče, ko po vejah sem in tja skaklja. Nam z drevesa le lupine meče, z jedrci se sama posladka.« Tudi tokrat je pravilno ugotovil, da je pravilni odgovor veverica, čeprav je priznal, da ne ve, kaj so jedrca. Ko smo ga vprašali, kako je uganil, če te besede ne pozna, je dejal: »Ma kdo češ, da skače po drevu? Je ovvio, da je veverička (op. a.: Kdo drug skače po drevesu? Seveda je to veverička).«

Postavili smo mu naslednjo uganke: »Majhne strehe iz blaga nas varujejo dežja.« Na to ni znal odgovoriti. Kljub obrazložitvi pomenov vseh besed in namigom se učenec ni izrazil in začel hoditi po prostoru.

Nadaljevali smo z asociativnim mišljenjem oz. z vprašanjem, kaj povezuje slona in računalnik. Učenec je razmišljal in nato povedal, da so bili prvi računalniki veliki kot slon. Spraševali smo ga, če bi nam lahko povedal še kako asociacijo. Odgovoril je in obrazložil: »Apple. Eh, računalniki so od Apple in apple je tudi jabolka, ki jejo sloni.« Nismo si pričakovali take miselne povezave, sicer pa smo učenca pohvalili in ga spodbujali, naj najde še kako drugo rešitev. Učenca smo vodili s podvprašanji, kot so: s pomočjo česa se premikamo po računalniškem ekranu, s čim dihajo sloni, česa se sloni bojijo ipd., da bi prišel do pričakovanega odgovora – miška, saj slednja nastopa v slikanici Makarovičeve. Učenec pa ni vedel, da se računalniški miški tako pravi; ravno tako ni vedel, da se sloni bojijo miši, pa vendar je na vprašanje, zakaj je po njegovem mnenju tako, odgovoril, da »lahko ker ima strah, da mu grejo noter«.

Premeči črke E C Z J A, da dobiš žival. Čim je učenec prebral navodilo, je takoj ugotovil, da se v premetanki skriva beseda zajec.

Učenca smo preizkusili tudi v reševanju rebusa.

Slika 1: Rebus.

Vprašal nas je, kaj je rebus. Ko smo mu obrazložili, je začel misliti in pravilno dobil rešitev – lisica.

Nato smo učencu napovedali, da bomo obravnavali pravljico, v kateri nastopajo vse omenjene živali. Med interpretativnim branjem smo opazili, da je učenec opazoval slike iz knjige, nakar pa se oziral po prostoru in mahal z rokami. Kljub navidezni raztresenosti med poslušanjem je učenec brez težav odgovoril na vsa zastavljena vprašanja. Nakar je še sam prebral del zgodbe.

Na naslednjem srečanju smo učencu ponudili ilustracije iz zgodbe in mu naročili, naj jih razvrsti v pravilni vrstni red. Učenec je brez težav pravilno razvrstil sličice, čeprav so med dvema srečanjema pretekli kar trije dnevi.

Slike smo speli v pripovedovalno pahljačo, s pomočjo katere je učenec pripovedoval in tako obnovil zgodbo. Med pripovedovanjem je uporabil stavke iz pravljice (npr.: »Kjer je prostor za 2, je tudi za 3.«).

Slika 2: Pripovedovalna pahljača.

Nato smo učenca vprašali, kako bi poimenoval vsako žival, ki nastopa v pravljici.

Predlagal je naslednja imena, ki sicer kažejo na značilnosti posameznih živali: miška Eletriška, medved Ombrel, srna Pohajaca, zajček Skakajac, veverica Arampikuca (op. a.: iz arrampicare – plezati, vzpenjati se) in lisica Žalosnina.

Učenca smo spraševali po vprašanih višjih taksonomskih ravni. V nadaljevanju predstavimo učenčeve odgovore za vsako vprašanje posebej.

Vprašanje: Kaj imata skupnega pravljici Zrcalce in Pod medvedovim dežnikom?

Odgovor: »V obeh nastopajo živali: zajec, medved in veverica. In so v gozdu.«

Naloga: Primerjaj medveda in lisico.

Odgovor: »Oba imajo 4 noge in eno glavo in rep, però lisica ima dolg rep.«

Vprašanje: Kaj pa njune osebne značilnosti v pravljici?

Odgovor: »Lisica je lumpačka, medved pa priden in prijazen.«

Naloga: Izračunaj, koliko tačk imajo živali, ki nastopajo v pravljici.

Odgovor: »Srna ima 4, tudi zajec, tudi veverica, tudi lisica in tudi miška. $4 + 4 = 8$; $+ 4 = 12$; $+ 4 = 20$; $+ 4 = 24$. Vsi skupaj imajo 24 nog.«

Naloga: Presodi, ali bi lahko te živali res stale pod dežnikom.

Odgovor: »Impossibile (op. a.: Nemogoče).«

Vprašanje: Zakaj?

Odgovor: »Jih je preveč. Že samo medved ne bi stal.«

Vprašanje: Kdo bi lahko stal pod dežnikom?

Odgovor: »Miška, zajček in veverica. Tudi lisica lahko ... ali ne, ker je preveč dolga. Ma ne bi mogli stat spodaj, ker ne bi mogli držati dežnika; miška je preveč debole; lahko bi držali veverička in zajček skupaj.«

Naloga: Kritično ovrednoti ravnanje lisice, ko ni spustila ostalih živali pod dežnik.

Odgovor: »Je lumpa.«

Vprašanje: Zakaj?

Odgovor: »Ker hoče imeti dežnik samo zase.«

Vprašanje: Si se kdaj vedel kot lisica? Kakšne so bile posledice?

Odgovor: »Me ni nikoli vprašal nobeden za it pod dežnik.«

Vprašanje: Kaj pa si bil kdaj nesramen do ostalih v drugih situacijah?

Odgovor: »Kakšenkrat se nočem igrat z drugimi.«

V nadaljevanju smo naročili učencu, naj si izmisli žalostno pesem, ki jo je pela lisica na koncu pravljice. Sprva ni hotel pisati pesmi in delal neumnosti, dokler mu nismo rekli, da bomo pesem pokazali učiteljici. Potem pa se je zresnil in si jo v par minutah izmisli:

Jaz sem žalostna

kot nebo, ki nima sonca,

kot oblak, ki ga pokrije sonce.

Ker sem nesramna,

nimam prijateljev.

In za to mi je zelo žal.

Ko je zaključil, sem ga pohvalila. Takrat me je vprašal, ali bom res pokazala učiteljici in izjavil: »Allora (op. a.: Torej) napišemo spodaj PODPIS, tako se učiteljica podpiše, ko prebere pesem. In lahko pokažeš tudi mojemu tatu (op. a. očetu).«

Pomembne opazke in evalvacija dela: Pri reševanju ugank je učenec kazal zainteresiranost za delo le, če je na zastavljena vprašanja znal odgovoriti. Pri nalogah, ki so zahtevale razumevanje težjih terminov, se učenec ni počutil dovolj kompetenten za njihovo reševanje, kar je privedlo do tega, da ni bil zbran in ni želel sodelovati. Težave smo zato imeli, kako učenca znova motivirati za delo. Med eno dejavnostjo in drugo smo se pogovarjali o temah, ki so mu blizu (npr. Minecraft).

Med interpretativnim branjem smo opazili, kako si je učenec pozorno ogledoval slike. Nato je njegova pozornost upadla. Kazal je znake lažje oblike hiperaktivnosti, kot so hoja po prostoru, mahanje z rokami, guganje na stolu, trzanje z nogo ipd. Kljub navidezni raztresenosti med poslušanjem pravljice pa se je izkazalo, da je učenec dojel vse, kar smo prebrali, saj je brez težav odgovoril na vsa zastavljena vprašanja.

Na drugem srečanju smo opazili, da ima učenec izredno dober spomin, saj je z lahkoto postavil sličice iz slikanice v pravilni vrstni red in samozavestno pripovedoval zgodbo z uporabo besednih zvez in citatov iz knjige. Pri reševanju nalog je uporabljal vidno-prostorske predstave (postavitev živali pod dežnikom).

V pogovoru smo zaznali tudi elemente s čustveno-socialnega področja: učenec se težko vključuje v razredno skupnost oz. sošolci ne iščejo njegove bližine (nihče ni nikoli delil dežnika z njim). Priznal pa je, da se večkrat najraje igra sam. Pokazali sta se tudi učenčeva čustvena občutljivost in empatičnost – čeprav je bila lisica nesramna in egoistična, je učenca prevzelo bolj to, da je bila na koncu žalostna.

Četrto srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: miselno-spoznavno (logično mišljenje, sposobnost sklepanja)

Tema: Matematični problemi in zaporedja

Cilji: učenec:

- prepozna, nadaljuje in oblikuje matematični vzorec;
- uporabi različne strategije za reševanje matematičnega problema;
- šteje, zapisuje, bere in računa s števili do 100.

Učne metode: razlaga, pogovor, metoda dela z učnimi listi

Učne oblike: frontalna, individualna

Učna sredstva in pripomočki: učni list z nalogami, link kocke

Opis dejavnosti: Sprva je moral učenec dokončati matematične naloge, ki so jih istočasno reševali ostali sošolci v razredu, nato pa smo učenca preizkusili še z različnimi matematičnimi problemi, ki spodbujajo logično mišljenje in sposobnost sklepanja.

V nadaljevanju navajamo le nekaj preprostih enačb z eno neznanko, ki mu jih je dodelila učiteljica:

$$11 - \square = 7$$

$$12 - \square = 9$$

$$13 - \square = 8$$

$$11 - \square = 9$$

$$12 - \square = 7$$

Opazili smo, da jih je brez težav reševal. Pri računanju si je včasih pomagal s prsti, sicer pa nismo razumeli, kaj sploh šteje na prstih (tudi sam nam ni znal obrazložiti procesa uporabe prstov). Kljub temu je pravilno dopolnil prazna okenca. Opazili smo,

da ni vedno izračunal – ko je na glas prebral peti račun, je takoj rekel: »Če je bilo tu 4,« in pokazal prvi račun, »tu bo eden več,« in v kvadratega zapisal število 5.

Nadaljevali smo z dejavnostmi, ki smo jih sami načrtovali. Sprva smo učencu v roke dali nekaj link kock in ga prosili, naj oceni njihovo število, ne da bi jih preštel. Na začetku je link kocke na odprti dlani štel, čeprav nam je rekel, da samo premišljuje. Nato pa, ko smo pred njega dodali nove ali jih odvzeli, nam je takoj povedal rezultat. Opazili smo, da je sešteval oz. odšteval na pamet. Včasih se je zmotil, predvsem takrat, ko je šlo za računanje preko desetice.

Z barvnimi link kockami smo mu sestavili tudi matematični vzorec, ki ga je moral nadaljevati. Nato je tudi sam oblikoval vzorce. Pri dejavnosti se je zabaval, predvsem, ko je lahko sam oblikoval vzorce.

Pospravili smo didaktične pripomočke in mu dali nalogo, naj napiše vsaj tri račune, ki imajo rezultat 16. Učenec nas je vprašal, ali morajo biti slednji računi seštevanja ali odštevanja. Obrazložili smo mu, da lahko uporabi oboje. Povedal je, da je izbral samo lahke račune: $0 + 16$, $20 - 4$, $10 + 6$, $9 + 7$ in $8 + 8$. Pri reševanju ni uporabljal prstov. Opazili smo, da je pri zadnjih treh računih le zmanjševancu odšteval 1 in jo dodajal odštevcu.

Nadaljevali smo z matematičnimi problemi, ki jih je učenec ustno reševal: »Janez ima 5 let. To je polovica let, ki jih ima njegov brat Matej. Koliko let ima Matej?«

Odgovoril je, da ima Matej 10 let. Ko smo ga prosili, naj nam pove, kako je prišel do rezultata, nam ni znal povedati. Rekel je, da je izračunal na pamet.

Naslednji matematični problem se je glasil: »Učiteljica Katja in učiteljica Ivana sta pospremili 5 učenek in 13 učencev na izlet v Tržič. Šli so s šolskim avtobusom. Ko so vsi sedeli, so trije sedeži ostali prosti. Koliko sedežev ima šolski avtobus?«

Odgovoril je: »2 učiteljici + 5 učenek je 7; plus 13 fantov (računa na prste) je 20. In še 3 sedeži so prosti: $20 + 3 = 23$. Zato šolski avtobus je za 23 ljudi.« Nekaj časa je premišljeval in si ogledoval prste, nato pa izjavil: »Ma sem že štel Alberta (op. a. tako je ime vozniku šolskega avtobusa v kraju, kjer se učenec šola)?« in dodal, da so na izlet odšli s 24-sedežnim avtobusom, če vključimo tudi voznikov sedež.

Preden smo odšli spet v razred, si je učenec ogledoval termometer na steni. Izkoristili smo trenutek, da učenca naučimo odčitati temperaturo na živosrebrnem termometru. Nakar ga je učenec prijel v roke in ga skušal segreti, da bi se cevka više obarvala. Učencu smo mimogrede postavili matematični problem: »Danes zjutraj, ko

sem prišla v šolo, je termometer kazal 19 stopinj, zdaj (ob poldne) pa kaže 27 stopinj. Za koliko se je dvignila temperatura?» Učenec je začel šteti na prste (od 20 naprej) in odgovoril, da se je zvišala za 8 stopinj. Zanimalo ga je še, kje je najbolj vroče oz. koliko stopinj doseže temperatura v različnih državah. Odgovore smo preverili na spletu.

Pomembne opazke in evalvacija dela: Že pred začetkom dejavnosti smo učenca opazovali pri računanju preprostih enačb, ki mu jih je dodelila učiteljica. Ko je učenec pogledal enačbe, pri katerih je moral zapisati odštevanec, je takoj videl podobnosti med njimi (npr. da imata dva računa enako razliko, razlikujeta pa se le v zmanjševancu – eden od dveh je za ena večji). Izračunal je le en račun, nato pa drugemu takoj napisal rezultat, ne da bi še enkrat računal. Iz tega ugotavljamo, da ima učenec razvite sposobnosti natančnega opazovanja in logičnega sklepanja.

Opazili smo, da učenec matematične probleme rešuje samozavestno in jih povezuje s svojimi izkušnjami iz vsakdanjega življenja (primer voznika šolskega avtobusa). Večkrat pa pove pravilen rezultat, ne ve pa, kako je do njega prišel.

Do izraza je prišla tudi njegova vedoželjnost. Učenec si intenzivno želi spoznavati nove informacije s področja svojih interesov in se rokovati s pripomočki, s katerimi doslej še ni imel izkušenj (npr. termometer), ter razumeti njihovo delovanje. Rad tudi sprašuje po splošnejših zadevah, ki ne zajemajo le ožjega/domačega okoliša, pač pa ves svet (npr.: v kateri državi je najbolj vroče).

Peto srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: motivacijsko in miselno-spoznavno (ustvarjalno mišljenje)

Tema: Rišemo malo drugače

Cilji: Učenec išče kreativne rešitve z risanjem, barvanjem.

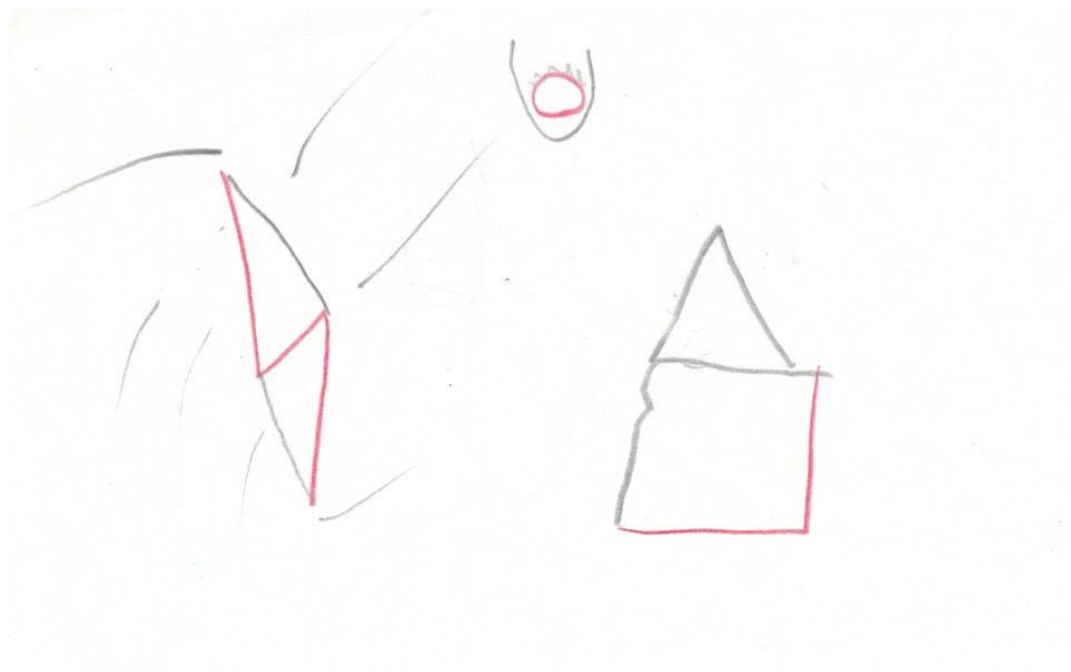
Učne metode: razlaga, pogovor

Učne oblike: frontalna, individualna

Učna sredstva in pripomočki: učni list z nepopolno sliko, učni list s krogi, zvočni posnetki in predvajalnik

Opis dejavnosti: Učenca smo preizkusili v risanju nepopolne risbe in krogov ter slikanju ob glasbi. V nadaljevanju predstavimo naloge in učenčeve izdelke.

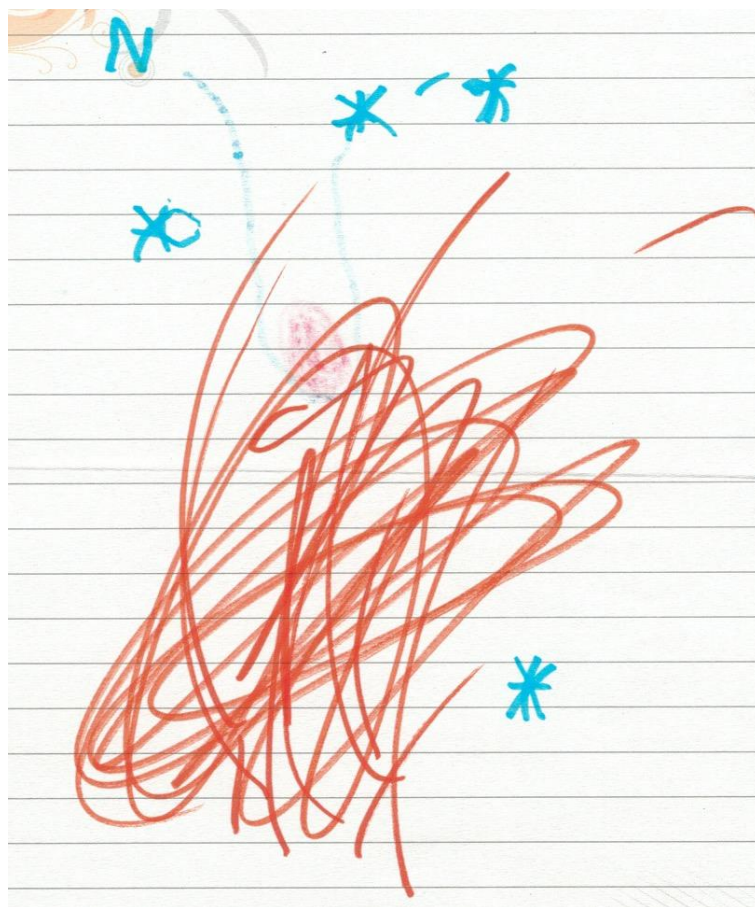
Navodilo: Rdečim črtam dodaj še svoje, da nastane risba. Risbi daj naslov.

Slika 3: Nepopolna risba – učenčev izdelek.

Učenec je risbo naslovil *Ko pride UFO* (op. a. NLP) in nam vsebinsko obrazložil, kar je narisal: ko prihaja neznani leteči predmet na Zemljo, je videti kot meteorit, in preden pristane, pošlje letečo ploščo (op. a. na levi), ki se vrti s tako hitrostjo, da lahko razkosa ljudi.

Navodilo: Poslušaj glasbo in nariši, kar čutiš oz. kar glasba sporoča.

Slika 4: Risanje ob glasbi – učenčev izdelek.

Učencu smo predvajali delo skladatelja Nikolaja Andreeviča Rimski-Korsakova z naslovom Čmrļjev let. Med poslušanjem je moral biti pozoren na svoje občutke in na skladateljevo sporočilo. Na koncu nam je izjavil, da ga pesem razburja in mu povzroča zmešnjavo. Spominja pa ga na snežni vihar.

Nato smo učencu razodeli naslov pesmi in ponovno predvajali zvočni posnetek.

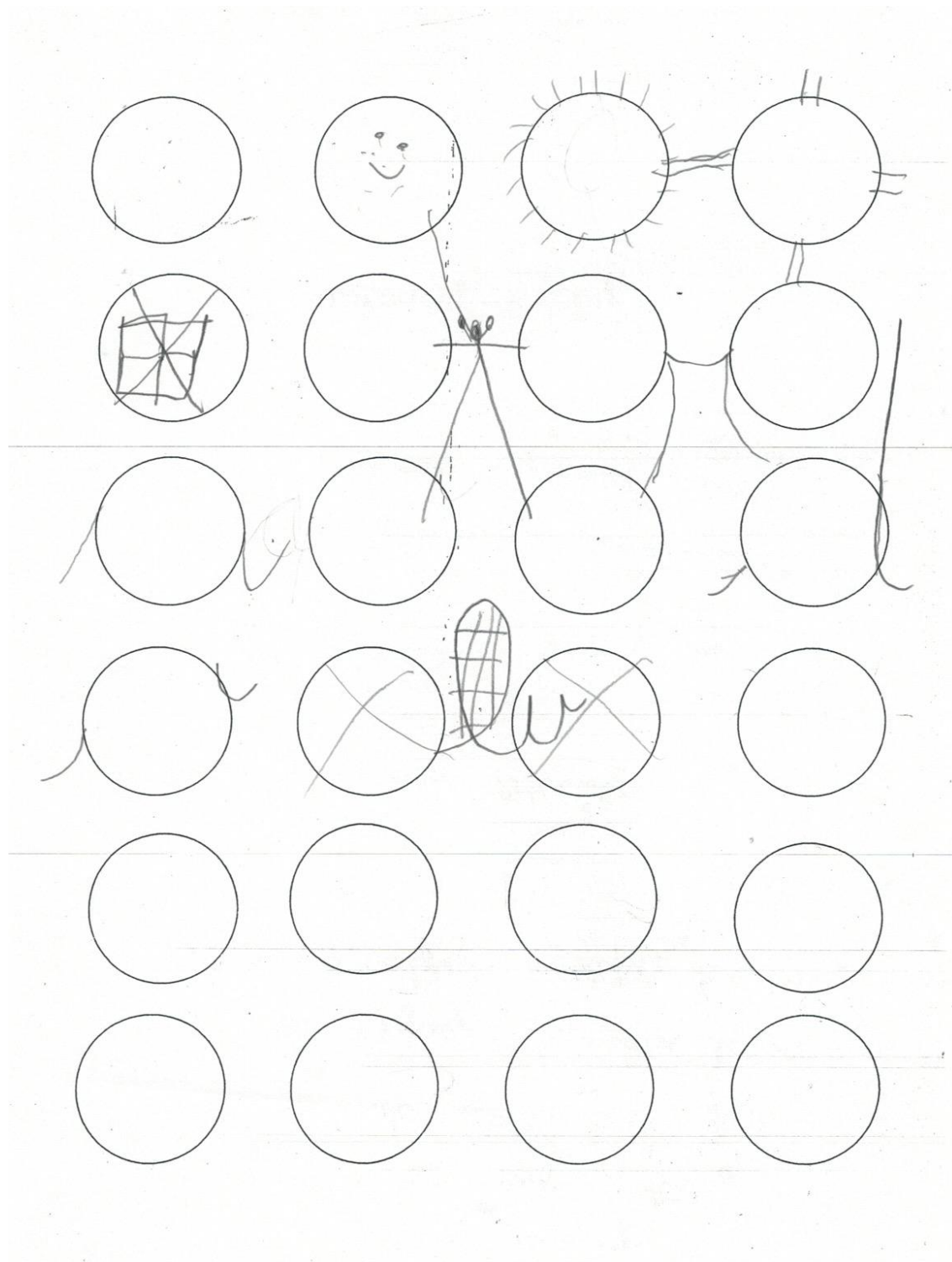
Navodilo: Oglej si čačko in povej, kaj se skriva v njej. Pobarvaj jo/ga.

Slika 5: Skrita žival – učenčev izdelek.

Učenec sprva ni razumel, kaj mora pobarvati. Ko smo mu obrazložili, da ni pravega odgovora in vsak lahko vidi kaj drugega, je začel barvati. Začel je na izbrani točki, nato pa sproti barval in razlagal: »Tuki je sigurno glava, pole tuki je corpo. Ah, ma že znam, bo pršla ven veverička. Tuki je roka in tuki coda. Ma veverička nima take code, allora je suricato (op. a. Tukaj bo gotovo glava, potem tukaj telo. Ah, že vem! Bo nastala veverička. Tukaj ima tačko in tukaj rep. Vendar veverička nima takega repa, zato je surikata).« Ker nismo vedeli, katera žival je surikata, smo ga vprašali, kakšna žival je to. Povedal je, da je videl dokumentarec o živalih, ki je govoril o tej živali. Spraševali smo ga, kje živijo, kakšne so ipd. Obrazložil nam je: »Suricati so mičkeni in živijo v Afriki in jejo lucertole, scarafaggi in scorpioni. In so malo rumeni in malo rjavi (op. a.: Surikate so majhne in živijo v Afriki. Jedo kuščarje, ščurke in škorpijone. So svetlo rjave barve).«

Navodilo: V eni minuti spremeni kroge v predmete.

Slika 6: Krogi – učenčev izdelek.

Med risanjem nam je razlagal: »Ta je scudo X. Da je eroe invincibile, significa. Tuki je en človek. Zdaj bom narisal en mostro, ki ima tri glave, ma dve so finte (op. a.: Ta je

ščit X. Pomeni, da je junak nepremagljiv. Tukaj pa je človek. Zdaj bom narisal pošast, ki ima tri glave, vendar sta dve neresnični).« Nato pa je vprašal, ali lahko piše črke. Začel je krogom dodajati črte in dobil pisane črke a, o in d. Preden je čas potekel, je narisal še kolo.

Pomembne opazke in evalvacija dela: Učenec je na različne načine reševal probleme, z risbo in z iskanjem kreativnih rešitev.

Učenec nam je priznal, da ne mara risanja, zato se ni potrudil. Kljub temu pa so učenčevi izdelki odraz njegove ustvarjalnosti. V dopolnjevanju krogov se je pokazalo njegovo divergentno mišljenje, saj je pri risanju šel izven krogov, torej se ni držal notranjih okvirov razmišljanja (kar je značilno za konvergentno mišljenje).

Šesto srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: motivacijsko, miselno-spoznavno (logično mišljenje)

Tema: Invalsi

Cilji: učenec:

- bere in piše števila v desetiških enotah z upoštevanjem njihove pozicije;
- s povezavo logičnega razmišljanja izvede preprost račun z naravnimi števili;
- rešuje probleme z vseh vsebinskih področij z nadzorom nad postopkom reševanja in rezultatom;
- prepozna, poimenuje in opiše geometrijske like ter telesa;
- z uporabo ustreznih izrazov določi lego objektov v fizičnem prostoru glede na subjekt ali glede na druge predmete/osebe;
- sortira števila, figure, predmete glede na eno ali več lastnosti z uporabo primerne upodobitve.

Učne metode: metoda dela z učnim listom

Učne oblike: individualna

Učna sredstva in pripomočki: učni listi (nacionalno preverjanje znanja Invalsi iz matematike iz leta 2015)

Opis dejavnosti: Na srečanju smo učencu ponudili nekatere matematične naloge iz Invalsija za 2. razred osnovne šole (priloga 2). V nadaljevanju predstavimo vsako nalogo posebej in podamo odgovore učenca.

Naloga D1 je od učenca zahtevala, da je preštel vsoto denarja, prikazano s kovanci in bankovci, ter število razbral v pisni obliki. Učenec je brez težav preštel denar in odgovoril, da vsota znaša 24 evrov. Pri računanju smo opazili, da je najprej začel z bankovcem za 100 EUR, nato še s tistimi po 10, nazadnje pa je prištel še drobiž.

Naloga D2 je zahtevala pazljivo opazovanje dveh teles, ki sestavljata hiško, ter njuno prepoznavanje, upoštevajoč njuno obliko in velikost. Učenec je podal svoj odgovor (telo D in telo A), še preden je prebral navodilo do konca, saj je že iz slike razbral, kaj v nalogi se pričakuje.

Naloga D4 je predvidevala rešitev matematičnega problema, pri katerem so informacije izražene v večkodnem besedilu, ki združuje besedne in slikovne sestavine. Z odštevanjem (pomagal si je s prsti) je učenec ugotovil, da je več frnikol v zaprti dlani.

Pri nalogi D5 je učenec moral izvesti račun množenja in račun deljenja. Čeprav se učenec še ni učil poštevanke, je matematični problem rešil s sklepanjem oz. je do rezultata prišel s seštevanjem enakih seštevancev. Sprva je učenec rekel, da ne zna rešiti naloge, ker je pretežka. Skupaj smo prebrali navodilo še enkrat in ga najprej vprašali, koliko kosov pribora potrebuje za 2 krožnika, nato pa še za 3. Učenec je razumel postopek reševanja in nalogo sam pravilno rešil. Računal je tako, da je s prsti na desni roki štel kose pribora, na levi roki pa držal število krožnikov. Za drugi del naloge (D5_b) pa je rekel, da je prezahteven in ga ne zna rešiti, nato pa je bolje razmislil in sam ugotovil, da gre za obratno operacijo, in pravilno izračunal. Ko smo ga vprašali, kako je to izračunal, nam ni znal povedati, pač pa je rekel, da je to naredil kar »na pamet«.

Učenec si je moral v nalogi D8 predstavljati kocko, kako bi izgledala v končni fazi, če bi imela vse sestavne elemente, in ugotoviti, koliko robov in oglišč manjka. Šestletni otrok si težko predstavlja prenos tridimenzionalne figure v dvodimenzionalni prostor, zato je učenec napačno odgovoril, da manjkajo še 3 kroglice in 4 slamice. Ker gre za abstraktno mišljenje, smo učenca spodbudili, naj doriše manjkajoče elemente. Šele takrat je opazil, da je pozabil na en rob, in svoj odgovor popravil. Povedal je, da je kot »Geomag«, igra z magnetnimi paličicami in kroglicami, s katerimi lahko sestavljamo figure, tudi take kocke.

Naloga D11 je od učenca zahtevala, da izmeri dve dolžini z dvema različnima konstantnima nestandardnima enotama. Učenec se je lotil naloge z risanjem korakov obeh živali in njihovim štetjem.

Učenec je moral pri nalogi D12 prepoznati manjkajoči del na kvadratu, ki je odrezan in prezrcaljen (obrnjen za 180 stopinj). Osredotočiti se je moral na njegovo obliko in velikost. Brez težav je pravilno odgovoril na zastavljeno vprašanje in dodal, da je naloga banalno lahka in bi jo znal pravilno rešiti tudi njegov mlajši brat.

Naloga D18 zahteva od učenca, da razvrsti dana števila v Carrollov prikaz po dveh lastnostih. Ker je učenec vprašal, kaj je liho in sodo število, smo mu skušali obrazložiti njun pomen. Ugotovili smo, da pomen besed pozna v italijanskem jeziku, saj je med razlago izjavil: »Aaah, pari e dispari. Ja vem, kaj je.« Naloge se je lotil tako, da je sprva prečrtal števila, ki so že bila umeščena v preglednico, nato pa za vsako število posebej prebral lastnosti in števila pravilno umestil v okence.

Učenec je v nalogi D19 moral poiskati manjkajoča števila, ki so postavljena v danem zaporedju. S pomočjo prstov je pravilno izračunal, kateri števili se skrivata za liki. Pri tem smo opazili, da učenec ve, da sta seštevanje in odštevanje nasprotni operaciji ter da nima težav z računanjem preko desetic, tudi če gre za števila, večja od 20.

Pri reševanju naloge D20 je moral prepoznati odtis desne roke, prikazane v različnih položajih. Učenec je najprej vprašal, kaj so odtisi. Ogledoval si je odtise in (napačno) odgovoril, da sta odtisnjeni obe dlani. Predlagali smo mu, naj poskusi še obračati svoji roki v enake lege kot na sliki, vendar je potrdil svoj odgovor. Učenca je minila volja do dela, začel se je obračati, se igrati s šolskimi potrebščinami in spraševati, kdaj bo lahko odšel domov. Ko smo mu povedali, da se bo pouk zaključil v teku štirih minut, nas je spraševal, koliko sekund je to. Vedel je, da 2 minuti odgovarjata 120 sekundam, zato smo mu rekli, naj temu doda še 1 minuto (t. j. 60 sekund), nato pa še eno. Z našim vodenjem je prišel do odgovora, da so 4 minute enako kot 240 sekund.

Učenec je v nalogi D21 moral na risbi prepoznati obliko, ki je drugače usmerjena kot v zgornjem prikazu. Takoj je označil pravilni odgovor in rekel, da noče več nadaljevati. Čeprav je bil naveličan, smo ga spodbujali, naj reši še zadnji dve nalogi.

V nalogi D22 je moral rešiti matematični problem, sestavljen iz večkodnega besedila (z besednimi in slikovnimi sestavinami). Začel je šteti in odgovoril, da lahko Monika sestavi 3 zapestnice, ker potem zmanjkajo kroglice.

Pri zadnji nalogi (D23) je moral prepoznati geometrijske like, ki sestavljajo figuro. Pravilni odgovor je takoj označil in dokazal, da je sposoben prepoznati osnovne

geometrijske oblike, čeprav niso vse postavljene v »standardnem položaju« (vodoravno ali navpično).

Pomembne opazke in evalvacija dela: Med rednim vzgojno-izobraževalnim procesom smo opazili, da je učenčeva motivacija za šolsko delo pomanjkljiva. Izbor nalog iz nacionalnega preverjanja znanja Invalsi pa vključuje matematične naloge, ki so učencu zanimive, drugačne, ki predstavljajo izziv, saj od učenca zahtevajo logično razmišljanje in sklepanje, ne pa golega računanja.

Učenčevi rezultati Invalsija iz matematike za 2. razred osnovne šole iz leta 2015 nam nudijo vpogled v njegovo stopnjo kognitivnih sposobnosti na matematičnem in logičnem področju. V sklopu našega diplomskega dela Primerjava poučevanja matematike v prvem vzgojno-izobraževalnem obdobju v Sloveniji in Italiji (Leban, 2016) smo analizirali rezultate tega preizkusa znanja vseh italijanskih drugošolcev in slovenskih tretješolcev, vključenih v raziskavo. Na podlagi rezultatov lahko povzamemo, da je nadarjeni učenec dosegel boljše rezultate kot starejši učenci. V nadaljevanju omenimo zanimiva opažanja, ki smo jih opazili pri učencu med reševanjem testa in ki kažejo na značilnosti nadarjenih učencev na matematičnem področju.

Učenec je brez večjih težav računal tudi s števili nad sto. Operiranje z denarjem mu ni povzročalo težav, čeprav doslej ni imel konkretnih izkušenj z rokovanjem s tako velikimi vsotami denarja. Zanimivo je, da učenec ni seštel denarja po vrstnem redu, pač pa je najprej seštel večje bankovce, nato pa prešel na kovance manjše valute.

Nekatere naloge je rešil intuitivno (kot sam pravi »na pamet«) in nam ni znal obrazložiti, kako je prišel do rezultata. Kljub operacijam na miselni ravni je občasno uporabil nazorne primere. Pri tem se je posluževal različnih strategij, na primer skiciranje, štetje s pomočjo prstov ipd. Fleksibilnost v prehajanju od ene do druge strategije kaže na to, da učenec nima oblikovanih fiksnih načinov reševanja problemov in pristopa do njih z odprtostjo, fleksibilnim mišljenjem in sposobnostjo izbiranja najprimernejše strategije.

Učenec ima razvito reverzibilno mišljenje; ve namreč, da sta seštevanje in odštevanje nasprotni operaciji, ter je sposoben samostojno presoditi, kdaj naj uporablja eno in kdaj drugo. Ker se še ni učil poštevanke, namesto množenja dveh faktorjev uporablja vsoto enakih seštevancev.

Učenec ima razvito zmožnost prostorske predstave. Slednje se je izkazalo predvsem pri nalogah s področja geometrije. Hitro je našel pravilo oz. vzorec, razumel

je razmerja in različne dimenzije. Sposoben je bil zahtevnih in abstraktnih mentalnih operacij, kot je npr. predstavljati si prenos tridimenzionalne figure v dvodimenzionalni prostor (list). Prvič se je soočil tudi z različnimi prikazi (npr. Carrollov prikaz) in s kategoriziranjem števil glede na dve lastnosti, kar mu ni povzročalo nobenih težav.

Opazili smo, da se je učenec nalog lotil z velikim navdušenjem, proti koncu pa je njegova koncentracija upadla in si je želel, da bi z delom prekinili.

Sedmo srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: motivacijsko

Tema: Živalski svet

Cilji: učenec:

- spoznava pestrost vrst živali;
- opazuje, opisuje živa bitja in okolja, v katerih živijo;
- išče podobnosti in razlike med živalmi glede na prehrano, bivališče, zunanje lastnosti ipd.

Učne metode: metoda dela s slikovnim gradivom, metoda pogovora, metoda razlage

Učne oblike: individualna

Učna sredstva in pripomočki: računalnik in PowerPoint predstavitev s fotografijami živali

Opis dejavnosti: Ker smo na enem izmed prejšnjih srečanj izvedeli, da ima učenec rad živali, smo pripravili PowerPoint predstavitev (priloga 3) s fotografijami različnih živali in razvili pogovor o njih: učenca smo spraševali, ali prepozna žival in kaj že ve o njej (kje živi, s čim se hrani ipd.). V nadaljevanju predstavimo učenčeve opise za posamezne živali.

Slika 1 (povodni konj): Učenec je prepoznal žival in povedal, da je to »ippopotamo«, ni vedel, kako se ji reče po slovensko. Ko smo ga prosili, naj pove, kaj ve o njej, je rekel: »Živi v reki. Ima veliko rit. Jaz bi imel enega doma. Anzi (op. a.: Oziroma) neee, nemogoče, ker zlomi celo hišo, je neroden kot slon. Samo da slon ima strah od miške (op. a.: se boji miške), da mu ne gre v nos.«

Slika 2 (lemurji): Učenec ni vedel za obstoj te živali, zato smo mu jo opisali.

Slika 3 (žirafa): »Žirafe živijo v Afriki in tečejo in imajo velik vrat. In jejo liste, ki jih primejo z jezikom. Je črn jezik.«

Slika 4 (svinja bradavičarka): Učenec ni nikoli videl bradavičarke. Rekel je, da je podobna prašiču. Povedali smo mu, da je sicer sorodnik prašiča, in mu podali nekaj informacij o njenem videzu, bivališču in zanimivostih.

Slika 5 (morska vidra): Ko smo učenca vprašali, kaj je to, je rekel: »Buuu, ne vem, ma enkrat sem vidu enu foku v enem zoo (op. a.: Ne vem, enkrat sem videl tjulnja v živalskem vrtu).« Nato je hitro prestavil na naslednjo drsnico.

Slika 6 (kit): Čim je učenec zagledal morje, je navdušeno zakričal: »Yeah, squalo (op. a.: Juhu, morski pes!)!« A je takoj zatem videl, da je na sliki kit, in se popravil: »Sem mislu, da je squalo, ma je samo balena. Ma veš, ki obstaja tuj squalo balena, ki ima dosti pik bele, in tuj squalo elefante (op. a.: Mislil sem, da je morski pes, vendar je le kit. Ali veš, da obstaja tudi orjaški kitovec – *Rhincodon typus*, ki ima bele pike, in tudi morski pes orjak – *Cetorhinus maximus*).« Nato nam je obrazložil, da se kiti prehranjujejo s planktonom in da je sinji kit (kot ga je učenec imenoval »balenottera azzurra«) največja žival na svetu.

Slika 7 (hobotnica): Učenec se ni spomnil ne slovenskega ne italijanskega izraza za hobotnico, povedal pa je, da »so sorde, imajo 8 tentacoli in špricajo inchiostro in vodo (op. a.: so gluhe, imajo 8 lovk in špricajo črnilo ter vodo).«

Slika 8 (žaba): Učenec je prepoznal žabo in o njej pripovedoval: »Žaba se zdi velenosa, ker je zelena. In živi v vodi in zuni kot želve. In ko je majhna, je ena pallina in potem rata tipo en pesciolino, ki ima rep. In je črve in druge žabe. Ma je tudi kruh, ki enkrat jaz in moj prijatu smo dali eni žabi košček kruha in je pojedla vse (op. a.: Žaba se zdi strupena, ker je zelena. Živi v vodi in na kopnem kot želve. Ko je majhna, je podobna žogici in potem postane kot ribica z repom. Žaba se hrani s črvi in drugimi žabami, je pa tudi kruh; nekoč sva s prijateljem dala žabi košček kruha in ga je pojedla).«

Slika 9 (lenivec): Učenec je pravilno ugotovil: »Ta je bradipo (op. a.: lenivec) in je počasen.« Drugega nam ni znal povedati, zato smo mu podrobneje predstavili žival.

Slika 10 (orangutan): Učenec je ugotovil, da fotografija prikazuje opico, točneje orangutana. O tej vrsti opice nam je povedal, da se hrani z listi in jajci drugih živali.

Sliki 11, 12 in 13 (jaguar, gepard in leopard): Ko smo učenca vprašali, ali prepozna vse tri živali na sliki in pozna razliko med njimi, nam je kazal in razložil: »Ta prvi je

giaguaro, ki vidiš pike in okoli črte, ta je ghepardo, ki ima samo pike, in ta je leopardo, ki ima macchie brez pik. Ma najbolj hiter je ghepardo, ki je tuj suh. In pole je še tiger, ma tisti je facile za riconoscirat (op. a.: Prvi je gepard, ker ima na kožuhu pike in okoli njih črte, ta je gepard, ker ima samo pike, in ta je leopard, ker ima madeže brez pik. Najhitrejši je gepard, ker ima vitko telo. Potem pa obstaja še tiger, ki pa ga je enostavno prepoznati).«

Ko smo zaključili s fotografijami, je učenca še marsikaj zanimalo: spraševal je po novih živalih (npr.: kako se imenujejo živali, ki imajo grivo na hrbtu – hijene, kako dihaajo delfini). V pogovoru smo tudi izvedeli, da je učenec v vrtcu večkrat listal knjigo o živalih in si je doma ogledal že več dokumentarcev v italijanščini.

Pomembne opazke in evalvacija dela: Z izvedbo srečanja smo bili zelo zadovoljni, saj je bil učenec ves čas zbran in je rad pripovedoval o živalih. Pri načrtovanju in pripravi slikovnega gradiva smo nalašč izbrali tudi nekaj nenavadnih oz. manj znanih živali, ker smo želeli vedeti, ali jih učenec prepozna.

Pri živalih, ki jih ni predhodno poznal, je skušal poiskati podobnosti med že poznanimi (bradavičarka – prašič, vidra – tjulenj). Zanimive so se nam zdele učenčeve asociacije, kot sta zelena barva in strupenost, pa tudi miselne povezave med dvema različnima vrstama živali, ki so se nanašale na besedno podobnost, npr. balena – squalo balena (kit – orjaški kitovec). Učenec je povezoval podobnosti različnih živali glede na način življenja (tako žaba kot želva lahko živita tudi v vodi).

Pri opisih živali, ki jih ima rad oz. ki se mu zdijo zanimive, se je potrudil in zelo natančno pripovedoval, pri ostalih pa je povedal par besed, ker ga je gnala radovednost, katera žival ga čaka na naslednji drsnici.

Pri govoru je učenec uporabljal mešanico slovenskega in italijanskega jezika. Zaradi njegove navdušenosti ga nismo prekinjali, ampak smo pustili, da je povedal, kot je želel. Po vsakem opisu živali pa smo mu povedali še terminologijo v slovenskem jeziku.

Do izraza sta prišli učenčeva natančnost opazovanja in kompetentnost na tem področju, ko je razlagal podobnosti in razlike med jaguarjem, leopardom in gepardom.

V zaključnem delu se je izkazal za zelo vedoželjnega. Spraševal nas je še po drugih živalih, ki jih nismo omenili v predstavitvi, da bi si razčistil dvome in vprašanja, ki jih ima o živalskem svetu.

Osmo srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: miselno-spoznavno

Tema: Domišljija

Cilji: Učenec razvija ustvarjalnost in divergentno razmišljanje.

Učne metode: metoda pogovora, metoda dela z učnim listom

Učne oblike: frontalna, individualna

Učna sredstva in pripomočki: kartončki z nalogami (priloga 4)

Opis dejavnosti: Učenec je moral izžrebati kartončke in rešiti naloge v italijanskem jeziku, s katerimi smo spodbujali njegovo logično mišljenje in ustvarjalnost. V nadaljevanju predstavimo, kako je učenec reševal naloge, ki jih je izžrebal.

Naloga: Elenca le parole che iniziano con la sillaba CA (op.a.: Naštej besede, ki se začnejo na zlog »CA«).

Učenec je začel naštevati: canguro, cavoli, cabina, carta, cacca, cavaletta. Nato je dlje časa premišljeval in rekel: »Znam še eno grdo besedo, ma tista non vale, ne (op. a.: Poznam še eno grdo besedo, vendar tista ne velja, kajne)?«

Naloga: Il papà di Matteo ha 3 figli: Qui, Quo e ...? (op.a.: Matejev očka ima 3 sinove: Qui, Quo in ...?).

Učenec je takoj odgovoril, da je tretjemu sinu ime Qua, nato pa se popravil: »Noooo, era il padre di Matteo! Si me freghirala! (op. a.: Neee, je Matejev oče. Si me prelisičila).«

Naloga: Trova l'intruso: MACELLAIO, IDRAULICO, INFERMIERE, CANTIERE, POMPIERE (op.a.: Najdi vsiljivca: mesar, vodoinštalater, bolničar, gradbišče, gasilec).

Učenec nas je opomnil: »Se ne reče cantiere, se reče cantante.« Razbral je, da gre pri vseh naštetih besedah za poklice, in ni našel vsiljivca, saj je mislil, da smo mi pogrešili, ker smo pevcu rekli »cantiere« (namesto »cantante«).

Učenec je bil utrujen in ni želel nadaljevati. Rekel je, da bi raje imel matematične naloge ali gledal slike o živalih kot na prejšnjem srečanju. Dejavnosti smo zato prekinili in nadaljevali z delom v zvezku: delitev besed na zloge v italijanskem jeziku. Učenec se je obotavljal in ni želel delati. Začel je reševati naloge le, ko smo mu povedali, da bo drugače brez odmora. Ko smo ga obvestili, da manjkata le 2 minuti do zaključka ure,

nam je odvrnil: »Ni res, manjka 120 sekund, 119, 118, 117 itd.« (in začel odštevati sekunde).

Pomembne opazke in evalvacija dela: S potekom srečanja nismo bili zadovoljni. Učenec je bil ves čas nemiren in ni rad sodeloval, zato smo se odločili, da bomo prekinili z dejavnostmi. Težave smo imeli pri motivaciji za delo. Ko smo ga opozorili, da manjkata dve minuti do konca ure, je minute pretvoril v sekunde in začel odštevati. Ker smo ostali presenečeni nad njegovimi sposobnostmi pretvorbe in odštevanja, smo ostali brez besed in nismo vedeli, kako se odzvati.

Deveto srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: miselno-spoznavno (ustvarjalno in produktivno mišljenje)

Tema: Kaj bi se zgodilo, če itd.

Cilji: Učenec razvija ustvarjalnost in divergentno razmišljanje.

Učne metode: metoda pogovora

Učne oblike: frontalna, individualna

Učna sredstva in pripomočki: list z vprašanji, ki spodbujajo ustvarjalno in divergentno mišljenje

Opis dejavnosti: V sproščenem pogovoru smo učencu postavljali vprašanja, s katerimi smo spodbujali njegovo ustvarjalnost in divergentno mišljenje. V nadaljevanju navajamo naloge in učenčeve odgovore nanje ter njegov odziv.

Vprašanje: Kaj imajo skupnega bogati ljudje in kmetje?

Učenec je takoj odgovoril, da ne ve. Spodbujali smo ga in ga vodili s podvprašanji (Kje živijo po navadi bogataši? Kaj imajo v rokah kmetje za zajemanje sena ali gnoja?). Učenec ni prišel do rešitve (vile), saj ni poznal termina za kmečko orodje.

Vprašanje: Kaj imajo skupnega ženske in ptice?

Spet ni želel sodelovati in se je igral s šolskimi potrebščinami.

Ko smo ga vprašali, kaj imajo ptice, je odgovoril, da imajo krila. Nato smo ga vprašali še, kaj lahko imajo oblečeno ženske. Povedal je: »Ah, tudi one imajo krilo.«

Vprašanje: Kateri mož stoji, čeprav je brez nog?

Odgovoril je: »Nobeden, ker če nimaš nog, padeš.« Ko smo ga vprašali, kako pa stoji sneženi mož, je odvrnil: »Eh, bom, ma ko je toplo, se scioglira (op. a.: stali).«

Vprašanje: V čem se razlikujejo sove od ostalih ptic?

Odgovoril je, da ne ve, ker ni nikoli videl sove.

Vprašanje: Kaj bi se zgodilo, če ne bi imel čevljev?

Odgovoril je: »Ne bi šel v šolo, ker ne morem prit bos v šolo. In bi se igral doma s tablet (op. a.: s tabličnim računalnikom). Kot kadar si bolan, ma nisi slab, ki si doma in se igraš s tablet.«

Vprašanje: Kaj bi se zgodilo, če bi bila Muca Copatarica hudobna?

Odgovoril je: »Bi streljala vse otroke, ko bi prišli iskat copate. Bi bila en killer (op. a. morilka).«

Vprašanje: Kaj bi se zgodilo, če bi imel krila?

Učenec ni želel sodelovati in je rekel, da se ne bi zgodilo nič. Spodbujali smo ga, naj se potruji in odgovori. Dejal je: »Bi jih dal bratu.« Ker smo si prizadevali, da bi učenec podal svoj ustvarjalni odgovor, smo ga vprašali, kaj bi pa brat delal s krili. Odzval se je razdraženo in rekel: »Eh, bu. Kaj prašaš mene?! Praši njega, ah (op. a. Ne vem. Mene sprašuješ? Vprašaj njega).«

Ker smo opazili, da se učenec ni pozitivno odzval na načrtovane dejavnosti, smo se odločili, da z delom prekinemo. Preden smo izstopili iz učilnice, si je učenec ogledoval pokal na šolski omari. Vprašali smo ga, kaj bi si želel, da bi bilo v pokalu. Odgovoril je: »Bi bilo figo (op. a. lepo), če noter bi bili bonboni ali lizike. Ah ne, bi bil noter en lamborghini ali ferrari.« Začudeno smo ga pogledali in vprašali, ali bi stal avto v pokalu. Posmehljivo se je začudil, češ, da ne vemo, da je avto prevelik, da bi ga stlačili v pokal, in obrazložil: »Ma noter bi bil samo en modellino (op. a. modelček) avta. Ko bi pa coppo (op. a. pokal) obrnil, bi se spremenil v resen (op. a. pravi) avto.«

Pomembne opazke in evalvacija dela: Zaradi pomanjkljivega znanja slovenskega jezika je učenec s težavo iskal besedne asociacije. Poleg tega ni notranje motiviran za reševanje takih nalog, zato se jih rad izogiba. Njegovo nezanimanje je učenec pokazal z oziranjem, s prehajanjem na druge tematike, z igranjem s šolskimi potrebščinami ipd.

Njegovo mišljenje pa se razlikuje od načina mišljenja ostalih vrstnikov. Originalen pristop k reševanju problemov je bilo opaziti predvsem v nepričakovanih in nenavadnih odgovorih. Zanimivo se nam je zdelo, kako se je izognil odgovoru na vprašanje, kaj bi naredil, če bi imel krila. Z darovanjem kril bratu se je želel izmuzniti vsakršni utemeljitvi.

Deseto srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: miselno-spoznavno (logično mišljenje, sposobnost sklepanja)

Tema: Logika in kombinatorika

Cilji: učenec:

- preizkuša kombinatorične situacije;
- s pomočjo različnih strategij rešuje probleme;
- spozna, da sta seštevanje in odštevanje obratni računski operaciji.

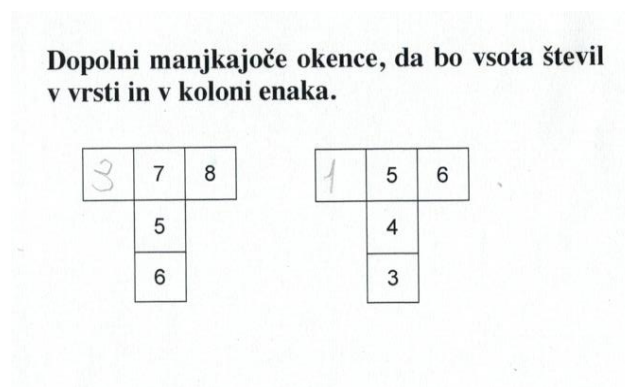
Učne metode: metoda pogovora,

Učne oblike: individualna, frontalna

Učna sredstva in pripomočki: kartončki z nalogami

Opis dejavnosti: Pripravili smo kartončke z nalogami iz logike in kombinatorike, s pomočjo katerih lahko razvijamo logično sklepanje. Ker nam je primanjkovalo časa, smo izvedli le tri naloge, ki jih navajamo v nadaljevanju.

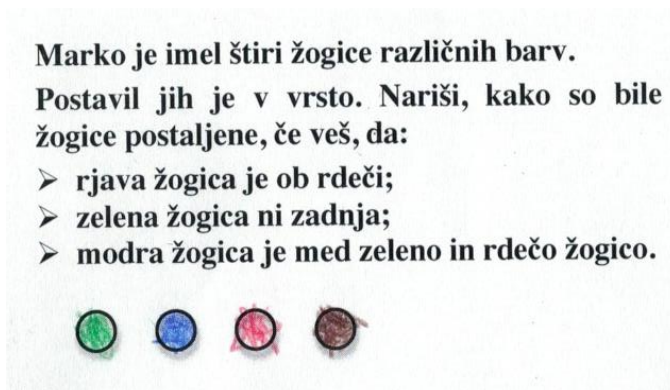
Prva naloga je bila preprosta in primerna za učenčevo starost.

Slika 7: Naloga dopolnjevanja okenc.

Učenec je nalogo prebral in jo v hipu rešil. Rekel je, da je banalno lahka in da bi jo znali rešiti tudi otroci v vrtcu. Vse naloge, ki smo jih pripravili s podobno vsebino, smo pospravili in mu ponudili le zahtevnejše naloge.

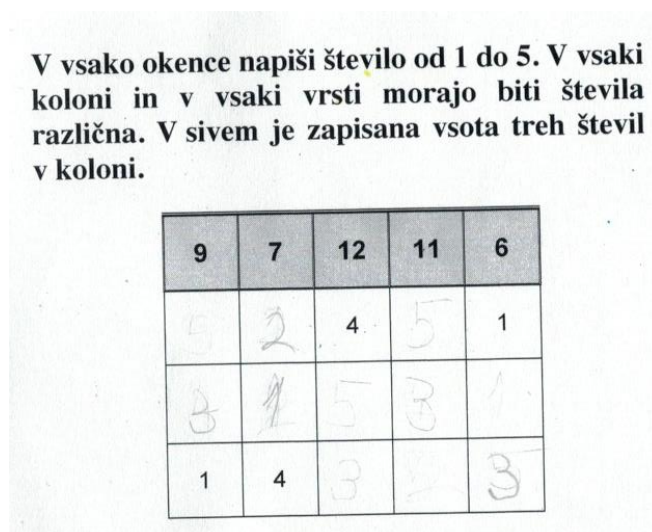
Učencu smo dali barvice omenjenih barv in kartonček z novo nalogo:

Slika 8: Naloga iz kombinatorike.

Učenec je začel brati navodila in postavljati barvice po vrsti. Večkrat je prebral nalogo in ko je videl, da njegova postavitve ne odgovarja trditvam iz besedila, je zopet začel od začetka. Po večkratnih poskusih je postavil barve v pravilni vrsti red.

Zadnjo nalogo prikazuje slika 9.

Slika 9: Naloga iz logike.

Učenec je začel reševati nalogo, vendar se je večkrat zmotil in spet vse zbrisal. Po nekaj poskusih je nehal, rekoč, da je pretežko.

Pomembne opazke in evalvacija dela: Učenec je brez težav rešil matematično nalogo, primerno za njegovo starost, pri zahtevnejših pa je imel nekaj težav. Opazili smo, da se učenec pri vajah, ki zahtevajo zbranost dlje časa, potrudi in vztraja samo, če presodi, da jih je sposoben rešiti. Pri nalogi iz kombinatorike je izpeljal nalogo do

konca, kljub temu da ni takoj prišel do rešitve; zadnja naloga pa je od njega zahtevala prevelik napor, zato se je po desetih minutah naveličal.

Enajsto srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: čustveno-socialno

Tema: Sprejemanje sebe in bližnjega

Cilji: učenec:

- izraža pozitivno naklonjenost do sošolcev;
- se uči sprejemanja drugačnosti;
- si oblikuje pozitivno samopodobo.

Učne metode: metoda pogovora, metoda socialne igre

Učne oblike: individualna, delo v skupini

Učna sredstva in pripomočki: liski z nedokončanimi povedmi

Opis dejavnosti: Prvi sklop srečanja smo izvedli samo s potencialno nadarjenim učencem, drugi del pa tudi s celotnim razredom.

Učenca smo prosili, naj nam pove, zakaj je ponosen nase. Sprva ni vedel, kaj pomeni »biti ponosen«. Ko smo mu obrazložili, pa je rekel, da je ponosen, ker je prejšnjega dne premostil težko stopnjo na videoigrici. Vprašali smo ga, v čem je še dober. Povedal je, da se odlikuje v matematiki.

Nato smo mu ponudili listke, na katerih so bila zapisana čustva (ljubezen, strah, veselje, žalost, jeza itd.). Učenec je izžrebal čustvo in ga prikazal s pantomimo. Mi smo ugibali, katero čustvo prikazuje učenec. Nato smo vlogi zamenjali.

Sledil je še pogovor o čustvih. Učenec nam je povedal, da je vesel, ko nima domačih nalog in se lahko igra; žalosten je, ko nekdo joče, in jezen, če mu kdo nagaja.

Vprašali smo ga, s kom se najraje druži. Priznal je, da je najraje v družinskem krogu. Doma rad igra videoigrice, kot so LEGO Worlds ali Scrap Mechanic. Med odmorom se na šolskem igrišču igra različne igre, predvsem nogomet, v parku ob šoli pa se rad igra sam. Sicer se ne počuti osamljen, tudi samostojno igranje mu je po godu.

Drugi del srečanja smo izvedli s celotnim razredom. Učenci so sedeli v krogu, eden izmed njih je stopil na sredino kroga in zaprl oči. Ko ga je kdo iz kroga poklical po imenu, je moral uganiti, kdo ga je poklical.

Nato smo učencem razdelili listke s povedmi, ki so jih morali samostojno dopolniti:

- če bi bil/-a barva, bi bil/-a itd.,
- če bi bil/-a žival, bi bil/-a itd.,
- če bi bil/-a šport, bi bil/-a itd.,
- če bi bil/-a poklic, bi bil/-a itd.

Listek so vrgli v škatlo. Vsak je nato izžrebal enega in poskušal ugotoviti, komu pripada. Potencialno nadarjeni učenec si je za barvo izbral črno, za žival morskega psa, za šport nogomet in za poklic računalničarja. Po srečanju smo se še pogovorili o občutkih in o pojmu različnosti.

Pomembne opazke in evalvacija dela: z izvedbo srečanja smo bili zadovoljni, saj smo v načrtovane aktivnosti vključili tudi ostale prvošolce.

Žal nam je bilo, da smo dejavnost izvedli šele zadnji šolski dan, saj bi sicer lahko pripomogli k boljši razredni klimi ter prisostvovali interakciji med nadarjenim učencem in njegovimi sošolci.

V prvem sklopu je učenec spoznaval samega sebe, svoja čustva, talente in močna področja ter krepil svojo samopodobo. Priznal je, da se najraje druži z družinskimi člani, saj se v družini počuti sprejetega. V razredni skupnosti opaža, da se nekateri nočejo igrati z njim oz. se raje družijo z ostalimi sošolci. Zaveda se svoje različnosti. Odsotnosti druženja s sošolci ne čuti kot nekaj negativnega in pravi, da se najraje igra sam. Izoliranje od ostalih vrstnikov je namreč ena izmed značilnosti, tipična za nadarjene učence.

V drugem delu pa so učenci spoznavali svoje sošolce. Obenem so spoznali, da se med seboj razlikujejo, pa vendar je treba vsakega posameznika spoštovati.

V nadaljevanju bi morali izvesti več vodenih socialnih iger, da bi razredna skupnost postala bolj kohezivna in bi se vsi člani v njej počutili sprejete.

Dvanajsto srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: miselno-spoznavno (spomin)

Tema: Prevozna sredstva

Cilji: učenec:

- opiše različna prevozna sredstva ter njihovo vlogo v prometu in okolju;
- išče podobnosti in razlike med prevoznimi sredstvi;
- razvršča prevozna sredstva glede na skupne lastnosti (velikost, način pogona, način premikanja);
- vrednoti vzroke za onesnaževanje.

Učne metode: metoda pogovora, metoda razlage, metoda opazovanja, metoda dela s slikovnim gradivom, didaktična igra

Učne oblike: frontalna, individualna, delo v paru

Učna sredstva in pripomočki: didaktična igra spomin na temo prevozna sredstva

Opis dejavnosti: S pomočjo slikovnega gradiva (kartončki s fotografijami prevoznih sredstev) je učenec poimenoval in opisal različna prevozna sredstva (vlak, avtobus, avto, rikša, tramvaj, kolo, motorno kolo, podmornica, cepelin, helikopter, letalo, metro, tovornjak, ladja, kočija, kajak, motorne sani, traktor, zračni balon itd.). Izraze za nekatera vozila je poznal samo v italijanščini (zračni balon, kočija, podmornica in tovornjak), za nekatere izraze pa je slišal prvič (motorne sani, rikša, cepelin).

Učenca smo vprašali, katero vozilo lahko prevaža največ potnikov in katero najmanj. Pravilno je ugotovil, da največ potnikov lahko prevaža letalo, najmanj pa kolo, traktor in kajak.

Učencu smo postavili nalogo, naj sličice razvrsti v tri kolone glede na namen prevažanja (vozila, namenjena za prevažanje ljudi, vozila, namenjena za prevažanje živali, in vozila, namenjena za prevažanje različnih tovorov).

Podobno je učenec moral razvrstiti prometna sredstva glede na prostor premikanja (kopenska oz. cestna in tirna vozila, vodna vozila ter zračna vozila). Učenec je vozila nato razvrstil glede na pogon (električni pogon, pogon na goriva, pogon na veter ali vodo ter na delovanje s človeško silo).

Najbolj zanimivo vozilo se mu je zdela podmornica, za katero je želel vedeti, kdaj so jo izumili in kako sploh deluje. Informacije smo skupaj poiskali na spletu.

Sledila je druga dejavnost: na mizo smo postavili vse slike tako, da jih je učenec lahko videl. Nato smo mu povedali neko trditev (z njim se lahko pripeljemo v šolo, ima več kot štiri kolesa, uporabljali so ga tudi pred osemdesetimi leti, lahko prevaža več kot

devet potnikov, ne onesnažuje okolja). Slike s prevoznim sredstvom, za katere ni veljal posamezen opis, je moral odstraniti. Največ težav je imel pri trditvi, vezani na prevažanje v preteklosti. Vedel je, da so nekatera vozila modernejša od drugih, nima pa časovne predstave, kdaj je človek začel uporabljati posamezno prevozno sredstvo.

Sledil je pogovor o onesnaževanju. Učenec je pri tem rad sodeloval, saj je poznal stroko. Rekel je: »Enkrat sem vidu en documentario, ki so eni nardili docciu in je prišla ven črna voda od smog. In pole vedno u dokumentario je kazalo, da so bli gabbiani v morju umazani s petrolio (Nekoč sem videl dokumentarec, ki je kazal, da je med tuširanjem pritekla črna voda zaradi onesnaženega zraka. V dokumentarcu je kazalo tudi, da so bili galebi v morju umazani s petrolejem).« Omenil je tudi, da danes obstajajo tudi avtomobili, ki so okolju prijazni: »Zdaj obstajajo avti električni, tipo Tesla. Ki en modello je super figo, ki se oprejo vrata po gor. In tisti ne onesnažujejo, zakaj jih ricarichiraš na eletriku (op. a.: danes obstajajo tudi električni avtomobili, kot je Tesla. En model je zelo lep, ker se vrata odpirajo navzgor. Taki avtomobili pa ne onesnažujejo, ker jim polniš baterije na elektriko).«

Učencu smo dali barvice in list ter mu povedali, naj nariše prevozno sredstvo, s katerim bi se rad vozil.

Slika 10: Moje prevozno sredstvo – učenčev izdelek.

Obrazložil je, da bi rad imel posebno raketo, ki ima neomejeno količino goriva (»carburante infinito«), da se lahko z njo vozi vsak dan. Z njo bi odpotoval na planet, na katerem se nahaja lunapark. Raketa ima stekleno šipo, v notranjosti pa bi se nahajala ogromna hiša in zraven še trgovina z bonboni ter igračami, ki bi jih lahko vzeli

zastonj. Tam bi si učenec priskrbel tudi tablični računalnik, ki ima naložene vse videoigrice.

V zaključnem delu smo igrali didaktično igro spomin in se pomerili v iskanju parov, ki sta jih sestavljali fotografija in napisana beseda za vsako vozilo. V vseh treh ponovitvah nas je učenec premagal.

Pomembne opazke in evalvacija dela: srečanje je vključevalo medpredmetno povezovanje med slovenščino (bogatenje besedišča), matematiko (razvrščanje, urejanje), naravoslovjem (onesnaževanje) in zgodovino (življenje nekoč). Vse je potekalo prek sproščenega pogovora in didaktičnih iger, prek katerih je učenec usvojil nova znanja. Na srečanju je bilo opaziti več značilnosti nadarjenih učencev, med katerimi so bili najbolj razvidni sposobnost fleksibilnega razmišljanja, izreden spomin in uživanje v zmagi.

Učenčeva sposobnost fleksibilnega razmišljanja se je izkazala pri iskanju podobnosti in razlik med vozili. Učenec ima izreden spomin, ki je prišel na dan pri zaključni didaktični igri. Zapomnil si je, kje je bila postavljena vsaka sličica. Slednje je povezano tudi z izredno razvito vidno-prostorsko spodobnostjo učenca.

Opazili pa smo, da učenec še nima razvitega občutka za časovne enote, kot so leta oz. desetletja. Ne zna si predstavljati, kako so živeli ljudje v preteklosti in s katerimi prevoznimi sredstvi so se premikali.

Odkrili smo, da učenca zanimajo avtomobili. Pri fotografiji avtomobila nam je znal povedati znamko in model. Na poti od parka do doma pa je za vsak parkirani avtomobil povedal znamko, za nekatere primere pa tudi model.

Trinajsto srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: motivacijsko, miselno-spoznavno

Tema: Zorni koti

Cilji: Učenec oblikuje in opazuje različne konstrukcije ter z uporabo ustreznih izrazov sporoči lego objektov v fizičnem prostoru glede na subjekt ali glede na druge predmete/osebe.

Učne metode: metoda pogovora, metoda razlage, metoda opazovanja, metoda dela s slikovnim gradivom, didaktična igra

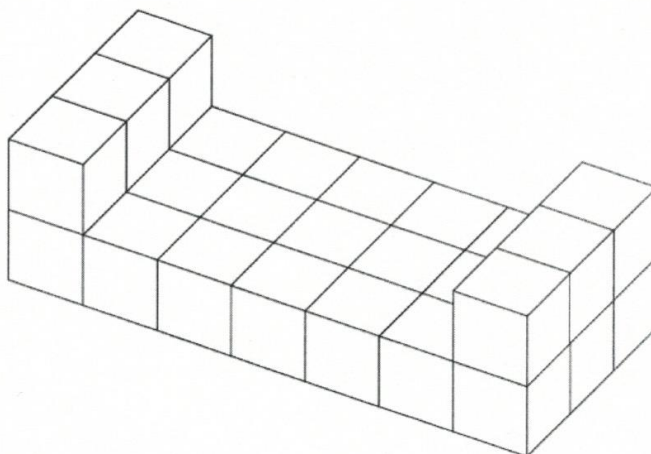
Učne oblike: frontalna, individualna

Učna sredstva in pripomočki: lego kocke, naloge iz Invalsija

Opis dejavnosti: Pripravili smo dejavnosti z lego kockami, saj nam je učenec predhodno povedal, da se zelo rad igra z njimi. Priskrbeli smo mu lego kocke, s katerimi je izdeloval različne zgradbe. Spraševali smo ga, koliko kock je uporabil za gradnjo izdelka. Pogovarjali smo se, kako izgledajo konstrukcije, če jih gledamo od zgoraj. Nato smo mu naročili, naj izdela dve zgradbi, ki bosta iz ptičje perspektive videti enaki, različni pa iz stranskega pogleda. Učenec je dognal, da mora paziti na obliko in barvo zgornje plasti izdelkov.

Nato smo mu ponudili izbor različnih nalog, ki smo jih povzeli iz Invalsija iz minulih let.

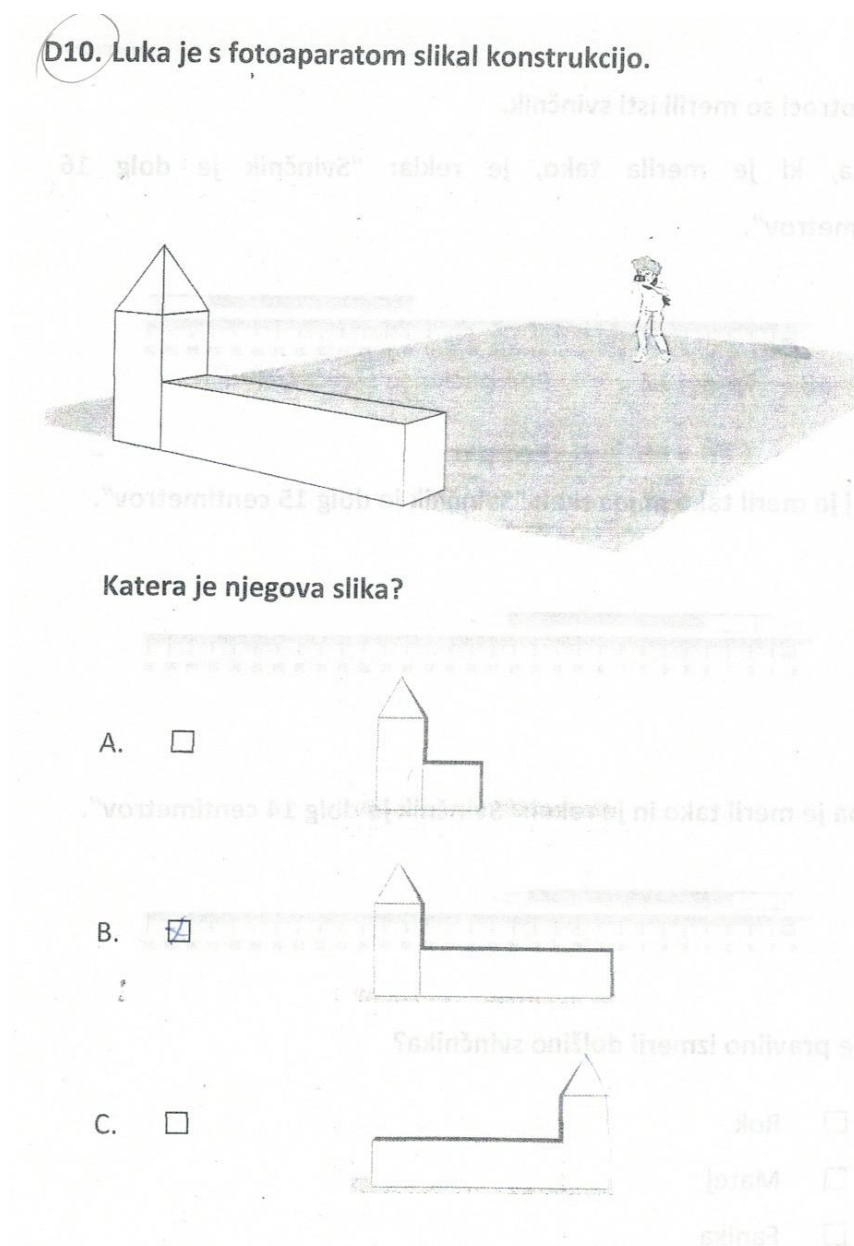
D14. Iz kolikih kock je sestavljen naslednji predmet?

Slika 11: Predmet iz kock – naloga (Invalsi matematike, 2. razred, 2010).

Učenec je pravilno ugotovil, da je predmet sestavljen iz 27 kock, in obrazložil, da je treba šteti tudi tiste kocke, ki jih na sliki ne vidimo.

Naslednji nalogi sta predvidevali sposobnost opazovanja iz drugega zornega kota.

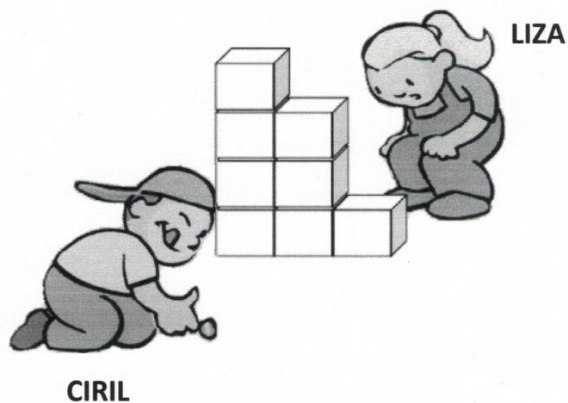

Slika 12: Perspektiva – naloga (Invalsi matematike, 2. razred, 2015).

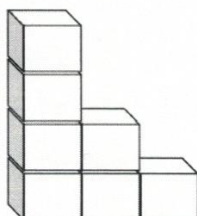
Učenec je podal napačen odgovor. Za boljše razumevanje in lažjo predstavo smo mu obrazložili na konkretni ravni z uporabo lego kock. Nato smo mu dali še drugo nalogo, ki pa jo je pravilno rešil.

**D10. Ciril in Liza se igrata, eden je nasproti drugemu.
Skupaj sta zgradila konstrukcijo iz kock.**

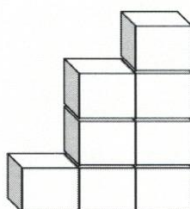
M1302D1000

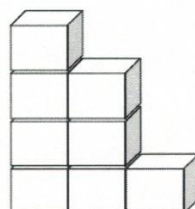
Kakšno konstrukcijo vidi Liza?

A. ☐

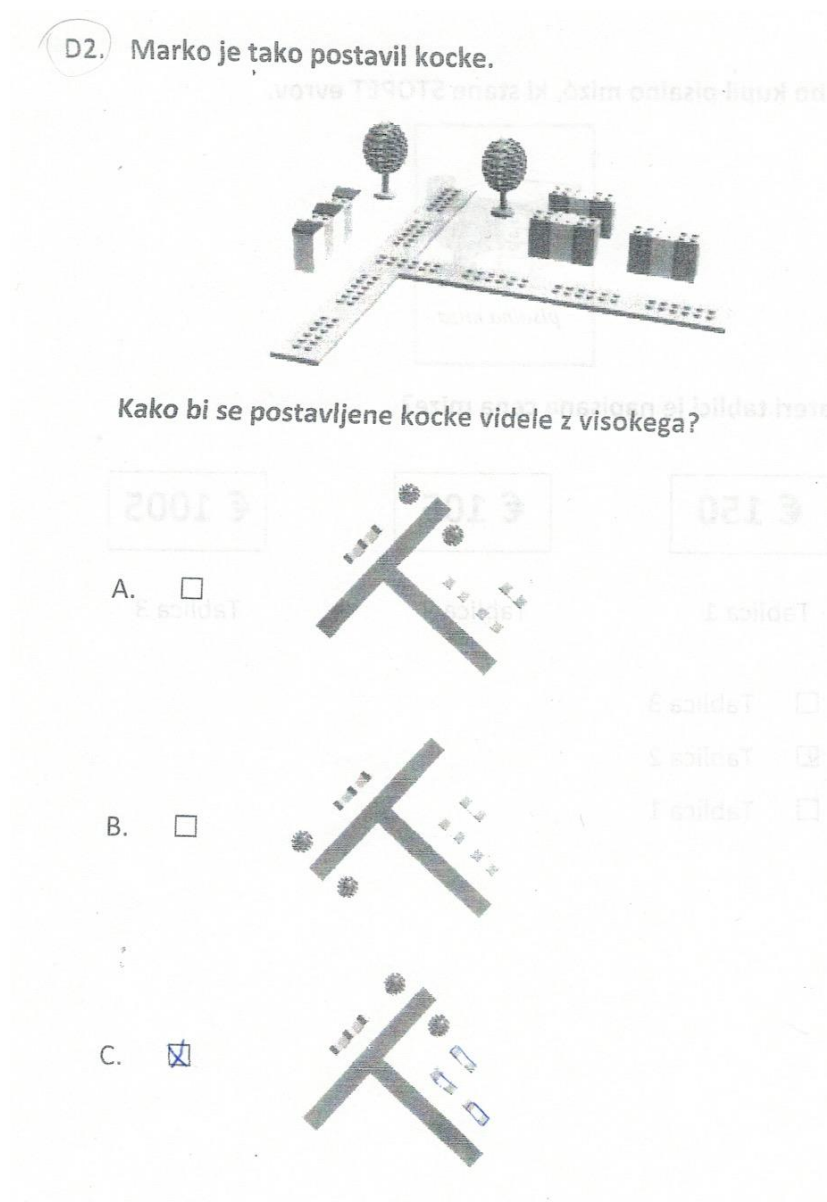
B. ☒

C. ☐

Slika 13: Konstrukcija iz kock – naloga (Invalsi matematike, 2. razred, 2013).

Sledila je še naloga, kjer je učenec moral ugotoviti, kako je neka postavitev izgledala v tlorisu. Učenec je označil pravilen odgovor in ga utemeljil.

Slika 14: Tloris – naloga (Invalsi matematike, 2. razred, 2014).

Pomembne opazke in evalvacija dela: Povezava med igro (lego kocke), matematičnimi prvinami (štetje, zaporedja, razmerja) in prostorsko-vizualno komponento (prikaz z različnih zornih kotov) se je za učenca izkazala zelo motivacijsko. Učenec je bil za načrtovane dejavnosti zelo navdušen: zabaval se je pri oblikovanju različnih konstrukcij, pa tudi pri nadaljnjem delu z učnimi listi.

Učenec ima razvito prostorsko-vizualno zmožnost, kar se je izkazalo predvsem v sestavljanju različnih konstrukcij. Dlje časa je bil zatopljen v delo in nam sproti razlagal, kaj gradi. Izražanje intenzivnega interesa in sposobnost osredotočanja na posamezno delo sta namreč dve tipični značilnosti nadarjenih učencev.

Štirinajsto srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: miselno-spoznavno

Tema: Zrcaljenje

Cilji: učenec:

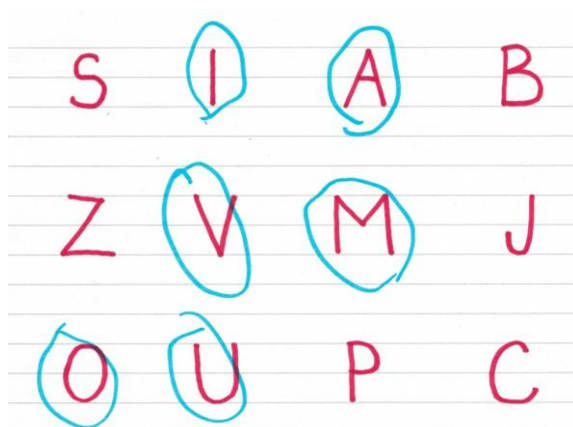
- zrcali črke in predmete;
- spoznava bankovce in kovance ter operira z denarjem.

Učne metode: metoda pogovora, metoda razlage, metoda opazovanja, metoda dela z učnim listom, metoda dela s konkretnim materialom.

Učne oblike: frontalna, individualna, delo v paru

Učna sredstva in pripomočki: (plastični) evri, učni listi z nalogami

Opis dejavnosti: Z učencem smo se pogovarjali, kako izgledamo, ko se pogledamo v ogledalo. Ugotovil je, da so napisi v ogledalu »obrnjeni« oz. zrcaljeni. Na list smo mu napisali nekaj črk in mu naročili, naj obkroži vse črke, ki izgledajo enake, ko jih pogledamo v zrcalu.

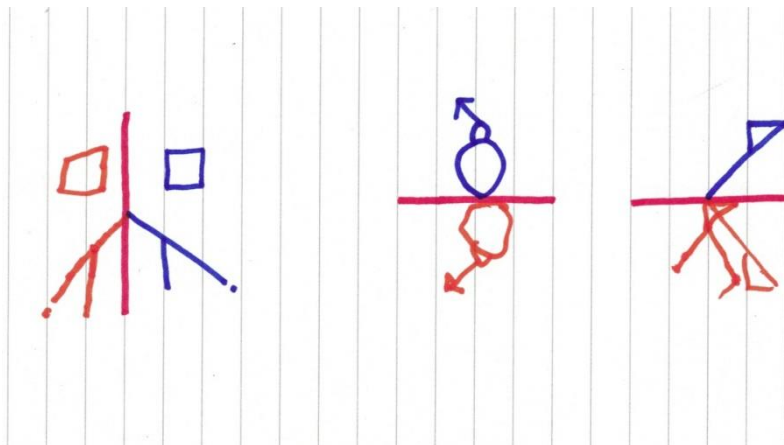

Slika 15: Črke v zrcalu.

Nato smo rekli, naj s tiskanimi in nato še s pisanimi črkami napiše svoje ime na list.⁷ Učenec je izvršil nalogo tako, da je sprva napisal ime, ne da bi ga zrcalil, in si nato z napisom pomagal pri zrcaljenju. Brez težav je zapisal zrcalno ime z velikimi tiskanimi črkami, težje mu je šlo pisanje s pisano pisavo. Nato smo še preverili pravilni zapis s pomočjo ogledala.

⁷ Zaradi anonimnosti učenca nismo priložili njegovega izdelka.

Nato smo na list narisali risbo, ki jo je moral učenec prezrcaliti čez rdečo črto.

Slika 16: Zrcaljenje čez črto – učenčev izdelek.

V nadaljevanju smo z učencem predstavili denar – evro in izvedli nekaj dejavnosti, pri čemer se je učenec rokoval z bankovci in kovanci. Igrali smo se, da smo v trgovini: učenec je štel denar, primerjal cene različnih izdelkov in storitev, zapisanih na listu, »plačeval«, pripravljaj račune s seštevanjem cen izdelkov, vračal razliko ipd.

Učenec je nato prosil, če bi se lahko prosto igral v parku. Med igranjem smo ga mimogrede vprašali, koliko Supermanov ima na majici. Začel je šteti vse Supermane, nato pa odgovoril, da jih je na sprednjem delu (do šivov ob bokih) 42. Nato si je obrnil majico in videl, da je postavitev Supermanov enaka tudi zadaj, ter izjavil: »Če jih je spredaj 42, bo tudi zadaj 42. In skupaj dela (op. a. skupaj je) 84.«

Pomembne opazke in evalvacija dela: Pri zrcaljenju se je pokazalo, da učenec brez težav prehaja iz enega zornega kota na drugega, čeprav je šlo za abstraktnije predstave. S slednjim je povezana tudi njegova sposobnost prostorske predstavljalivosti (kako zrcaliti posamezne črke).

Pri rokovanju z denarjem se je učenec izkazal v hitrosti seštevanja in odštevanja tudi večjih vsot. Z denarjem je učenec operiral tudi z decimalnimi števili oz. s centi in s tem dokazal, da ima razvit pojem količine ter da razume odnose med evri in centi. Zanimivo se nam je zdelo, da se je pri pripravi določene vsote denarja želel najprej znebiti manjših kovancev (namesto kovanca za 1 evro je pripravil štiri kovanice po 20 centov in dva po 10 centov).

Dve izmed učenčevih značilnosti sta tudi sposobnost prostorske predstavljalivosti in sposobnost logičnega zaključevanja, ki se je na srečanju manifestirala pri štetju Supermanov na majici. Učenec je sklepal, da mu zaradi enake postavitve figur na

sprednjem in zadnjem delu majice ni treba prešteti vseh, pač pa le sprednji del in nato pomnožiti z dva.

Petnajsto srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: miselno-spoznavno (ustvarjalno mišljenje)

Tema: Vsiljivci

Cilji: Učenec razvija ustvarjalnost in divergentno razmišljanje.

Učne metode: metoda pogovora

Učne oblike: individualna

Učna sredstva in pripomočki: kartončki z nalogami

Opis dejavnosti: Učenec se je najprej preizkusil v pantomimi: izbral si je žival ali osebo ter jo skušal prikazati z obnašanjem in kretnjami. Mi pa smo ugibali, koga ali kaj predstavlja. Nato smo zamenjali vloge. V nadaljevanju smo učencu ponudili kartončke. Izžrebal je enega in rešil nalogo.

Prva naloga se je glasila: Poišči vsiljivca: RIM, GORICA, MILAN, LJUBLJANA, TRST. Pričakovali smo odgovor »Ljubljana«, ker se ne nahaja v Italiji. Učenec pa je obkrožil Milan. Ko smo ga prosili za pojasnilo, je dejal: »Eh, Milan, ker je squadra di calcio (op. a. nogometna ekipa) in ne kraj.«

Druga naloga: Poišči vsiljivca: RUMENA, ČRNA, RJAVA, RDEČA. Učenec je odgovoril, da rumena, ker je svetla barva. Sicer smo pričakovali odgovor črna, ker se ne začne s črko R.

Na tretjem kartončku je pisalo: Sestavi zgodbico iz spodnjih besed: COPATA, OGENJ, RAKETA, ŠKRAT.

Učenec sprva ni želel sodelovati. Želel je v park na igrala. Nato je dejal, da si bo izmislil zelo zelo kratko zgodbo: »Mama je bila jezna in je vrgla copato v zrak. In pole (op. a. potem) je prišla raketa, ki jo je vozil en lump škrat, in potem je padla na zemljo in je primla ogenj (op. a. se je vnela).«

Po igranju smo se z učencem igrali še kimovo igro. Na mizo smo postavili 20 različnih predmetov. Učenec si jih je pol minute ogledoval, nato pa smo mizo ogrnili z brisačo. Učenec je moral v dveh minutah povedati vse predmete. Spomnil se jih je le 17, nato pa dvigal brisačo, da bi na skrito pogledal, kaj je pozabil. Nato smo preverili njegove odgovore in pogledali, kaj je še manjkalo.

Igro smo nadgradili tako, da si je učenec 20 sekund ogledoval postavitev predmetov na mizi, nato pa je zamižal, mi pa smo odmaknili en predmet. Učenec je moral ugibati, kateri predmet manjka. Pri vseh petih ponovitvah je učenec pravilno ugotovil, kateri predmet smo odmaknili. Nato je želel še nas preizkusiti, zato smo zamenjali vloge.

Pomembne opazke in evalvacija dela: V uvodnem delu se je učenec zabaval, ker je pri pantomimi lahko pretiraval s kretnjami in gibi. Opazili smo, da je bil pozoren tudi na malenkosti, na primer: ko je oponašal plavalca, ni začel takoj »plavati«, pač pa si je najprej nadel kopalno kapo in očalca, skočil v vodo in šele nato začel plavati.

Pri nalogah, ki so spodbujale fleksibilno mišljenje, je učenec razvil izjemne asociacije, ki jih nismo predvidevali. Slednje so bile povezane z njegovim svetom in interesi (npr. nogomet).

Opazili smo, da ne mara dejavnosti z besedno-jezikovnega področja, pri katerih si mora izmisliti zgodbo in jo povedati ali napisati. Take naloge mu predstavljajo frustracijo in ga vznemirjajo. Veliko raje ima aktivnosti, pri katerih mora uporabljati spomin. Kimovo igro je na primer vzel kot izziv; videti je bilo, da se je pri slednji maksimalno potrudil in užival. Zaradi izrednega spomina in dobre vizualne predstave se je pri dejavnosti odlikoval.

Šestnajsto srečanje s potencialno nadarjenim učencem

Področje: miselno-spoznavno (spomin)

Tema: Urimo spomin

Cilji: Učenec uri vizualni spomin.

Učne metode: metoda pogovora, metoda razlage, metoda opazovanja, metoda dela s slikovnim gradivom, didaktična igra

Učne oblike: frontalna, individualna, delo v paru

Učna sredstva in pripomočki: kartončki Zapomnim si, igra štiri v vrsto

Opis dejavnosti: Predhodno smo pripravili igro Zapomnim si in učencu podali navodila. Vzeti je moral kartico in si jo 30 sekund pozorno ogledovati ter si zapomniti čim več podrobnosti. Ko je čas potekel, je kartico odložil, mi pa smo mu postavili vprašanje. V nadaljevanju bomo predstavili vprašanje in učenčev odgovor za vsak kartonček posebej.

Slika 17: Igra Zapomnim si, kartonček 1.

Vprašanje: S kakšno barvo je napisana beseda gora?

Odgovor: Z rdečo.

Nato smo ga vprašali, ali se spomni še barve za ostale besede. Povedal je, da je »risanka« napisana z zeleno in »balon« z oranžno, za »drevo« se ni spomnil barve.

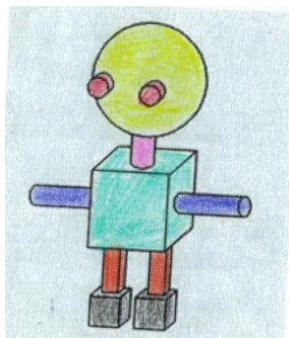

Slika 18: Igra Zapomnim si, kartonček 2.

Učenec si je ogledal kartonček in na glas prebral število (dvaindvajset tisoč petsto triinšestdeset).

Vprašanje: Kolikšna je vsota vseh števk?

Obrazložimo mu, da je vsota rezultat pri seštevanju. Nato nas je vprašal, ali lahko dobi pisalo in list. Učenec je število najprej zapisal, nakar je še izračunal in povedal, da je vsota vseh števk 18.

Slika 19: Igra Zapomnim si, kartonček 3.

Vprašanje: Koliko teles ima igrača?

Učenec je v mislih seštel in odgovoril, da je vseh teles devet.

Vprašali smo ga, kateri deli telesa so to. Odgovoril je: »1 glava, 2 oči, 1 telo, 2 roki, 1 vrat in 2 nogi.«

Ko smo ga opomnili, da je še nekaj pozabil, se je hitro spomnil, da je pozabil še na čevlja.

Slika 20: Igra Zapomnim si, kartonček 4.

Vprašanje: Koliko rož je v vazi?

Odgovor: »Prav noter 3, ma na vazi so še 6 narisane.«

Slika 21: Igra Zapomnim si, kartonček 5.

Vprašanje: Kakšne barve so čevlji najnižje deklice?

Odgovor: »Mislim viola (op. a. vijolični), hmm, ali celeste (op. a. sinji).«

Slika 22: Igra Zapomnim si, kartonček 6.

Vprašanje: Katere šolske potrebščine so prisotne na sličici?

Odgovor: »Neee, sem bil siguren, da me vprašaš, koliko kaže ura. Nisem gledal potrebščin.«

Ko smo ga spodbudili, naj pomisli, nam je rekel, da so na sliki škarje, peresnica in barvice, nato pa nam je vzel kartonček iz rok, ga pogledal ter dodal še ostale potrebščine, ki jih ni omenil.

Po krajšem odmoru smo se z učencem igrali še igro štiri v vrsto, pri kateri je bil dvakrat zmagovalec, dvakrat pa poraženec. Potem smo se prosto igrali v parku.

Pomembne opazke in evalvacija dela: Med srečanjem smo se večkrat začudili učenčevi vidno-prostorski zmožnosti in njegovemu spominu. Kljub kratkotrajni koncentraciji je sposoben natančnega opazovanja in pomnjenja. Presenetilo nas je tudi učenčevo poznavanje števil preko tisočice.

Didaktično igro Zapomnim je šestletni učenec vzel kot izziv. Med opazovanjem sličic je že vnaprej skušal predvideti vprašanje, ki je sledilo ogledu. Motilo pa ga je, ko si česa ni zapomnil (primer šolskih potrebščin), na kar se je zelo grobo odzval (vzel nam je kartonček iz rok).

Pri igri štiri v vrsto je bil presrečen, ko nas je premagal, in v zmagi užival.

7. Intervju z učiteljicami

V nadaljevanju predstavljamo rezultate, pridobljene s pomočjo analize polstrukturiranih intervjujev (odgovori so v prilogah 5, 6 in 7), ki smo jih izvedli s tremi učiteljicami, ki poučujejo v vzgojno-izobraževalni ustanovi, kjer se šola potencialno nadarjeni učenec. Ta del smo dodatno razdelili na tri dele:

1. poznavanje področja nadarjenosti in strokovna usposobljenost učiteljev za odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,
 2. prepoznavanje in delo z nadarjenimi učenci v vzgojno-izobraževalni ustanovi,
 3. težave in potrebe učiteljev na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci na slovenskih šolah v Italiji,
1. poznavanje stroke glede nadarjenosti in strokovna usposobljenost učiteljev za odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci

Učiteljica 1, učiteljica 2 in učiteljica 3 (v nadaljevanju U1, U2 in U3) pri naštevanju značilnosti nadarjenih učencev omenjajo samo nekatere. Poudarjajo predvsem tiste, ki se vežejo na kognitivne sposobnosti učenca: hitro dojetje snovi, reševanje nalog brez napak, zanimanja za posamezna področja. Priznavajo, da se pri odkrivanju nadarjenih učencev poslužujejo »intuicije«. Dve učiteljici pravita, da je za nadarjene učence značilno to, da se lotijo reševanja problemov na neobičajen način oz. s posebno strategijo, ki se razlikuje od večine ostalih sošolcev; kljub navidezni raztresenosti med poukom dosegajo visoke rezultate.

Učiteljici 2 in 3 poznata razliko med nadarjenim, talentiranim in učno uspešnim učencom: U2 pravi, da »talentiran ima talent na enem področju; nadarjen je brihten, inteligenčen na vseh področjih; učno uspešen pa je tisti, ki se uči, se pripravlja, je vesten, marljiv in potem ima tudi dobre uspehe«. Tudi U3 ima podobno predstavo o treh skupinah: »Nadarjeni so močni na vseh področjih in se jih prepozna tudi po načinu razmišljanja, ker se bistveno razlikujejo od ostalih. Talentirani so uspešni bolj na enem področju, na primer v športu, v ročnih spretnostih, v določenem jeziku ipd. Učno uspešni so zelo marljivi otroci, ki so tudi ambiciozni, sledijo, se zelo trudijo, vse poslušajo v šoli, naredijo vse do potankosti in po navadi takim pomagajo doma tudi starši, ker želijo imeti čim boljši uspeh.« U1 pa je sicer sprva rekla, da ločuje med tremi tipologijami učencev, čeprav smo med pogovorom opazili, da je pri njej zaznavna terminološka zmeda, ko pravi: »/.../ imam učence, ki so precej nadarjeni, predvsem na matematičnem področju, ne vem, če so prav talenti; po mojem niso prav nadnadarjeni, so pa talentirani.«

Na vprašanje, ali obstajajo tudi učno neuspešni učenci, U1 in U2 pritrdilno odgovarjata in povesta, da se učitelji s takimi učenci pogosto ne ukvarjajo, saj jih s težavo prepoznajo – osredotočajo se le na vsebine in rezultate, talente pa spregledajo. U3 pa je mnenja, da zelo učno neuspešnih učencev v nižjih razredih osnovne šole skorajda ni, saj si znajo nadarjeni učenci pomagati, da se prebijejo do

dobrega uspeha (pa čeprav ne do odličnega), v višjih razredih pa, ko pride učenje do izraza, se lahko izkažejo za učno neuspešne.

Vse tri učiteljice ocenjujejo svojo strokovno usposobljenost na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci kot zelo slabo. U1 omenja, da je sicer nekoč sledila predavanju o nadarjenosti, se pa ničesar ne spominja, saj je bilo to pred več kot petnajstimi leti. U2 pa pravi, da tudi med študijem na tržaški univerzi ni nikoli slišala za nadarjene otroke.

2. prepoznavanje in delo z nadarjenimi učenci v vzgojno-izobraževalni ustanovi

U1 je mnenja, da se v državnih smernicah omenjajo nadarjeni učenci, sama pa je o tem slabo osveščena. U2 in U3 priznavata, da ne poznata italijanskih programskih in zakonodajnih izhodišč s področja nadarjenosti. Vse tri učiteljice obrazložijo, da je v Italiji velik poudarek na otrocih s posebnimi potrebami, za katere naj bi se izvajali diferenciacija in individualizacija. O tem priča tudi U1, ko pravi: »Na žalost se v zadnjih letih opaža, da so se določene učne težave ojačile in postale bolj pogoste, zato so se naše izobraževanje, naša usmerjenost, naša koncentracija zbrali na teh učencih in sledimo njim, za disleksijo in disgrafijo in tudi disortografijo in diskalkulijo pri matematiki. Na žalost smo se osredotočili na te učence; z vidika izobraževanja učiteljev smo se bolj posvetili temu, ampak nadarjenim se ne posvečamo, kot bi bilo potrebno /.../.«

Podobno ugotavlja tudi U3, ko pravi, da se veliko poudarja individualizacija, da se manj uspešnim učencem prilagodi delo, in dodaja, da smo pri delu z nadarjenimi učenci »prepuščeni samim sebi in nihče ne kontrolira našega dela in nas ne spodbuja ter sploh nimamo nikogar, do katerega se lahko obrnemo za pomoč pri delu s takimi učenci«.

Vzgojno-izobraževalno delo za nadarjene učence je torej prepuščeno volji in pazljivosti posameznega učitelja. U2 dodaja, da vodstvo šole »na sejah vedno poudarja, naj pazimo na talentirane, na tiste, ki se v razredu dolgočasijo itd., ampak potem ni nič konkretnega; vsak učitelj ravna po svojem občutku«.

Kot priznavajo vse tri učiteljice: vzgojno-izobraževalna ustanova ne izvaja nobenih dejavnosti za spodbujanje nadarjenosti. Nobena izmed treh učiteljic ne izvaja kakršnihkoli posebnih strategij pri delu z nadarjenimi učenci in se ne poslužuje nobenih didaktičnih pripomočkov. Vse tri učiteljice učencem, ki hitro opravijo delo, nalagajo še dodatne naloge, ki so sicer višjega kognitivnega nivoja. U2 pravi, da za to dodatno delo nima nič načrtovanega in ne sledi nobenim programskim izhodiščem. U1 omenja, da je

pred leti imela v razredu primer dveh nadarjenih učencev, ki so jima učitelji nudili možnost predmetne akceleracije; dandanes pa se to v vzgojno-izobraževalni ustanovi ne izvaja več.

3. težave in potrebe učiteljev na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci na šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji

Glede na odgovore intervjuvank lahko strnemo, da se učitelji v šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji soočajo predvsem z lastno nekompetentnostjo pri delu z nadarjenimi otroki. Izpostavljajo, da ne vedo, kako ravnati z nadarjenimi učenci, kako jih motivirati in jim pomagati. Pogrešajo predavanja in izpopolnjevanja na področju nadarjenosti, da bi spoznale, kako se odkriva in dela s tovrstno skupino otrok. U3 pravi: »Ne vem točno, kako bi pomagala nadarjenemu učencu, kako bi razvijala njegove sposobnosti, da ne bi njegov potencial stagniral« ter si želi konkretnih primerov, ko »strokovnjak na tem področju oriše nadarjenega učenca in pove, kako z njim ravnati, kaj bi lahko delali z njim, kako pristopiti itd.«.

U2 na koncu še dodaja: »Prav ta intervju, ta pogovor je en izziv, da si pogledamo malo, kaj obstaja na tem področju, tudi kot metode, kako tudi druge države na tem področju delujejo, če že v Italiji ne, recimo v bližnji Sloveniji, in je en izziv zato, da se poglobimo tudi v poznavanju in prepoznavanju takih učencev.«

3.5 Razprava in evalvacija

Izvedbo srečanj s potencialno nadarjenim učencem ocenjujemo kot zelo pozitivno. Že od prvega srečanja smo si pridobili njegovo zaupanje, kar se je kazalo predvsem v odkritosrčnosti in zaupnem odnosu, ki ga je imel do nas. Čeprav nam je učiteljica povedala, da je z neznanci precej zadržan, je bil med dejavnostmi zelo zgovoren in sproščen.

Opazili smo, da je učenčeva motivacija za šolsko delo pomanjkljiva. Brinar Huš (2006) slednje povezuje z dolgočasjem pri pouku in opozarja, da nadarjeni učenci težko prenašajo rutinske naloge. Avtorica poudarja, da mora biti izbor dejavnosti raznolik; načrtovane naloge naj bi imele motivacijsko vrednost in naj bi predstavljale izziv za učenca.

Pri načrtovanju OIN smo upoštevali omenjene smernice in poskrbeli, da bi bile dejavnosti čim bolj raznolike in bi vključevale vsa področja nadarjenosti ter mnogotere vrste inteligentnosti.

Učenec se je najbolje izkazal na miselno-spoznavnem področju, predvsem pri nalogah, pri katerih so prišli do izraza divergentno in logično mišljenje, sposobnost sklepanja, nenavadna domišljija, natančnost opazovanja in dober spomin.

Manj je bil uspešen na učno-storilnostnem področju, zlasti pri nalogah, ki so predvidevale solidno znanje slovenskega jezika. Opazili smo, da čeprav je učenec dvojezičen, pri njem dominira italijanščina; učenec razmišlja v italijanskem jeziku, nato pa misel prevede v slovenščino. Zaradi skromnega besedišča je imel težave pri nalogah s področja fleksibilnega mišljenja, npr. pri besednih igrach oz. jezikovnih povezavah. Učenec se je zavedal, da je na tem področju bolj šibek, zato je večkrat kategorično zavračal dejavnosti, ki so zajemale besedno-jezikovno raven. Ferbežer (2008) med socialne in čustvene značilnosti nadarjenih uvršča tudi težnjo k perfekcionizmu, Reis in Renzulli (2004) pa opozarjata, da imajo učenci, ki stremijo k perfekcionizmu, zelo visoka pričakovanja do sebe in svojega okolja. Ko kljub svojim sposobnostim ne zmorejo doseči izjemnih rezultatov, se lahko odzovejo depresivno oz. postanejo anksiozni, kar jih lahko privede do neuspeha. Menimo, da se je učenec negativno odzval na naloge, ki so preverjale jezikovne kompetence, ker se je zavedal, da je na tem področju šibek. Da ne bi porušil naših pričakovanj in zaradi strahu pred neuspehom, je aktivnosti s tega področja zavračal.

Iz izbora načrtovanih dejavnosti so mu najbolj ležale tiste, pri katerih se je počutil kompetentnega in pri katerih je vedel, da bo uspešen. Šlo je predvsem za naloge z logično-matematičnega področja. Pri slednjih je prišla do izraza učenčeva kognitivna sposobnost, ki vidno izstopa med sposobnostmi ostalih vrstnikov.

Radi bi izpostavili nekaj ključnih karakteristik, ki smo jih opazili na srečanjih in ki so značilne za matematično nadarjene učence. Učenec je kazal zanimanje za števila, količine in odnose med količinami. Učenec ima razvit pojem količine, kar je bilo razvidno pri operiranju in igranju s števili, večjimi od sto. Loteval se je tudi abstraktnejših nalog, kot so računanje z decimalno vejico, prenos tridimenzionalne figure na dvodimenzionalni prostor – list, zrcalno pisanje in risanje ipd. Pri nalogah je uporabljal reverzibilno mišljenje. Razumel je, da sta seštevanje in odštevanje nasprotni operaciji, ter je bil sposoben samostojno presoditi, kdaj naj uporablja eno in kdaj drugo. Čeprav simbolnega zapisa množenja še ni uporabljal, se je množenja loteval kot seštevanja enakih seštevancev.

Pri težjih nalogah se je večkrat posluževal logičnega sklepanja. Kot primer navajamo situacijo, ko smo ga vprašali, koliko superherojev je naslikanih na majici.

Figure je preštel le na sprednjem delu (do šivov ob bokih), nato si je majico obrnil, da bi jih preštel še na drugi strani. Ko je videl, da je postavitve figur enaka tudi zadaj, je sklepal, da jih bo na hrbtni strani ravno toliko kot spredaj, zato je enaki števili kar seštel.

Probleme je reševal na poseben, originalen način. Divergentno razmišljanje se je zrcalilo v njegovih nenavadnih odgovorih. Pri reševanju problemov ni imel oblikovanih fiksnih načinov in je do njih pristopal z odprtostjo, fleksibilnostjo ter sposobnostjo izbiranja najprimernejše strategije (risanje, skiciranje, štetje s pomočjo prstov, logično sklepanje itd.). Večkrat nam je podal pravilno rešitev, ne da bi znal povedati, kako je do nje prišel. Kmetič (2012) namreč pravi, da nadarjeni učenci včasih problem rešijo intuitivno in ne znajo vedno obrazložiti, kako so prišli do rezultata.

Uporabnost matematike je videl v vsakdanjih situacijah. Povezoval je svoje znanje, da bi prišel do novih ugotovitev. Slednje se je na primer kazalo, ko je računal, koliko sekund manjka do odmora, ali ko je moral odmeriti določeno vsoto denarja: sprva je preštel vse kovance, da bi se znebil drobiža, nato pa je manjkajočo razliko dopolnil še z bankovci.

Na srečanjih je bilo zaznati tudi učenčevo sposobnost vidno-prostorskega razmišljanja. Sposoben si je bil predstavljati oblike in predmete v pravilni perspektivi, vključno z deli, ki jih v danem trenutku ni videl. Znal je oceniti velikost in imel občutek za perspektivistično razmerje med predmeti. Užival je v igrah, pri katerih je prišla na dan njegova vidno-prostorska inteligentnost, kot so igranje z lego kockami, kimova igra, spomin, štiri v vrsto ipd.

Učenec je izražal intenzivni interes do določenih tematskih vsebin (živalski svet, tehnologija, lego kocke idr.). Sposoben se je bil osredotočiti na posamezno delo tudi več časa. Med srečanji, pa tudi med odmori, je prišla do izraza njegova vedoželjnost. Rad nas je spraševal, zakaj pride do določenih fizikalnih pojavov. Informacije je hitro sprejemal in jih ohranil v spominu. Nova odkritja je povezoval z že usvojenim znanjem ter iskal podobnosti in razlike med njimi. Navdušen je bil predvsem nad tehniko in tehnologijo ter z zanimanjem opazoval, ko je kdo uporabljal orodje in druge pripomočke. Očaral ga je svet mehanike oz. delovanje različnih mehanizmov, kot sta nihalna ura in klavir.

Pri navezovanju socialnih stikov z vrstniki ima nekaj težav, saj ga slednji večkrat ne razumejo in ga imajo za posebnega. Med odmori se najraje igra sam. V razredu so mu ljubše naloge in igre, pri katerih mu ni treba sodelovati s sošolci. Dobro se razume

le z nekaj sošolci, ki pa jih ne uvršča med prijatelje. Omenjene socialne težave so sicer značilne za nadarjene učence, saj pridejo na dan zaradi neenakomernega razvoja med njimi in vrstniki. Ferbežer (2008) pri tem izpostavlja, da sta za nadarjene učence značilni nesprejetost ali celo izoliranost in antisocialno vedenje.

O učenčevi nadarjenosti pričajo tudi nekatere druge lastnosti, ki jih različni avtorji pripisujejo dvojno uspešnim nadarjenim učencem. Slednje se povezujejo z učenčevim odnosom do dela med rednim vzgojno-izobraževalnim procesom. Tako na individualnih srečanjih kot med poukom v razredu smo pri učencu opazili občasno raztresenost in znake hiperaktivnosti, kot so pozibavanje na stolu, mahanje in udarjanje z roko ob klop, tolčenje z nogo ob tla itd. Če je učencu delo ležalo, je bil za to tudi motiviran, drugače pa je delo zavlačeval, gledal v zrak, se oziral po učilnici, prehajal na druge tematike, se igral s šolskimi potrebščinami, spraševal, kdaj lahko gre stran, ipd. Večkrat smo ga spodbujali, da bi načrtovane dejavnosti izvedli do konca. Zanimive so se nam zdele določene reakcije, na primer, kako se je izognil odgovoru na vprašanje, kaj bi naredil, če bi imel krila. Rekel nam je, da bi krila daroval bratu in naj kar njega vprašamo, kaj bo s krili počel. Na tak način se je želel izmuzniti vsakršni utemeljitvi.

Neilhart in Betts (1988, v Juriševič, 2012) sta izdelala šest profilov nadarjenih učencev, med katerimi sta opisala tudi dvojno izjemne. Med značilnosti teh učencev sta avtorja uvrstila tudi nekatere, ki se zrcalijo v učencu, vključenem v našo raziskavo: dvojno izjemen učenec zavlačuje z delom, je nedosleden pri šolskem delu, daje vtis povprečnosti oziroma nižjih sposobnosti, lahko je moteč in ne dela, je neorganiziran, dobro rešuje težave, rad ima novosti in kompleksnosti. Lovecly (2003, v Rostohar, 2012) pa pravi, da so otroci, ki divergentno razmišljajo, slabo organizirani, raztreseni in zamišljeni, kar se odraža ravno v šoli.

S pomočjo intervjuja smo izvedeli, da vse učiteljice na šoli niso prepoznale našega učenca za potencialno nadarjenega. Slednje pripisujemo morebitni slabi strokovni usposobljenosti oz. nevednosti za obstoj dvojno izjemnih učencev. Zaradi zmotnega prepričanja, da je učenec le raztresen, neposlušen in površen, lahko marsikateri učitelj prezre njegov potencial. Da se izognemo omenjeni situaciji, menimo, da bi se morali učitelji v Italiji izobraževati na tem področju in vzeti slovenska programska izhodišča kot primer dobre prakse.

4 SKLEPNE UGOTOVITVE

V magistrskem delu smo proučevali področje odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci v Sloveniji in Italiji. Vpogled nad delom z nadarjenimi učenci v šolskem prostoru smo pridobili s študijem znanstvene in strokovne literature ter z analizo zakonodajnih ter programskih izhodišč na področju odkrivanja ter dela z nadarjenimi učenci v obeh državah.

Ugotovili smo, da so nadarjeni učenci v Italiji prezrti. Prav zaradi omenjene težave smo se želeli v praktičnem delu magistrskega dela posvetiti temu področju, ki je v okolju, kjer živimo in poučujemo, še neznano. O slednjem pričajo tudi učiteljice, ki poučujejo v šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji. Intervjuvanke so priznale, da niso podkovane na tem področju in da pogrešajo šolsko svetovalno službo (na omenjenih šolah sploh ne obstaja), ki bi jim lahko nudila strokovno pomoč.

S pomočjo primerov dobre prakse v slovenskih osnovnih šolah in programskih izhodišč na področju nadarjenosti smo pripravili ter praktično preizkusili osebni izobraževalni načrt (OIN) za potencialno nadarjenega učenca, ki obiskuje šolo s slovenskim učnim jezikom v Italiji.

Priprava OIN je v slovenskem šolskem prostoru naloga učitelja in strokovnega delavca. Ker pa v šolah v Italiji profil šolskega svetovalnega delavca ne obstaja, se morajo učitelji sami znajti pri načrtovanju dela za nadarjenega učenca. Pri pripravi OIN mora biti učitelj pozoren na vse značilnosti nadarjenih učencev. Le na tak način bo lahko oblikoval takšen program, s katerim bo spodbujal celostni razvoj nadarjenega učenca. Poleg tega naj bi OIN vseboval še podatke o učencu, njegove značilnosti, potrebe, interese in želje, načrt prilagajanja vzgojno-izobraževalnega dela med rednim poukom in drugimi dejavnostmi ter načrt sprotnega spremljanja in končne evalvacije. Pri načrtu individualizacije je treba ustrezno diferencirati učne cilje (tukaj pregledamo uporabo zadnjih treh stopenj po Bloomovi taksonomiji kognitivnih ciljev, tj. analiza, sinteza, vrednotenje) in oblike dejavnosti, prek katerih želimo doseči višje zasnovane učne cilje.

Z našo pripravo in izvedbo OIN smo prispevali k učno diferenciranemu oz. individualiziranemu delu z učencem ter razvoju njegovih potencialov.

Rezultati in ugotovitve, podrobno opisani v evalvaciji, kažejo, da je učenec, vključen v raziskavo, nadarjen na splošnem intelektualnem in na specifično predmetnem področju, in sicer na logično-matematičnem ter vidno-prostorskem

področju. Povzamemo lahko le nekaj prepoznavnih značilnosti, ki smo jih pri njem zaznali: sposobnost divergentnega in logičnega mišljenja, nenavadna domišljija, natančnost opazovanja, sposobnost sklepanja, dober spomin, reševanje problemov na izviren način, intuitivno reševanje problemov, vedoželjnost, izražanje intenzivnega interesa za določene tematike, sposobnost osredotočenosti na posamezno delo tudi več časa, težave pri socializaciji z vrstniki. Pokazale so se tudi določene karakteristike, ki so značilne za dvojno izjemne nadarjene učence, kot so predvsem občasna raztresenost in znaki hiperaktivnosti.

Za to, da se učenčev potencial še naprej razvija, je treba sistematično načrtovati in individualizirati delo tudi v višjih razredih. V nadaljevanju zato podajamo nekaj napotkov za nadaljnje vzgojno-izobraževalno delo z učencem:

1. dejavnosti je treba individualizirati glede na potrebe, pričakovanja in želje učenca,
2. spodbujati in poudarjati učenčeva močna področja kot pomoč pri izgradnji pozitivne samopodobe,
3. izogibati se je treba frontalni učni obliki in rutinskim nalogam,
4. nadarjenemu učencu je treba omogočiti več spodbudnih učnih situacij in priložnosti za razvijanje njegove nadarjenosti,
5. posluževati se je treba alternativnih didaktičnih pristopov (npr. kot projektno učno delo, problemski pouk, kreativne delavnice, sodelovalno učenje, izkustveno učenje, didaktične igre, socialne igre, igre vlog itd.),
6. opolnomočiti učenca za prevzem odgovornosti do učnega dela in samoregulacijskega učenja,
7. vpisati učenca na različna tekmovanja, krožke, obogatitvene programe ipd., vendar le pod pogojem, da si to želi,
8. šola mora ponuditi možnost predmetne akceleracije,
9. šola mora spodbujati uporabo informacijsko-komunikacijske tehnologije.

V nadaljevanju bi se lahko posvetili še dodatnemu raziskovanju na področju dela z nadarjenimi. Lahko bi sledili učencu od prvega do petega razreda osnovne šole, da bi vrednotili kakovost OIN oz. jo primerjali z učenci, ki niso imeli učno individualiziranega programa. Smiselno bi bil tudi projekt na šoli, ki bi vključeval tako individualno delo z nadarjenimi učenci kot tudi strokovno izobraževanje/izpopolnjevanje učiteljev in

vodstva šole. Na tak način bi se primerna pozornost posvečala tudi nadarjenim in talentiranim učencem, saj so slednji pomembni za napredek v družbi.

5 LITERATURA IN VIRI

AGET Italia. Pridobljeno 5. 6 2018, <http://www.agetitalia.it>.

Anderson, L. W., Krathwohl, D. R., Airasian, P. W., Cruikshank, K. A., Mayer, R. E., Pintrich, P. R., Raths, J. in Wittrock, M. C. (2016). *Taksonomija za učenje, poučevanje in vrednotenje znanja. Revidirana Bloomova taksonomija izobraževalnih ciljev*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Bezić, T., Strmčnik, F., Ferbežer, I., Jaušovec, N., Dobnik, B., Artal, J., Bregato, S., Nanut Brovč, N., Pahor, N. in Skrt Leban, N. (1998). *Nadarjeni, šola, šolsko svetovalno delo*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Brinar Huš, M. (2006). Svetovalni program za delo z nadarjenimi učenci. V Bezić, T. (ur.), *Odkrivanje nadarjenih učencev in vzgojno izobraževalno delo z njimi* (str. 91–101). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji. (2011). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

Carlino, A. (2017). *I ragazzi plusdotati che la scuola non valorizza. Intervista a Valeria Fazi (Aget)*. La tecnica della scuola. Pridobljeno 16. 5. 2017, <https://www.tecnica.dellascuola.it/i-ragazzi-plusdotati-che-la-scuola-non-valorizza-intervista-a-valeria-fazi-aget>.

Costituzione della Repubblica Italiana. Pridobljeno 13. 5. 2017, <http://www.governo.it/constituzione-italiana/principi-fondamentali/2839>.

Cotangelo, N. (2002). *Counseling Gifted and Talent Students*. Pridobljeno 16. 5. 2017, <http://nrcgt.uconn.edu/newsletters/fall022/>.

Dobnik, B. (1998). Identifikacija nadarjenih učencev. *Psihološka obzorja*, 7(4), 5–30.

Eurydice (2006). *Specific Educational Measure to Promote all Forms of Giftedness at School in Europe, Brussels: Working Document*. Pridobljeno 13. 5. 2017, http://www.indire.it/lucabas/lkmw_file/eurydice/Specific_measures_giftedness_EN.pdf.

Eurydice (2009). *National summary sheet on Education system in Europe and ongoing reforms. Italy*. Pridobljeno 16. 5. 2017, http://www.assemblea.emr.it/cittadinanza/archivio-progetti/2010/yes/doc/National_summary_sheet_Italia.pdf.

- Eurydice (2010). *Structures of Education and Training Systems in Europe – Italy. Italian EURYDICE Unit – Agenzia Nazionale per lo Sviluppo dell'Autonomia Scolastica*. Pridobljeno 16. 5. 2017, http://www.indire.it/lucabas/lkmw_file/eurydice/STRUTTURE_2009_2010_EN.pdf.
- Ferbežer, I. (1998). Vzroki učnih neuspehov kulturno prikrajšanih nadarjenih otrok. *Psihološka obzorja*, 7(1), 89–108.
- Ferbežer, I. (2002). *Celovitost nadarjenosti*. Nova Gorica: Educa.
- Ferbežer, I. (2008). Posebne potrebe nadarjenih otrok. V Ferbežer, I. (ur.), *Nadarjeni otroci* (str. 24–50). Radovljica: Didacta.
- Gardner, H. (1995). *Razsežnosti uma: teorija o več inteligencah*. Ljubljana: Tangram.
- Juriševič, M. (2012). *Nadarjeni učenci v slovenski šoli*. Ljubljana: PEF.
- Kmetič, S. (2012). Delo z nadarjenimi na področju matematike pri rednem pouku predmeta. V Bezić, T. (ur.), *Vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci osnovne šole* (str. 193–210). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Kukanja Gabrijelčič, M. (2015). *Nadarjeni in talentirani učenci: med poslanstvom in odgovornostjo*. Koper: Annales PEF.
- Kukanja Gabrijelčič, M. (2017). *Poučevanje nadarjenih učencev v osnovni šoli: izbrane teme iz družboslovja*. Koper: Založba Univerze na Primorskem.
- Kukanja Gabrijelčič, M. in Čotar Konrad, S. (2015). Odkrivanje nadarjenih: Ali imamo v Sloveniji res četrtno nadarjenih učencev? V *Obzorja učenja: vzgojno-izobraževalne perspektive* (str. 147–161). Koper: Univerzitetna založba Annales.
- Lep, B. (2012). Dvojno izjemni otroci – nadarjeni učenci s specifičnimi učnimi težavami. V Bezić, T. (ur.), *Vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci osnovne šole*. (str. 67–80). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Marjanovič Umek, L., Sočan, G. in Bajc, K. (2007). Vpliv psiholoških dejavnikov in izobrazbe staršev na učno uspešnost mladostnikov. *Psihološka obzorja*, 16(3), 27–48.
- MIUR. (2012). *Annali della Pubblica Istruzione. Indicazioni nazionali per il curricolo della scuola dell'infanzia e del primo ciclo d'istruzione*. Firenze: Le Monnier.
- MIUR (2017). *La buona scuola*. Pridobljeno 16. 5. 2017, http://www.istruzione.it/allegati/2017/La_Buona_Scuola_Approfondimenti.pdf.

- Mönks, J. F. (2008). Begabung Und Hochbegabung – Zum aktuellen Stand der Begabungsforschung und Begabtenförderung. *Mednarodna znanstvena konferenca Ptuj 2008* (str. 6–19). Pridobljeno 4. 6. 2018, https://www.mib.si/media/filer_public/a2/04/a2040fc2-e5ca-496f-832d-264e84a359f6/nadarjen2008.pdf.
- Mönks, J. F. in Pflüger, R. (2005). *Gifted Education in 21 European Countries: Inventory and Perspective*. Radboud University Nijmegen: Center for the Study of Giftedness. Pridobljeno 4. 6. 2018, http://ksv-projekty.vsb.cz/icpn/repo/gifted_education_21_eu_countries.pdf.
- Nagel, W. (1987). *Odkrivanje in spodbujanje nadarjenih otrok. Svetovalec za starše in učitelje*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Ocenjevalne lestvice za odkrivanje nadarjenosti dijakov/dijakinj. Navodila za izvedbo in vrednotenje v šolskem letu 2010/11 za šole v projektu in sopolnice*. (2010). Pridobljeno 16. 5. 2017, <http://www2.arnes.si/~ssmbkmet2s/interna%20gradiva/NAVODILA%20%20pdf.pdf>.
- Operacionalizacija koncepta: odkrivanje in delo z nadarjenimi*. (2000). Pridobljeno 16. 5. 2017, <http://www.osagpostojna.si/files/2012/06/operackoncepta.pdf>.
- Otrokove pravice v Evropi*. (1999). Pridobljeno 4. 6. 2018, http://www.svetevrope.si/res/dokument/download472e.pdf?id=res/dokument/1379-_1.pdf&url=res/dokument/1379-_1.pdf&title=otrokove_pravice_v_evropi_ljubljana_1999.pdf.
- Reis, S. in Renzulli, J. (2004). Current research on the social and emotional Development of Gifted and talented students: Good news and future possibilities. *Psychology in the School*, 41(1), 199–300.
- Rostohar, G. (2012). Socialno-emocionalni razvoj nadarjenih. V Bezić, T. (ur.), *Vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci osnovne šole* (str. 52–66). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Step-net*. Pridobljeno 5. 6. 2018, <http://www.plusdotazionetalento.it>.
- Švagan, M. (2012). Učenci, nadarjeni za matematiko. V Bezić, T. (ur.), *Vzgojno-izobraževalno delo z nadarjenimi učenci osnovne šole* (str. 211–219). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
- Težak, S. (2008). Kdo so nadarjeni? V Ferbežer, I. (ur.), *Nadarjeni otroci*. (str. 12–23). Radovljica: Didacta.

Zakon o osnovni šoli. (2006). Pridobljeno 13. 5. 2017, <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO448>.

Žagar, D., Artač, J., Bezić, T., Nagy, M. in Purgaj, S. (2014). Koncept: Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli. *Educa*, 23(5–6), 82–88.

Žakelj, A., Prinčič Rohler, A., Rerat, Z., Lipovec, A., Vršič, V., Repovž, B., Senekovič, J. in Bregar Umek, Z. (2011). *Učni načrt. Program osnovna šola. Matematika*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

6 PRILOGE

Priloga 1: Vprašalnik za učenca

UČNO-STORILNOSTNO IN MISELNO-SPOZNAVNO PODROČJE
Kateri predmet ti je najljubši? Matematika.
Kateri predmet ti ni všeč? Angleščina.
V katerem predmetu se ti zdi, da si najboljši? V matematiki.
V kateri šolski dejavnosti najbolj uživaš? V računanju in izdelovanju raznih izdelkov.
V kateri šolski dejavnosti ne uživaš? V branju dolgočasnih reči.
S kom najraje delaš/se učiš med poukom (sam, v paru ali večji skupini)? Sam. Z gradivom ali brez? S kockami.
Kakšne se ti zdijo naloge med poukom? Nekatere zanimive, nekatere dolgočasne.
Ali bi želel zahtevnejše naloge? Samo pri matematiki, pri drugih predmetih srednje težke.
Ali bi rad prisostvoval pri pouku višjih razredov? Da, tako postanem bolj inteligenčen od ostalih sošolcev.
Kaj narediš, če sošolci niso nečesa razumeli? Nič.
Jim pomagaš? Želel bi jim pomagati, vendar nočejo moje pomoči. Sprejemajo raje pomoč sošolcev X in Y.
Kako se odzoveš, če ti kak predmet/snov ni všeč? Pišem počasi.
Kdo ti pomaga pri pisanju nalog in učenju? Delam vse sam.
ČUSTVENO-SOCIALNO PODROČJE
Kako se počutiš v šoli? Dobro, razen pri angleščini.
Kakšni so sošolci do tebe? Nekateri prijazni, nekateri pa nočejo biti z mano in me ne poslušajo.
S kom se najbolje ujameš in zakaj? Z bratrancem in bratom, ker se skupaj igramo.
S kom se najraje pogovarjaš in zakaj? Z bratrancem in z nono.
Koliko prijateljev imaš? 3.
Katero vlogo imaš pri igrah? Ne vem.
Si vodja pri igri? Ne. Po navadi v šoli se igram sam, doma sem tudi vodja.
Kako se počutiš doma? Zelo dobro.
Kako pogosto se pogovarjaš s starši? O čem? Ko niso v službi. Pogovarjamo se o šoli in kar delamo čez vikend.

SAMOPODOBA
Če si kaj nakuhal, poveš staršem/učiteljici po resnici? Da, povem resnico.
Če ne znaš takoj rešiti naloge, se hitro vdaš? Vprašam za pomoč učiteljico, ona mi da kak namig in potem naredim sam.
Te starši spodbujajo k opravljanju šolskih obveznosti? Starši mi pravijo, da moram naredit hitro naloge.
Kako se odzoveš, če česa ne znaš? Pomislim in potem naredim.
Česa te je strah? Ko pozabim nalogo in učiteljica angleščine kriči.
Česa te je strah v šoli? Ko pozabim nalogo.
IGRE, INTERESI, ŽELJE IN POTREBE
S čim se najraje igraš? S tabličnim računalnikom.
Kateri nov predmet bi dodal v predmetnik? Robotika in inženirstvo. Ali bi vsak prinesel telefon od doma in učiteljica bi poslala posnetek. Mi bi prepisovali v zvezek s telefona, tako bi lahko učiteljica šla na počitnice na Havaje.
Bi se rad udeležil kakega tekmovanja? Da, matematični kenguru.
Kaj najraje počneš doma? Igram z bratom in na tablični računalnik.
Kaj najraje delaš z bratcem? Igram skrivalnice, a on noče.
Kaj bi rad postal, ko boš velik? Kot moj stric (op. računalniški inženir).
Kako pogosto uporabljaš računalnik/tablico? Koliko časa? Kaj počneš z njim? Vsako popoldne. Ne vem, koliko časa, približno 2 uri. Igram se na Minecraft, Roblox in gledam posnetke videoigric na Youtubeu, da se naučim trikov, da postanem močnejši.
Katere zunajšolske dejavnosti obiskuješ? Kdo jih je izbral? So ti všeč? Zakaj? Nogomet. Sam sem si izbral in mi je še kar všeč.
Koliko časa lahko nekaj delaš, če si zatopljen v delo? Dosti, tudi dve uri.
Kdaj hodiš spat? Okoli 21. ure, ob petkih in sobotah tudi ob 23.
Če bi lahko izbiral, bi izbral ... (izbira je označena s krepkim tiskom)
risati ali poslušati glasbo
pisati spis ali reševati uganke
pogovor ali pisanje dnevnika
improvizacija ali dramatizacija besedila
izmisliti novo zgodbo ali obnoviti prebrano pravljico
izmisliti si realno zgodbo ali fantastično pripoved

izdelati maketo ali odgovarjati na vprašanja
izdelati plakat ali računati
izdelati razstavo ali brati
izmisliti si izštevanko ali peti
pobarvanka ali dopolnjevanje slike
učiti se na pamet ali spremeniti konec neke zgodbe
sestaviti zgodbo v skupini ali snemati filmček (opomba učenca: ampak nisem nikoli snemal filmčka)
igrati spomin ali igrati človek ne jezi se
igra vlog ali štetje do 10.000 (opomba učenca: šteti, a ne do 10.000)
iskanje rim ali pobarvanka
razvrščati kocke po barvi ali izdelati neko strukturo s kockami
igrati inštrument ali rešiti križanko
prepis s table ali iskanje rešitve za problem
kontrolka ali spraševanje
klepetati ali molčati
vodeno igranje ali samostojno igranje
igranje sam ali s prijatelji (opomba učenca: a ne s sošolci)
igranje v zaprtem ali odprtem prostoru
lego kocke ali vojački (opomba učenca: vojačkov nimam)
računalnik ali knjiga
lunapark ali računalniška soba
pohod v naravi ali tablični računalnik

Priloga 2: Naloge Invalsija iz matematike za 2. razred osnovne šole iz leta 2015

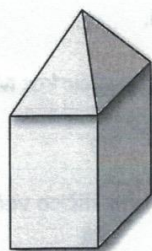
D1. Sara ima v denarnici ta denar.

Koliko evrov ima Sara v denarnici?

- A. ☐ 421 evrov
B. ☐ 142 evrov
C. ☒ 124 evrov

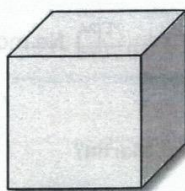
D2. Luka je iz 2 lesenih teles sestavil spodnjo hiško.

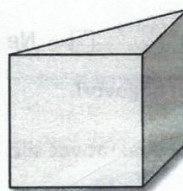
Med spodnjimi telesi, kateri dve je uporabil Luka?

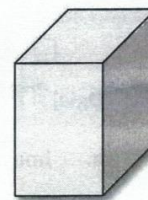
Telo A

Telo B

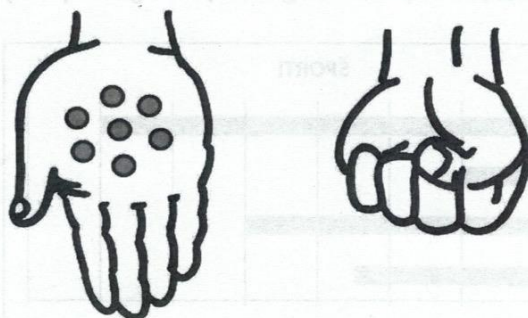
Telo C

Telo D

Odgovor: telo D..... in telo A.....

D4. Jurij drži v dveh dlaneh skupaj 15 frnikul («ščink»).
Na odprti dlani ima 7 frnikul.

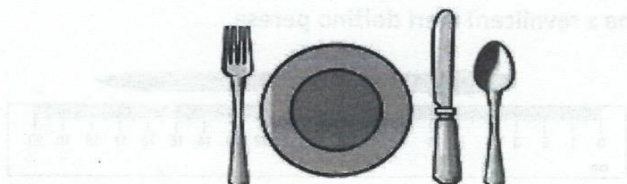

Ima več frnikul v zaprti ali v odprti dlani?

- A. ☐ V odprti dlani
B. ☒ V zaprti dlani
C. ☐ Ne moremo vedeti

D5. Peter bo pogrnil mizo.

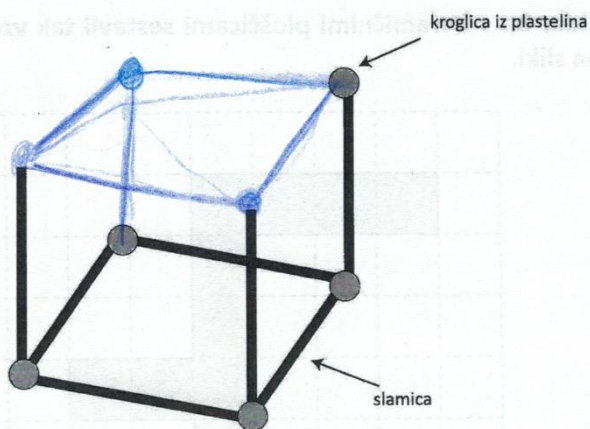
Ob vsak krožnik bo položil 3 kose jedilnega pribora.

Dopolni.

- a. Za 3 krožnike potrebuje kosov pribora
b. Za krožnikov potrebuje skupno 15 kosov pribora

D8. Gaja sestavlja kocko iz slamic in iz kroglic iz plastelina.

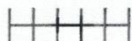

Zato, da bo dokončala kocko:

- a. Gaja potrebuje še³..... kroglic iz plastelina
- b. Gaja potrebuje še~~4~~⁵..... slamic

D11.

- a. Korak mravljice je dolg za en kvadratega.

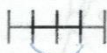
Mravljica je že prehodila tri korake.

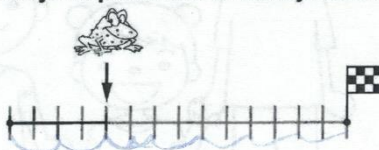
Koliko korakov mora mravljica še prehoditi do zastavice?

Odgovor:11..... korakov

- b. Žabji korak meri dva kvadrata.

Tudi žabica je že prehodila dva svoja koraka.

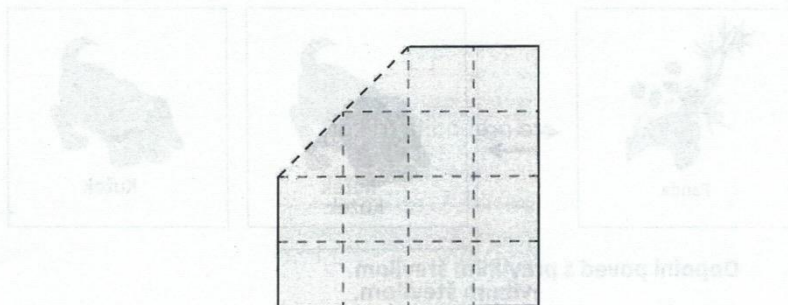

Koliko žabjih korakov še manjka žabici do zastavice?

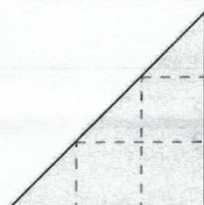
Odgovor:5..... korakov

--	--	--

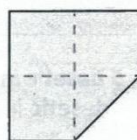
D12. Kvadratnemu listu so odrezali en kos. Sedaj ima tako obliko.

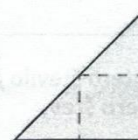
Kateri kos so odrezali?

A. ☐

B. ☐

C. ☒

D18. Andrej bo v spodnjo tabelo vpisal teh šest števil:

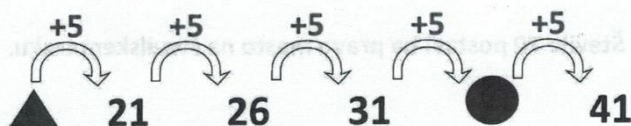
8 13 ~~27~~ ~~52~~ 79 ~~84~~

Andrej je že zapisal tri števila. Ti napiši še ostala tri števila tja, kamor spadajo.

	SODA ŠTEVILA	LIHA ŠTEVILA
ŠTEVILA MANJŠA KOT 50	8	13 27
ŠTEVILA VEČJA KOT 50	84 52	79

M1502D19A0 - M1502D19B0

D19. Poglej.

- a. Pod se skriva število 16
- b. Pod se skriva število 36

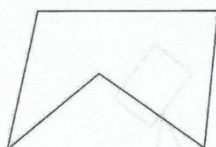
D20. Na plakatu so otroci pustili odtise svoje dlani.

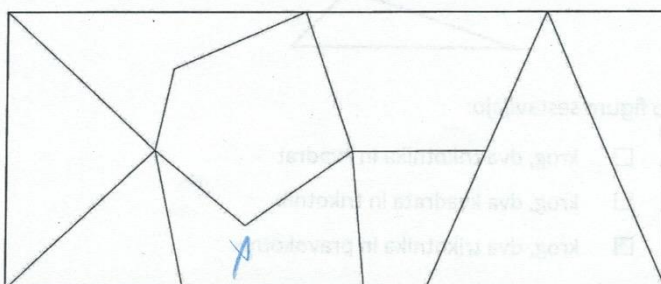
Katero dlan so odtisnili?

- A. ☐ Samo levo dlan
B. ☐ Samo desno dlan
C. ☒ Obe dlani

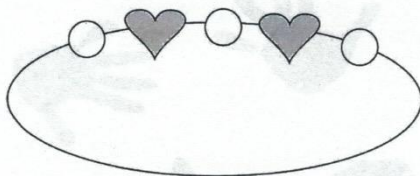
D21. Oglej si to obliko:

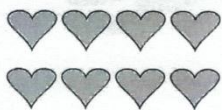
Kje je ta oblika na spodnji risbi?
Poišči jo in jo označi s križcem (X).

D22. Monika bo sestavljala take zapestnice.

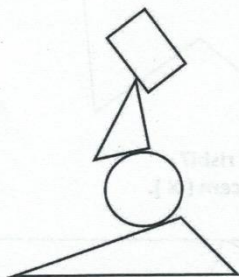
Na razpolago ima 8 srčkov in 9 kroglic.

Koliko zapestnic bo lahko sestavila z njimi?

- A. ☒ 3
- B. ☐ 4
- C. ☐ 7

D23. Oglej si figuro.

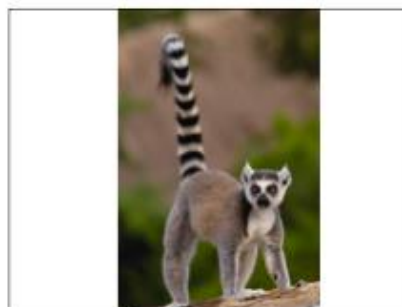

To figuro sestavljajo:

- A. ☐ krog, dva trikotnika in kvadrat
- B. ☐ krog, dva kvadrata in trikotnik
- C. ☒ krog, dva trikotnika in pravokotnik

Priloga 3: PowerPoint živali

23-09-2018

1

23-09-2018

Virt:

- [illegible]

Priloga 4: Naloge v italijanščini

Oggi è martedì. Che giorno sarà tra 16 giorni?
Trova le parole nascoste: ASCIMMIAPGOC
Trova l' intruso. MACELLAIO IDRAULICO INFERMIERE CANTIERE POMPIERE
Trova una rima con la parola »maggio«.
Il papà di Matteo ha 3 figli: Qui, Quo e ...?
Con le seguenti sillabe forma tre parole: RE LA VA DI NO MA
Cos' hanno in comune il sole e la ruota?

Scrivi l' acrostico del tuo nome. Segui l'esempio: Lucido Unico Carino Amichevole
Elenca le parole che iniziano con la sillaba CA.
Con le seguenti lettere trova un sinonimo di »limpido«: O I A H C R.
Qual è il numero più basso che contiene 2 doppie?
Senza l'acca vive nel mare, con l'acca appese sull'albero.
Chi si spoglia quando ha freddo?
Non ha prurito, però si gratta

Priloga 5: Polstrukturirani intervju z učiteljico 1

– Naštejte značilnosti nadarjenih učencev.

Torej, kar se tiče nadarjenih učencev, so značilnosti, da v razredni skupini izstopa, z določenega vidika na določenem področju in kaže nagnjenost do določenega predmeta oz. mu je tisti predmet zelo všeč in pri tistem predmetu je zelo hiter in zelo uspešen, ne povprečno uspešen, ampak da kaže izredno bliskovite odgovore na vprašanja v zvezi s tistimi vsebinami, hitrost pri reševanju vaj in zelo malo napak oz. prav nič napak; tako da bi recimo pri določenih predmetih lahko sodeloval pri pouku višjega razreda. To se mi je pred leti že zgodilo, da sem imela dva taka otroka, da smo zanju imeli kombiniran pouk; enega pri matematiki in enega pri slovenščini, ki sta bila tako nadarjena, da sta se pri pouku dolgočasila, zato sta sledila pouku pri teh predmetih v višjem razredu. Včasih smo si tako porazdelili, da je sledil določenim vsebinam in bil tudi uspešen.

– Ali sploh prepoznate nadarjenega učenca v razredu?

Imam težave pri tem, ker nimam prav specifične izobrazbe na tem področju, čeprav sem sledila določenim predavanjem, kjer je bilo pred leti veliko govora o tem, da se z njimi premalo ukvarjamo, in se s tem strinjam, ampak na žalost smo opazili, da so se v zadnjih letih – tudi statistično, tudi znanstveniki so to ugotovili – določene učne težave ojačile in postale bolj pogoste, zato se naše izobraževanje, naša usmerjenost, naša koncentracija zbrala na teh učencih in sledimo njim, za disleksijo in disgrafijo, tudi disortografijo in diskalkulijo pri matematiki. Na žalost smo se osredotočili na te učence – na žalost oz. dobro za te učence – z vidika izobraževanja učiteljev smo se bolj posvetili temu, ampak nadarjenim se ne posvečamo, kot bi bilo potrebno, zato jaz v zadnjih letih nisem sledila nadarjenim učencem, nisem se jim posvečala in pri raznih predmetih ugotovila, da je kdo res nadarjen.

Ali ločite med nadarjenim, talentiranim in učno uspešnim učencem?

Ločim med nadarjenim, talentiranim in učno uspešnim, ker pred leti sem imela možnost, da sem se s kolegi veliko pomenila o tem, ko smo imeli ta dva primera, ki sem ju prej omenila; v zadnjih letih pa ne. V smislu, da v razredu, kjer trenutno poučujem, imam učence, ki so precej nadarjeni, predvsem na matematičnem področju, ne vem, če so prav talenti; po mojem niso prav nadnadarjeni, so pa talentirani. Včasih sem bila v zadregi, kar se tiče njih, ampak mislim, da so povprečno zelo uspešni, niso prav nadarjeni.

Verjetno so talentirani na določenem področju?

So talentirani za določeno področje, sicer so uspešni tudi drugje in tudi tisto je odvisno od tega, da so zelo natančni pri delu in zelo ambiciozni do sebe, tudi ker imajo starše zraven, celo družino. Težko jaz ločim v tem trenutku glede na to skupino.

Ali menite, da imamo tudi učno neuspešne nadarjene učence?

Učno neuspešne in so nadarjeni, ja, mislim, da jih je več. Ampak prav zaradi tega, ker je situacija tako izjemna ali posebna, se učitelji na žalost ne ukvarjamo s temi, jih ne prepoznamo, ampak obstajajo. V moji karieri sem videla učence, ki so bili tako nadarjeni na določenem področju, da šolski ustroj, naš šolski sistem ni ustrezal njihovim potrebam, zato da bi tisto nadarjenost nadgradili in da bi prišla res na dan, niso imeli pogojev in tudi strategij ter posebne pozornosti. Enkrat sem prav opazila to in potem do tega otroka smo imeli negativen odnos, in to je potem slabo vplivalo na njegov učni uspeh tudi naprej. Ko včasih pogledaš nazaj, pomisliš, kaj ni šlo prav, ampak včasih so taki pogoji, take skupine, taki razredi, ki imajo tudi vedenjske probleme, potem se ukvarjaš še s tem, z vzgojo in določene stvari zanemarjaš.

– Kako ocenjujete svojo strokovno usposobljenost na področju odkrivanja nadarjenih učencev?

Moja strokovna usposobljenost v tem trenutku ni na visokem nivoju, ker se nisem s tem poglobljeno ukvarjala v zadnjih letih. Sicer imam izkušnje, pred leti sem sledila predavanjem, v zadnjih letih pa ne. O tem je bilo sicer govora tudi na enem septembrskem seminarju za vse učitelje, vendar se ne spominjam točno. Jaz pa sem sledila predavanju v Trstu, 15 let od tega, ko smo prišli v stalež, ko nam je psihologinja govorila o tem, da bi se morali posvetiti drugače tem otrokom, in nam je nakazala določene strategije, v tem trenutku pa nimam pred sabo, ker je šlo že nekaj let mimo. Zdaj, v zadnjih letih se nismo posvetili temu niti kot kader.

– Kako učitelji ocenjujete ustreznost programskih in zakonodajnih izhodišč v Italiji v osnovni šoli v smislu optimalnega razvoja nadarjenih učencev?

Obstaja zakonodaja na tem področju, mi pa na žalost nismo prav dobro osveščeni o tem in tudi ni veliko govora o tem, kar se tiče načrtovanja, učnih zborov in teka.

Ali bi mi znali povedati, katera bi bila ta zakonodajna izhodišča na področju nadarjenosti?

Nakazano je bilo v smernicah, a ne vem. Vem, da v drugih državah je veliko več tega in mi pogrešamo to. Tudi kot sem rekla prej, da imaš določene talente, ki potem

usahnejo zaradi tega, ker se jim ne posvečaš in je škoda za družbo prav v bodočnosti, ker niso vključeni in potem imajo druge probleme, ki potem pridejo ven; jih označiš drugače in potem ta otrok je tako itd.

- **Katere dejavnosti za spodbujanje razvoja nadarjenosti izvaja vzgojno-izobraževalna ustanova?**

V zadnjih letih vzgojno-izobraževalna ustanova ne spodbuja razvoja nadarjenosti, pred leti pa ga je.

Katerih se pa Vi poslužujete v teku rednega vzgojno-izobraževalnega procesa?

Kar se tiče pouka, jaz v glavnem individualiziram in diferenciram, v glavnem za otroke s posebnimi potrebami. Posebnih drugih pristopov nimam. S temi učenci, ki sem jih imela letos, sem diferencirala vaje. Konkretno pri pisnem seštevanju in odštevanju sem poudarjala težavnostni nivo, nekateri so imeli s prehodom, ostali pa ne. Kot je prilagojeno v učbeniku Svet matematičnih čudes, so nekateri reševali težje, dodatne vaje; ostalim pa sem pustila lažje in sem jim tudi pomagala.

So imeli dodatne vaje poleg ostalih, ki so jih že rešili?

Ja, ker so bili super hitri in tudi zato, ker so bili nestrpni, da bi kaj delali in nadgradili in so si tudi sami želeli in tudi starši so me prosili, da bi delali posebej še dodatno.

Katere didaktične strategije, didaktične pripomočke idr. uporabljate pedagoški delavci pri delu z nadarjenimi učenci?

Hmm ... samo z nadarjenimi nič posebnega, samo dodatne vaje.

- **S katerimi težavami se učitelji najpogosteje srečujete pri odkrivanju in delu z nadarjenimi?**

Eh, prav manjka točno določena zakonodaja in obravnava učiteljskega kadra teh določenih primerov. Nimamo določene strategije, bi potrebovali točno strategijo, vodenje, kakšna predavanja, kjer bi bilo govora o tem, in da bi dobili določene podatke tudi o tem, kako se odkriva in kako se dela z njimi. To nam mogoče manjka, bi bilo lepo, da bi kaj takega imeli.

- **Kaj bi si želeli oz. kaj potrebujete učitelji na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci?**

To, kar sem rekla prej: predavanja, izobraževanja, ne rečem prav tečajev, ampak recimo, da bi nam kdo nakazal strategije, obravnavo teh učencev, ki bi na primeren način podpirala te njihove talente.

Priloga 6: Polstrukturirani intervju z učiteljico 2

– Naštejte značilnosti nadarjenih učencev.

Hmm, kako prepoznam, če je nadarjen učenec ali ne? Hmm, kadar opazim, da otrok uporablja kakšno posebno strategijo pri reševanju problemov, ki je po navadi ne zaznavam v razredu, ki je izjemna oz. ki ni običajna, ki ni taka, kot jo uporabljajo ostali otroci. Na primer, v letošnjem letu sem opazila, da je bil en učenec navidezno raztresen, ni sodeloval pri pouku, na koncu učne enote pa je obvladal snov absolutno perfektno, bolje kot ostali. Takrat se kot učitelj začudiš in se vprašaš, kako? Te so lahko značilnosti, ki jih opažam. Enako sem opazila pri enem drugem učencu, ki sem mu sledila 5 let, da mi ni sledil med poukom, je bil navidezno raztresen, se je igralkal s svojimi stvarmi, v resnici potem pri preverjanjih, pri ustnem pogovoru je absorbiral vse, kar je bilo narejenega, in še več. Torej lahko prav to: znak, da se ti zdi, da ne sledi, ker ga v bistvu normalen pouk, frontalna metoda ali vse, kar uporabljaš v razredu, dolgočasi; potem pa rezultati so izjemni.

– Ali sploh prepoznate nadarjenega učenca v razredu?

Če se navežem na prejšnji odgovor: ko se kaže anomalija med pozornostjo in rezultati, si predstavljam, da je nadarjen učenec.

Ali ločite med nadarjenim, talentiranim in učno uspešnim učencem?

So nianse v razlikovanju teh treh stopenj ... recimo ... hmm, bi rekla, da talentiran ima talent na enem področju; nadarjen je brihten, inteligenten na vseh področjih. Učno uspešen je tisti, ki se uči, se pripravlja, je vesten, marljiv in potem ima tudi dobre uspehe.

Ali menite, da imamo tudi učno neuspešne nadarjene učence?

Učno neuspešne nadarjene verjetno ja, kadar jih učitelj ne prepozna kot nadarjene in takrat se veže samo na vsebine, na rezultate in mogoče spregleda talent. Verjetno, če bi upošteval talent in nadarjenost na drugačen način, z drugačnimi metodami in pristopi, verjetno ne bi bilo neuspeha.

– Kako ocenjujete svojo strokovno usposobljenost na področju odkrivanja nadarjenih učencev?

Žal slabo, ker grem samo po občutku, nisem bila formirana v tem, se nisem izobraževala na tem področju in priznam, da poznam zelo malo.

- **Kako učitelji ocenjujete ustreznost programskih in zakonodajnih izhodišč v Italiji v osnovni šoli v smislu optimalnega razvoja nadarjenih učencev?**

Zakonodaje in programskih izhodišč ne poznam. Tudi na univerzi (op. a.: učiteljica se je šolala na tržaški univerzi) ni nikoli bilo govora o tem, nikoli se nismo pogovarjali o nadarjenih, vedno samo o tistih, ki imajo težave: disleksija, disgrafija, diskalkulija ipd.

- **Katere dejavnosti za spodbujanje razvoja nadarjenosti izvaja vzgojno-izobraževalna ustanova?**

Tudi tu, če smo slabo formirani, če slabo poznamo argument in ni niti obravnavan zakonodajno, potem ga tudi ne poudarja.

Tudi s strani vodstva vzgojno-izobraževalne ustanove ne poudarja?

Na sejah vedno poudarja, naj pazimo na talentirane, na tiste, ki se v razredu dolgočasijo, ampak potem ni nič konkretnega itd., vsak učitelj ravna po svojem občutku.

Katerih se pa Vi poslužujete v teku rednega vzgojno-izobraževalnega procesa?

Če se nanašam na te učence, ki sem jih imela 5 let, lahko rečem, da je bil eden, ki je bil boljši, bolj nadarjen pri določenih predmetih oz. področjih, ko je končal običajne vaje, sem mu dajala še dodatne vaje, ki so ga veselile, ni bilo pa nič programskega, načrtovanega, tako vedno po občutku, na žalost.

Katere didaktične strategije, didaktične pripomočke idr. uporabljate pedagoški delavci pri delu z nadarjenimi učenci?

Nič posebnega.

- **S katerimi težavami se učitelji najpogosteje srečujete pri odkrivanju in delu z nadarjenimi?**

Prav z lastno nepripravljenostjo: če nisi pripravljen, če ne poznaš, če nisi vaje tega, če nisi usmerjen, potem je vse težje.

- **Kaj bi si želeli oz. kaj potrebujete učitelji na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci?**

Prav ta intervju, ta pogovor je en izziv, da si pogledamo malo, kaj obstaja na tem področju, tudi kot metode, kako tudi druge države na tem področju delujejo, če že v

Italiji ne, recimo v bližnji Sloveniji, in je en izziv zato, da se poglobimo tudi v poznavanju in prepoznavanju takih učencev.

Priloga 7: Polstrukturirani intervju z učiteljico 3

– Naštejte značilnosti nadarjenih učencev.

Nadarjeni učenci so po navadi zelo vedoželjni, vse jih zanima, želijo vedeti vse, tudi podrobnosti, zakaj se razlikujejo od ostalih itd. Hmm, jih spoznam takoj po intuiciji.

Ali sploh prepoznate nadarjenega učenca v razredu?

Mislim, da ja, hitro vidim, da je drugačen od ostalih.

– Ali ločite med nadarjenim, talentiranim in učno uspešnim?

Nadarjeni so močni na vseh področjih in se jih prepozna tudi po načinu razmišljanja, ker se bistveno razlikujejo od ostalih. Talentirani so uspešni bolj na enem področju, na primer v športu, v ročnih spretnostih, v določenem jeziku ipd.

Učno uspešni so zelo marljivi otroci, ki so tudi ambiciozni, sledijo, se zelo trudijo, vse poslušajo v šoli, naredijo vse do potankosti in po navadi takim pomagajo doma tudi starši, ker želijo imeti čimboljši uspeh.

Ali menite, da imamo tudi učno neuspešne nadarjene učence?

Prav zelo učno neuspešne mislim, da ne, ker do določenega leta si nadarjeni otroci pomagajo, nimajo odličnega uspeha, lahko imajo dober uspeh. Če se v višjih razredih ne učijo, jim lahko nadarjenost ne pomaga veliko in se pozna neuspeh v šoli. Pred leti sem imela primer izredno nadarjenega učenca: v osnovni šoli je bil zelo uspešen, že v petem razredu, ko se je bilo treba že resnejše učiti, je naredil vse samo za prvo silo, v srednji šoli prve stopnje pa že ni bilo nič in je šolo zapustil, tam sicer ni imel niti družine, ki bi ga podpirala in mu stala ob strani; tudi ta je bila velik problem.

– Kako ocenjujete svojo strokovno usposobljenost na področju odkrivanja nadarjenih učencev?

Ne vem, če sem strokovno usposobljena, ampak grem po intuiciji.

– Kako učitelji ocenjujete ustreznost programskih in zakonodajnih izhodišč v Italiji v osnovni šoli v smislu optimalnega razvoja nadarjenih učencev?

Veliko se poudarja individualiziran pouk, da manj uspešnim učencem prilagodimo delo in tistim, ki so sposobni kaj več, se dodaja delo. Smo pa prepuščeni samim sebi in nihče ne kontrolira našega dela in nas ne spodbuja ter sploh nimamo nikogar, na koga se lahko obrnemo za pomoč pri delu s takimi učenci.

– **Katere dejavnosti za spodbujanje razvoja nadarjenosti izvaja vzgojno-izobraževalna ustanova?**

Nobene. Je odvisno od senzibilnosti vsakega učitelja posebej; nekateri kaj individualizirajo, drugi ne.

Katerih se pa Vi poslužujete v teku rednega vzgojno-izobraževalnega procesa?

Kako vajo več, nič posebnega. Dodajam tako kvantiteto nalog kot tudi kvaliteto oz. naloge, ki so višjega kognitivnega nivoja; naloge z zvezdico, kot so označene v knjigah. Izbiram naloge, ki učenca motivirajo.

Katere didaktične strategije, didaktične pripomočke idr. uporabljate pedagoški delavci pri delu z nadarjenimi učenci?

Hmm ..., nič.

– **S katerimi težavami se učitelji najpogosteje srečujete pri odkrivanju in delu z nadarjenimi učenci?**

Ne vem točno, kako bi pomagala nadarjenemu učencu, kako bi razvijala njegove sposobnosti, da ne bi njegov potencial stagniral. Tudi če vem, da je nadarjen, ne vem točno, kako bi mu pomagala. Nimamo programskih izhodišč, ki bi nam pomagala pri delu s takimi otroki. Na primer: pri stvareh, ki jih vsi ostali učenci delajo, nadarjen učenec pa jih ne dela. In ne vem, kako bi ga motivirala, da bi določene reči delal. Po drugi strani razumem, da ga rutina dolgočasi. Verjetno v višjih razredih bo drugače, tudi ker bo dozorel.

– **Kaj bi si želeli oz. kaj potrebujete učitelji na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci?**

Potrebujemo konkretnih primerov! Prav konkretno, da nam strokovnjak na tem področju oriše nadarjenega učenca in pove, kako z njim ravnati, kaj bi lahko delali z njim, kako pristopiti itd., potrebujemo primere dobre prakse, izobraževanje na tem področju.